

การบริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ตามหลักอริยสัจ ๔
สังกัดสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ จังหวัดขอนแก่น
GENERAL SECTION PHRAPARIYATTI DHAMMA SCHOOL
ADMINISTRATION BASED ON THE FOUR NOBLE TRUTHS
UNDER OFFICE OF BUDDHISM KHON KAEN PROVINCE

พระมหาพิชิต ธมฺมวิชิต (ดุษฎีลา)

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาพุทธศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาพุทธบริหารการศึกษา

บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
พุทธศักราช ๒๕๖๑

การบริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ตามหลักอริยสัจ ๔
สังกัดสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ จังหวัดขอนแก่น

พระมหาพิชิต ธมมวิชิต (ดุษฎีลา)

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาพุทธศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาพุทธบริหารการศึกษา

บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
พุทธศักราช ๒๕๖๑

(ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย)

General Section Phrapariyatti Dhamma School
Administration Based on the Four Noble Truths under
Office of Buddhism Khon Kaen Province

Phramaha Phichit Dhammavijito (Dunyala)

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of
the Requirements for the Degree of
Master of Arts
(Buddhist Educational Administration)

Graduate School
Mahachulalongkornrajavidyalaya University
C.E. 2018

(Copyright by Mahachulalongkornrajavidyalaya University)

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย อนุมัติให้นับวิทยานิพนธ์ เรื่อง “การบริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ตามหลักอริยสัจ ๔ สังกัดสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ จังหวัดขอนแก่น” เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา ตามหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพุทธบริหารการศึกษา

(พระมหาสมบูรณ์ วุฑฒิกร, ดร.)
คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

คณะกรรมการตรวจสอบวิทยานิพนธ์

.....
(รศ.ดร.สุทธิพงษ์ ศรีวิชัย)

ประธานกรรมการ

.....
(รศ.ดร.สำเร็จ ยुरชัย)

กรรมการ

.....
(ผศ.ดร.ธีระศักดิ์ บึงมูม)

กรรมการ

.....
(ดร.สมปอง ชาสิงห์แก้ว)

กรรมการ

คณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์

ผศ.ดร.ธีระศักดิ์ บึงมูม
ดร.สมปอง ชาสิงห์แก้ว

ประธานกรรมการ

กรรมการ

ชื่อผู้วิจัย

(พระมหาพิชิต ธมมวิชิโต)

- ชื่อวิทยานิพนธ์** : การบริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ตามหลักอริยสัจ ๔ สังกัดสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ จังหวัดขอนแก่น
- ผู้วิจัย** : พระมหาพิชิต ธมฺมวิชิต (ดุษฎีลา)
- ปริญญา** : พุทธศาสตรมหาบัณฑิต (พุทธบริหารการศึกษา)
- คณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์**
- : ผศ. ดร.ธีระศักดิ์ บึงมม, ป.ธ. ๕, กศ.บ. (ภาษาไทย),
 - กศ.ม. (จิตวิทยาการให้คำปรึกษา), ป.ด. (การบริหารการศึกษา),
 - : ดร.สมปอง ชาสิ่งห์แก้ว, กศ.บ. (เคมี-บริหารการศึกษา),
 - กศ.ม. (การบริหารการศึกษา), ป.ด. (การบริหารการศึกษา)
- วันสำเร็จการศึกษา** : ๒๗ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๒

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ ๑) เพื่อศึกษาสภาพการบริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม ๒) เพื่อศึกษาแนวทางการบริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม เป็นการวิจัยแบบผสม (Mixed Methods Research) ทำการวิจัยผู้บริหารและครูผู้สอนโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดขอนแก่น ที่มีบริบทเดียวกัน ๑๑ โรงเรียน โดยการวิจัยแบ่งเป็นวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) ด้วยการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) จำนวน ๘๘ รูป/คน และการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-Depth Interview) กับผู้บริหารและครูผู้สอน จำนวน ๑๐ รูป/คน

ผลการวิจัยพบว่า

๑. สภาพการบริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ตามหลักอริยสัจ ๔ สังกัดสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ จังหวัดขอนแก่น ภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากโดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อยตามลำดับ ดังนี้ ด้านการบริหารงานทั่วไป งานด้านธุรการยังไม่มีความเป็นระเบียบเรียบร้อยเท่าที่ควร การสนับสนุนส่งเสริมนักเรียนยังมีการเลือกปฏิบัติ ควรส่งเสริมพัฒนาคุณสภาพสิ่งแวดล้อมให้สะอาด มีความสะดวกสบายเป็นระเบียบ ด้านการบริหารวิชาการ บุคลากรทางการศึกษาขาดความรู้ ไม่มีความชัดเจนด้านหลักสูตร ครูผู้สอนยังขาดทักษะและประสบการณ์ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ครูไม่เพียงพอมีภาระในการสอนมาก ควรมีการปรับปรุงหลักสูตรและพัฒนาตามความเหมาะสมในแต่ละวิชา ส่งเสริมให้ครูจัดทำแผนการเรียนรู้ โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ด้านการบริหารงบประมาณ การทำบัญชีไม่เป็นปัจจุบัน ใช้งบประมาณไม่คุ้มค่า ไม่เกิดประโยชน์มาก มีประสิทธิภาพน้อย บุคลากรส่วนมากมีความซื่อสัตย์สุจริต ปฏิบัติดีปฏิบัติชอบ ตามหลักธรรมทางศาสนาและกฎหมาย มีระบบการตรวจสอบภายใน โดยหน่วยงานที่

รับผิดชอบตรวจสอบภายใน และด้านการบริหารงานบุคคล บุคลากรมีภาระหน้าที่การทำงานหลายอย่าง ขาดบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถและเอาใจใส่ ขาดการพัฒนาบุคลากร การคัดเลือกบุคลากรทางการศึกษาเน้นพรรคพวกมากกว่าเน้นผู้มีความรู้ความสามารถ มีการเอื้อพวกพ้องกันเอง ไม่เน้นผลงาน

๒. การศึกษาวิธีการบริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ตามหลักอริยสัจ ๔ สังกัดสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ จังหวัดขอนแก่น ทราบว่า การบริหารงานทั่วไป สภาพแวดล้อมไม่มีความเป็นระเบียบเรียบร้อย และการสนับสนุนนักเรียนยังมีการเลือกปฏิบัติ ด้านการบริหารวิชาการ บุคลากรทางการศึกษาขาดความรู้เรื่องหลักสูตร ไม่มีความชัดเจนด้านหลักสูตร ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนยังขาดทักษะและประสบการณ์ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน และรูปแบบการเรียนการสอนยังเป็นรูปแบบเดิม ด้านการบริหารงบประมาณ การใช้งบประมาณไม่คุ้มค่า มีประสิทธิภาพต่ำกว่าเกณฑ์ที่กระทรวงศึกษาธิการกำหนด และด้านการบริหารงานบุคคล ขาดบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถและเอาใจใส่ ขาดการพัฒนาบุคลากร การคัดเลือกบุคลากรมีการเอื้อพวกพ้อง ไม่เน้นความรู้ความสามารถ

- Thesis Title** : General Section Phrapariyatti Dhamma School
Administration Based on the Four Noble Truths
under Office of Buddhism Khon Kaen Province
- Researcher** : Phramaha Phichit Dhammavijito (Dunyala)
- Degree** : Master of Arts (Buddhist Educational Administration)
- Thesis Supervisory Committee**
- : Asst. Dr. Theerasak Bungmoom, Pali V,
B.Ed. (Thai), M.A. (Counseling Psychology),
Ph.D. (Educational Administration)
 - : Dr. Sompong Chasingkaew,
B.Ed. (Chem-Educational Administration),
M.Ed. (Educational Administration),
Ph.D. (Educational Administration)
- Date of Graduation** : February 27, 2019

Abstract

The aims of this research were: 1) to study the administrative condition of Phrapariyatti Dhamma School; 2) to study the guidelines of the school administration. This study employed the mixed methods research to collect the data from the administrators and teachers in 11 Phrapariyatti Dhamma Schools. The examples of the quantitative research conducted through the survey research were 88 of the administrators and teachers. For the qualitative one, the in-depth interview was used to collect the data from 10 of administrators and teachers.

The research results were as follows:

1) A study of the state of administration of the Phrapariyatti Dhamma Schools (General Section) according to the Four Noble Truths under Khon Kaen National Office of Buddhism showed that the overall management was rated at a high level in order of importance. In terms of the general administration, it is found that the administrative work was not organized and not systematic; student support is also discriminatory, environment should be clean, comfortable and neat; there is a lack of knowledge about the curriculum or there is no clear course; teachers lack the skills and experience in teaching activities; teachers are not enough compared with

their teaching load; the curriculum should be revised and developed as appropriate in each subject. The teachers should be encouraged to make learning plans; the emphasis on learners should be made. In terms of budget management, it was found that accounting was not present; budget is not worth it, not maximize and has low efficiency. Most of the people are honest, well-behaved, religious and legal. There is an internal audit system taken in charge by an agency responsible for internal audit. In respect with the personnel management, it was found that many personnel have many responsibilities, are lack of knowledgeable and attentive personnel, there is a lack of staff development. The selection of educational personnel emphasizes on friendship rather than knowledgeable persons.

2) A study of the administrative guideline of the Phrapariyatti Dhamma Schools (General Section) according to the Four Noble Truths under Khon Kaen National Office of Buddhism showed that from the questionnaire, it was found that in regards to the general administration, the environment is not orderly, the student support is also discriminatory; in regards to the academic administration, educational personnel lack knowledge about the curriculum, there is no clear course. School administrators and teachers lacked the skills and experience in teaching activities. The style of teaching is still the same. Budgeting is not worth. The performance is under the criteria of Ministry of Education. The management of personnel, there is a lack of knowledgeable and attentive personnel, staff development, and personnel recruitment depended on friendship rather than knowledge.

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ได้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี ด้วยความอนุเคราะห์ช่วยเหลืออย่างดียิ่งจาก ผศ.ดร.ธีระศักดิ์ บึงมูม ประธานกรรมการที่ปรึกษา ดร.สมปอง ชาสิ่งแก้ว กรรมการที่ปรึกษา ที่ได้ให้คำแนะนำเสนอแนะข้อคิดเห็นที่เป็นประโยชน์และตรวจแก้ไขตลอดเวลาในการดำเนินการจัดทำวิทยานิพนธ์ และได้ให้กำลังใจแก่ผู้วิจัย ซึ่งมีส่วนทำให้วิทยานิพนธ์ประสบความสำเร็จ ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งและถือเป็นพระคุณอย่างยิ่ง จึงขอขอบพระคุณท่านทั้งสองเป็นอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้

ขอขอบคุณ รศ. ดร.สุทธิพงษ์ ศรีวิชัย ประธานกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ในการให้คำแนะนำและแนวทางในการแก้ไขปรับปรุงวิทยานิพนธ์ ขอขอบคุณ พระครูสมุณเฑาะว์คณารักษ์,ดร. ผู้ทรงคุณวุฒิที่แนะนำแนวทางการทำวิทยานิพนธ์ รวมทั้งขอขอบพระคุณ, ดร.สังวาลย์ เพี้ยยูระ, ผศ. ดร.รัชณี จรุงศิริวัฒน์, พระอธิการบุญช่วย โชติวิโส, ดร., ผศ. ดร.พรสวรรค์ สุวรรณธาดา, และ ดร.สุนทร สายคำ ที่กรุณาเสียสละเวลาอันมีค่า เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความถูกต้องทั้งด้าน ภาษา เนื้อหา ระเบียบวิธี และเครื่องมือที่ใช้ในการดำเนินการวิจัยช่วยให้คำแนะนำแก้ไขให้สมบูรณ์ และสำเร็จได้ด้วยดี

ขอขอบพระคุณคณาจารย์ สาขาวิชาพุทธบริหารการศึกษา บัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตขอนแก่นทุกท่าน ที่ได้ประสิทธิ์ประสาทความรู้ให้แก่ผู้ศึกษา และขอขอบคุณเจ้าหน้าที่บัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตขอนแก่นทุกท่าน ที่ได้ช่วยเหลืออำนวยความสะดวกตลอดระยะเวลาที่ศึกษาที่ผ่านมา

นอกจากนี้ ผู้วิจัยขอน้อมบูชาเป็นกตัญญูทเวทิตาต่อพระคุณบิดาและมารดาครูบาอาจารย์ และผู้มีอุปการคุณทุกท่านที่ได้ให้การสนับสนุนทุนการศึกษาและเป็นกำลังใจให้ผู้วิจัยเป็นอย่างดีที่ได้ร่วมกันสรรค์สร้างงานวิจัยให้เป็นผลสำเร็จได้ดียิ่ง

พระมหาพิชิต ธมมวิชิโต (ดุษฎีลา)

๒๗ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๒

สารบัญ

ระบุเรื่อง	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ก
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	ข
กิตติกรรมประกาศ	จ
สารบัญ	ฉ
สารบัญตาราง	ช
สารบัญภาพ	ญ
คำอธิบายสัญลักษณ์และคำย่อ	ฎ
บทที่ ๑ บทนำ	๑
๑.๑ ความสำคัญและสภาพปัญหาของการวิจัย	๑
๑.๒ คำถามการวิจัย	๔
๑.๓ วัตถุประสงค์ของการวิจัย	๔
๑.๔ ขอบเขตของการวิจัย	๔
๑.๕ นิยามศัพท์ที่ใช้ในการวิจัย	๖
๑.๖ ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย	๘
บทที่ ๒ แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	๙
๒.๑ หลักการแนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการบริหาร	๙
๒.๑.๑ ความหมายของการบริหาร	๙
๒.๑.๒ ทฤษฎีที่เกี่ยวกับการบริหาร	๑๓
๒.๒ หลักและแนวคิดเกี่ยวกับการบริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม	๑๕
๒.๒.๑ หลักและแนวคิดเกี่ยวกับการบริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม	๑๕
๒.๒.๒ ประวัติความเป็นมาของโรงเรียนพระปริยัติธรรม	๑๖
๒.๒.๓ ความเป็นมาของการจัดการศึกษาโรงเรียนพระปริยัติธรรม	๑๘
๒.๓ แนวคิดเกี่ยวกับหลักอริยสัจ ๔	๒๖
๒.๓.๑ ความหมายของอริยสัจ ๔	๒๖
๒.๓.๒ ความสำคัญของอริยสัจ ๔	๒๙

	ช
๒.๔ งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	๓๑
๒.๕ กรอบแนวคิดในการวิจัย	๓๖
บทที่ ๓ วิธีการดำเนินการวิจัย	๓๗
๓.๑ รูปแบบการวิจัย	๓๗
๓.๒ ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย	๓๘
๓.๓ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	๓๙
๓.๔ การเก็บรวบรวมข้อมูล	๔๒
บทที่ ๔ ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	๔๔
๔.๑ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไป	๔๔
๔.๒ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามวัตถุประสงค์	๔๖
บทที่ ๕ สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	๖๗
๕.๑ สรุปผลการวิจัย	๖๗
๕.๒ อภิปรายผลการวิจัย	๖๙
๕.๓ ข้อเสนอแนะ	๗๔
บรรณานุกรม	๗๕
ภาคผนวก	๘๐
ภาคผนวก ก. แบบสอบถามเพื่อการวิจัย	๘๑
ภาคผนวก ข. ตารางค่าความเชื่อมั่น (IOC) ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟ่า	๙๓
ภาคผนวก ค. รายชื่อโรงเรียน กลุ่มประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	๙๙
ภาคผนวก ง. รายนามผู้เชี่ยวชาญ	๑๐๒
ภาคผนวก จ. แบบหนังสือขอความอนุเคราะห์ต่างๆ	๑๐๔
ประวัติผู้วิจัย	๑๑๓

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
ตารางที่ ๔.๑	แสดงจำนวน และร้อยละปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม	
ตารางที่ ๔.๒	แสดงค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และการแปลผลความคิดเห็นของผู้บริหารและครูผู้สอนโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ตามหลักอริยสัจ ๔ สังกัดสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ จังหวัดขอนแก่น โดยภาพรวม	๔๖
ตารางที่ ๔.๓	แสดงค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และการแปลผลความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนที่มีต่อการบริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ตามหลักอริยสัจ ๔ ด้านการบริหารวิชาการ	๔๗
ตารางที่ ๔.๔	แสดงค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และการแปลผลความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนที่มีต่อการบริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ตามหลักอริยสัจ ๔ ด้านการบริหารงบประมาณ	๔๘
ตารางที่ ๔.๕	แสดงค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และการแปลผลความคิดเห็นของ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนที่มีต่อการบริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ตามหลักอริยสัจ ๔ ด้านการบริหารงานบุคคล	๔๙
ตารางที่ ๔.๖	แสดงค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และการแปลผลความคิดเห็นของ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนที่มีต่อการบริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ตามหลักอริยสัจ ๔ ด้านการบริหารงานทั่วไป	๕๑
ตารางที่ ๔.๗	ปัญหาอุปสรรคในการบริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม ด้านการบริหารวิชาการ ตามหลักอริยสัจ ๔	๕๒
ตารางที่ ๔.๘	ปัญหาอุปสรรคในการบริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม ด้านการบริหารงบประมาณตามหลักอริยสัจ ๔	๕๔
ตารางที่ ๔.๙	ปัญหาอุปสรรคในการบริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม ด้านการบริหารงานบุคคล ตามหลักอริยสัจ ๔	๕๕

ตารางที่ ๔.๑๐	ปัญหาอุปสรรคในการบริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม ด้านการบริหารงาน ทั่วไป ตามหลักอริยสัจ ๔	๕๖
ตารางที่ ๔.๑๑	ข้อเสนอแนะและแนวทางการพัฒนาการบริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม ด้านการบริหารวิชาการ ตามหลักอริยสัจ ๔	๕๖
ตารางที่ ๔.๑๒	ข้อเสนอแนะและแนวทางการพัฒนาการบริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม ด้านการบริหารงบประมาณ ตามหลักอริยสัจ ๔	๕๗
ตารางที่ ๔.๑๓	ข้อเสนอแนะและแนวทางการพัฒนาการบริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม ด้านการบริหารงานบุคคล ตามหลักอริยสัจ ๔	๕๘
ตารางที่ ๔.๑๔	ข้อเสนอแนะและแนวทางการพัฒนาการบริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม ด้านการบริหารงานทั่วไป ตามหลักอริยสัจ ๔	๕๘

สารบัญภาพ

ภาพที่

หน้า

ภาพที่ ๒.๑ กรอบแนวคิดในการวิจัย

๓๗

คำอธิบายสัญลักษณ์และคำย่อ

ในวิทยานิพนธ์ครั้งนี้ ใช้อ้างอิงจากพระไตรปิฎกภาษาพระไตรปิฎกภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย การอ้างอิงระบุ เล่ม/ข้อ/หน้า หลังอักษรย่อชื่อคัมภีร์ ให้ใช้อักษรย่อตัวพื้นปกติ เช่นที.สี.(ไทย) ๙/๒๗๖/๙๘. หมายถึง ทีฆนิกาย สีลขันธวรรค ภาษาไทย เล่ม ๙ ข้อ ๒๗๖ หน้า ๙๘ ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ๒๕๓๙

ก. คำย่อชื่อคัมภีร์พระไตรปิฎก

คำย่อ	พระสุตตันตปิฎก		ภาษา
		ชื่อคัมภีร์	
ม.ม. (ไทย)	= สุตตันตปิฎก	มัชฌิมนิกาย มุลปัณณาสก์	(ภาษาไทย)
ส.ม. (ไทย)	= สุตตันตปิฎก	สังยุตตนิกาย มหาวารวรรค	(ภาษาไทย)

บทที่ ๑

บทนำ

๑.๑ ความสำคัญและสภาพปัญหาของการวิจัย

การจัดการศึกษาตามแผนการศึกษาแห่งชาติ ๒๕๖๐- ๒๕๗๙ เน้นการพัฒนาประสิทธิภาพของการจัดการเรียนการสอน การบริหารจัดการ และการใช้จ่ายงบประมาณทางการศึกษา เพื่อเพิ่มคุณภาพการศึกษาและลดภาระงบประมาณ การใช้จ่ายงบประมาณเพื่อการศึกษาซึ่งได้รับค่อนข้างสูงเมื่อเทียบกับประเทศอื่นๆ แต่ใช้จ่ายเพื่อพัฒนาผู้เรียน พัฒนาการเรียนการสอน และพัฒนาครูค่อนข้างน้อย^๑ และเพื่อตอบสนองนโยบายแผนพัฒนายุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี ซึ่งการศึกษาก็เป็นยุทธศาสตร์การพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพคน โดยพัฒนาศักยภาพคนตลอดชีวิต^๒

การศึกษาจึงเป็นพื้นฐานที่สำคัญที่สุดในการพัฒนาคนให้มีคุณภาพที่สมบูรณ์ทั้งทางด้านร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข^๓ ซึ่งรัฐต้องดำเนินการให้ประชาชนได้รับการศึกษาตามความต้องการในระบบต่างๆ รวมทั้งส่งเสริมให้มีการเรียนรู้ตลอดชีวิต มีหน้าที่กำกับดูแลสนับสนุนส่งเสริมการจัดการศึกษาให้มีคุณภาพและได้มาตรฐานสากล มุ่งพัฒนาผู้เรียนให้เป็นคนดี มีวินัย ภูมิใจในชาติ สามารถเชี่ยวชาญได้ตามความถนัดของตน^๔ ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ ที่ผู้เรียนทุกคนสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ตลอดเวลา กระบวนการจัดการศึกษาถือว่าผู้เรียนมี

^๑ สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๗๙, (กรุงเทพมหานคร: พรักหวานกราฟฟิค, ๒๕๖๐), หน้า จ.

^๒ สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ, คู่มือการตรวจสอบและประเมินผลข้อเสนอการวิจัยของหน่วยงานภาครัฐที่เสนอของงบประมาณประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๑ ตามมติคณะรัฐมนตรี, หน้า ๕๕.

^๓ กระทรวงศึกษาธิการ, พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๒ ที่แก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. ๒๕๔๕ และแก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. ๒๕๕๓, มาตรา ๖, (กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์ ร.ส.พ.), อัดสำเนา.

^๔ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. ๒๕๖๐, มาตรา ๕๔, เล่มที่ ๑๓๔ ตอนที่ ๔๐ ก, หน้า ๑๔.

ความสำคัญและต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาศักยภาพของตนเอง^๕ และคนไทยทุกคนต้องได้รับการศึกษาและเรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างมีคุณภาพ ดำรงชีวิตอย่างมีความสุข และการเปลี่ยนแปลงของโลกศตวรรษที่ ๒๑^๖ ตอบสนองนโยบายพัฒนาศักยภาพประชากรในประเทศ

โรงเรียนพระปริยัติธรรม ภายใต้การสังกัดสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ มีการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรที่กระทรวงศึกษาธิการกำหนดอันประกอบด้วยวิชาทั้ง ๘ กลุ่มสาระ โดยมีกระบวนการบริหารโรงเรียนครอบคลุมงานทั้ง ๔ คือ ด้านวิชาการ ด้านการบริหารงบประมาณ ด้านการบริหารบุคคล และด้านการบริหารงานทั่วไป^๗ ซึ่งมีความสำคัญทุกด้าน จะขาดด้านใดด้านหนึ่งไม่ได้ แต่การบริหารบุคคลนั้นถือว่ามีความสำคัญมาก ต้องจัดสรรผู้ที่มีความรู้ความสามารถเข้ามาทำงานในองค์กรให้มีความเหมาะสม เพื่อที่จะนำพาองค์กรไปให้บรรลุวัตถุประสงค์ตามที่ตั้งเป้าไว้ ซึ่งในการจัดการศึกษาพระปริยัติธรรม เป็นการศึกษาภาษาบาลี นกธรรม และสามัญทั่วไป สภาพปัจจุบันการศึกษาของคณะสงฆ์ไม่มีกฎหมายรองรับ ก่อเกิดปัญหา ระบบการบริหารการศึกษาไม่เข้มแข็ง โดยเฉพาะการบริหารจัดการภายในวัด เพราะนโยบายการจัดการศึกษาขึ้นอยู่กับเจ้าอาวาส ถ้าเจ้าอาวาสไม่สามารถจัดหางบประมาณสนับสนุนการศึกษาได้ วัดนั้นก็ต้องปิดสำนักลงไม่มีการเรียนการสอน การเผยแพร่หลักธรรมคำสอนผุดผื่นจากพระธรรมวินัย เนื่องจากพระภิกษุ สามเณร ซึ่งเป็นผู้มีหน้าที่เผยแผ่พระพุทธศาสนา ขาดโอกาสที่จะได้รับการศึกษาอย่างทั่วถึง ครูผู้สอนและผู้เรียน จะหันเหไปศึกษาเล่าเรียนการศึกษารูปแบบอื่น ซึ่งมีกฎหมายรองรับอย่างถูกต้อง มีสวัสดิการ แรงจูงใจ และงบประมาณสนับสนุนอย่างเหมาะสม ส่งผลให้การศึกษาของคณะสงฆ์ขาดบุคลากร ทั้งที่เป็นครูสอนและผู้เรียน ถือเป็นผลกระทบต่อการจัดการศึกษา และทำให้ระบบการศึกษาไม่เข้มแข็ง^๘

^๕ กระทรวงศึกษาธิการ, พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๒ ที่แก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. ๒๕๔๕ และแก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. ๒๕๕๓, มาตรา ๒๒, (กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์ ร.ส.พ.), อัดสำเนา.

^๖ สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๗๙, พิมพ์ครั้งที่ ๑ (กรุงเทพมหานคร: พริกหวานกราฟฟิค ๒๕๖๐), หน้า ๘, (อัดสำเนา).

^๗ กระทรวงศึกษาธิการ, พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๒ ที่แก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. ๒๕๔๕ และแก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. ๒๕๕๓, มาตรา ๖, (กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์ ร.ส.พ.), อัดสำเนา.

^๘ สำนักกรรมการ ๒ สำนักเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, รายงานของคณะกรรมการขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ, การศึกษาของคณะสงฆ์พร้อมร่างพระราชบัญญัติการศึกษาพระปริยัติธรรม, สำนักเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, ๒๕๖๐, (อัดสำเนา).

การบริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม พบว่าเกิดปัญหาบุคลากรขาดคุณภาพ ปัญหาขาดแคลนครูที่มีความรู้ความเข้าใจอย่างแท้จริง โดยเฉพาะวิชาบังคับ ปัญหาครูที่สอนไม่ตรงกับวิชาที่สอน ขาดการอบรมเกี่ยวกับเนื้อหาหลักสูตร และเทคนิคการสอนแบบต่างๆ^๙ ครูและบุคลากรได้รับค่าตอบแทนต่ำกว่าวุฒิการศึกษา มีสถานภาพไม่ชัดเจน ไม่มีความมั่นคงในวิชาชีพ ไม่ได้รับการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง สถานภาพเป็นเพียงลูกจ้างของวัด ขาดแรงจูงใจในการปฏิบัติหน้าที่ ไม่มีการพิจารณาความดีความชอบเพื่อเลื่อนขั้นเงินเดือนประจำปี ไม่มีการสอบบรรจุแข่งขันเหมือนข้าราชการครู ทำให้ประสบปัญหาในกระบวนการเรียนการสอนของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ไม่มีประสิทธิภาพและไม่ได้มาตรฐานเท่าที่ควร^{๑๐} ด้านความสามารถในการจัดการเรียนการสอนของครูผู้สอน และด้านหลักสูตร สื่อการเรียนการสอนที่เอื้อต่อผู้เรียน ที่ผู้บริหารสถานศึกษาเป็นผู้ดูแล รวมถึงระบบบริหารจัดการศึกษายังขาดคุณภาพ ซึ่งปัญหาต่างๆ เหล่านี้จึงส่งผลกระทบต่อคุณภาพมาตรฐานการศึกษาของโรงเรียนพระปริยัติธรรม^{๑๑} โดยภาพรวมการเรียนการสอนไม่ได้เป็นไปตามความคาดหวังของภาคีรัฐบาลเท่าที่ควร

ในการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยมุ่งเน้นศึกษาในการนำเอาหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาเรื่อง อริยสัจ ๔ คือ ทุกข์ สมุทัย นิโรธ มรรค มาประยุกต์ใช้ในการบริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรมทั้ง ๔ ด้าน คือ ด้านการบริหารวิชาการ ด้านการบริหารงานงบประมาณ ด้านการบริหารงานบุคคล และด้านการบริหารงานทั่วไป ที่ให้บริการทางการศึกษา สนับสนุน ส่งเสริม ประสานงาน และอำนวยความสะดวกในการปฏิบัติงานของสถานศึกษาให้เป็นไปโดยความเรียบร้อย มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล และมีการประชาสัมพันธ์เผยแพร่ข้อมูลข่าวสารและผลงานของสถาบันการศึกษาต่อสาธารณชน ซึ่งจะก่อให้เกิดความรู้ ความเข้าใจ เจตคติที่ดี เลื่อมใส ศรัทธา และให้การสนับสนุนการจัดการศึกษา เพราะอริยสัจ ๔ สามารถแสดงสภาวะของปัญหา สาเหตุของปัญหา การกำหนดจุดจุดหมายในการแก้ปัญหา และแนวทางการแก้ปัญหา เพื่อนำเอาองค์ความรู้ที่ได้มาใช้ในการพัฒนาการบริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดขอนแก่น

^๙ พิชชาวีริน ชนะคุ้ม, อ่างใน พระศรายุธ วุฒิแพทย์, “การศึกษาสภาพและปัญหาการบริหารงานบุคคลโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดเชียงราย, วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษาและผู้นำทางการศึกษา, (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาลัยสยาม, ๒๕๕๘), หน้า ๒.

^{๑๐} อ่างแล้ว.

^{๑๑} อ่างแล้ว.

๑.๒ คำถามการวิจัย

๑.๒.๑ สภาพการบริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ตามหลักอริยสัจ ๔ สังกัดสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ จังหวัดขอนแก่น นั้นเป็นอย่างไร

๑.๒.๒ แนวทางการบริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ตามหลักอริยสัจ ๔ สังกัดสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ จังหวัดขอนแก่น นั้นเป็นอย่างไร

๑.๓ วัตถุประสงค์ของการวิจัย

๑.๓.๑ เพื่อศึกษาสภาพการบริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ตามหลักอริยสัจ ๔ สังกัดสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ จังหวัดขอนแก่น

๑.๓.๒ เพื่อศึกษาแนวทางการบริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ตามหลักอริยสัจ ๔ สังกัดสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ จังหวัดขอนแก่น

๑.๔ ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้มุ่งศึกษาการบริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ตามหลักอริยสัจ ๔ สังกัดสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ จังหวัดขอนแก่น ซึ่งผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตการวิจัย ดังนี้

๑.๔.๑ ขอบเขตด้านเนื้อหา

ผู้วิจัยได้ทำขอบข่ายการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคล ๔ ด้าน ดังนี้

๑. การบริหารด้านวิชาการ ตามหลักอริยสัจ ๔ กล่าวคือ สภาพปัญหาที่เกิดขึ้นจากการบริหารงาน สาเหตุที่มาของปัญหา การกำหนดเป้าหมายในการบริหารงาน และการกำหนดวิธีปฏิบัติให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้

๒. การบริหารด้านงบประมาณ ตามหลักอริยสัจ ๔ กล่าวคือ สภาพปัญหาที่เกิดขึ้นจากการบริหารงาน สาเหตุที่มาของปัญหา การกำหนดเป้าหมายในการบริหารงาน และการกำหนดวิธีปฏิบัติให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้

๓. การบริหารด้านงานบุคคล ตามหลักอริยสัจ ๔ กล่าวคือ สภาพปัญหาที่เกิดขึ้นจากการบริหารงาน สาเหตุที่มาของปัญหา การกำหนดเป้าหมายในการบริหารงาน และการกำหนดวิธีปฏิบัติให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้

๔. การบริหารด้านการบริหารงานทั่วไป ตามหลักอริยสัจ ๔ กล่าวคือ สภาพปัญหาที่เกิดขึ้นจากการบริหารงาน สาเหตุที่มาของปัญหา การกำหนดเป้าหมายในการบริหารงาน และการกำหนดวิธีปฏิบัติให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้

๑.๔.๒ ประชากร กลุ่มตัวอย่าง และกลุ่มเป้าหมาย

๑.๔.๒.๑ ประชากร ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้สอน ในโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดขอนแก่น จำนวน ๒๖ โรงเรียน จำนวน ๒๗๕ รูป/คน เป็นผู้บริหารจำนวน ๗๘ รูป/คน ครูผู้สอนจำนวน ๑๙๗ รูป/คน^{๑๒}

๑.๔.๒.๒ กลุ่มตัวอย่าง (Sample) ได้มาด้วยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) มีขั้นตอนดังนี้

๑) โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดขอนแก่น ที่มีบริบทใกล้เคียง จำนวน ๑๑ โรงเรียน จำแนกเป็นผู้บริหาร ๒๒ รูป/คน ครูผู้สอนโรงเรียนละ ๖ รูป/คน รวมทั้งสิ้น ๘๘ รูป/คน

๒) กำหนดกลุ่มเป้าหมาย จากประชากรใน ๓ โรงเรียน ตามข้อ (๑.๔.๒.๑) โดยวิธีการเลือกแบบจำเพาะเจาะจง (Purposive Sampling) จำนวน ๑๐ คน ซึ่งไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง ดังนี้

(๒.๑) ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน ๕ รูป/คน

(๒.๒) ครูผู้สอน จำนวน ๕ รูป/คน

ตัวแปรต้น ประกอบด้วย สถานภาพทั่วไปของผู้บริหารและครูผู้สอน ปีการศึกษา ๒๕๖๑ ได้แก่ ตำแหน่งหน้าที่การทำงาน วุฒิการศึกษา และประสบการณ์การทำงาน

ตัวแปรตาม ได้แก่ การบริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ตามหลักอริยสัจ ๔ โดยยึดแนวทางของการบริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ตามแนวทางทั้ง ๔ ด้าน ดังนี้

๑) ด้านการบริหารวิชาการ ตามหลักอริยสัจ ๔

๒) ด้านการบริหารงบประมาณ ตามหลักอริยสัจ ๔

๓) ด้านการบริหารบุคคล ตามหลักอริยสัจ ๔

๔) ด้านการบริหารการบริการงานทั่วไป ตามหลักอริยสัจ ๔

๑.๔.๔ ขอบเขตด้านพื้นที่

ผู้วิจัยทำการศึกษาเฉพาะโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดขอนแก่น จำนวน ๒๖ แห่ง ประกอบด้วยรายชื่อแต่ละโรงเรียน ซึ่งแสดงไว้ที่ภาคผนวก

^{๑๒} สถิติข้อมูลโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ข้อมูลสำรวจผู้บริหาร ครู ครูพิเศษ ประจำปีการศึกษา ๒๕๖๑ ครั้งที่ ๑ จากสำนักงานกลุ่ม ๗ จังหวัดขอนแก่น.

๑.๔.๕ ขอบเขตด้านระยะเวลา

ผู้วิจัยทำการศึกษาวิจัย เรื่องนี้ตั้งแต่เดือน มกราคม ๒๕๖๑ ถึงเดือน ธันวาคม ๒๕๖๑

๑.๕ นิยามศัพท์ที่ใช้ในการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้ เพื่อให้ได้ความหมายหัวข้อการศึกษาให้เข้าใจตรงกัน จึงกำหนดความหมายของคำที่ใช้ ดังนี้

๑.๕.๑ สภาพการบริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม หมายถึง การบริหารและการจัดการศึกษาให้แก่พระภิกษุสามเณร โดยจัดการศึกษาแผนกบาลีและนักธรรม และในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน (ม.๑ – ม.๖) โดยประกอบไปด้วยวิชากลุ่มสาระทั้ง ๘ มีกระบวนการบริหารโรงเรียนครอบคลุมงานทั้ง ๔ ด้าน

ด้านการบริหารวิชาการ หมายถึง การพัฒนาหลักสูตรและกระบวนการเรียนรู้ตลอดจนการวัดผลและประเมินผล รวมทั้งการวัดปัจจัยเกื้อหนุนการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน ชุมชน ท้องถิ่น ได้อย่างมีคุณภาพและมีประสิทธิภาพ

ด้านการบริหารงบประมาณ หมายถึง การบริหารจัดการให้มีความคล่องตัว ตรวจสอบได้ ยึดหลักการบริหารมุ่งเน้นผลสัมฤทธิ์ และการบริหารงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานให้มีการจัดหาผลประโยชน์จากทรัพย์สินของสถานศึกษา รวมทั้งรายได้จากการบริหารจัดการเพื่อประโยชน์ในการศึกษา ส่งผลให้เกิดคุณภาพที่ดีขึ้นต่อผู้เรียน

ด้านการบริหารงานบุคคล หมายถึง การบริหารบุคคลในสถานศึกษา ให้สามารถปฏิบัติงานเพื่อตอบสนองภารกิจของสถานศึกษา เพื่อการดำเนินการด้านการบริหารงานบุคคลให้เกิดความคล่องตัว มีอิสระภายใต้กฎระเบียบหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารและบุคลากรทางการศึกษา ได้รับการพัฒนา มีความรู้ความสามารถ มีขวัญกำลังใจได้รับการยกย่องเชิดชูเกียรติ มีความมั่นคงและก้าวหน้าในวิชาชีพ ซึ่งจะมีผลต่อการพัฒนาการศึกษาของผู้เรียนเป็นสำคัญ

ด้านการบริหารงานทั่วไป หมายถึง การจัดระบบการบริหารองค์กรให้บรรลุตามมาตรฐานคุณธรรมและเป้าหมายที่กำหนดไว้ ตามหลักการบริหารที่มุ่งเน้นผลสัมฤทธิ์ของงานเป็นหลัก โดยเน้นความโปร่งใสสามารถตรวจสอบได้ และมีการรวบรวมข้อมูลของบุคคล ชุมชน และองค์กรที่เกี่ยวข้อง

๑.๕.๒ แนวทางการบริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ตามหลักอริยสัจ ๔ หมายถึง การบริหารโดยนำเอาหลักอริยสัจ ๔ คือ ทุกข์ (สภาพปัญหา) สมุทัย (สาเหตุ

ของปัญหา) นิโธธ (จุดมุ่งหมายที่ต้องการให้สำเร็จ) และมรรค (หนทางหรือวิธีการแก้ปัญห) เป็น การนำเอาหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาทั้ง ๔ ด้าน มาบูรณาการใช้กับการบริหารงาน เพื่อให้เกิด ประโยชน์สูงสุด ดังนี้

ทุกข์ หมายถึง สภาพปัญหาที่เกิดจากการบริหารงาน ๔ ด้าน คือ ด้านการบริหารวิชาการ ด้านการบริหารงานงบประมาณ ด้านการบริหารบุคคล ด้านการบริหารงานทั่วไป

สมุทัย หมายถึง สาเหตุหรือที่มาของปัญหาในการบริหารงาน ๔ ด้าน คือ ด้านการบริหาร วิชาการ ด้านการบริหารงานงบประมาณ ด้านการบริหารบุคคล ด้านการบริหารงานทั่วไป

นิโธธ หมายถึง การกำหนดจุดมุ่งหมายหรือกำหนดเป้าหมายอย่างชัดเจนในการ บริหารงาน ๔ ด้าน คือ ด้านการบริหารวิชาการ ด้านการบริหารงานงบประมาณ ด้านการบริหาร บุคคล ด้านการบริหารงานทั่วไป

มรรค หมายถึง การกำหนดแนวทางในการแก้ปัญห หรือการกำหนดวิธีปฏิบัติเพื่อให้ บรรลุวัตถุประสงค์ตามที่ตั้งไว้ ในการบริหารงาน ๔ ด้าน คือ ด้านการบริหารวิชาการ ด้านการบริหาร งานงบประมาณ ด้านการบริหารบุคคล ด้านการบริหารงานทั่วไป

๑.๕.๓ สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ จังหวัดขอนแก่น หมายถึง หน่วยงานที่มี หน้าที่สนับสนุน ส่งเสริมพระพุทธศาสนา ขนบธรรมเนียม จารีตประเพณีอันดีงาม ในจังหวัด ขอนแก่น และคอยประสานงานกิจการระหว่างคณะรัฐบาลกับคณะสงฆ์ เพื่อความมั่นคงของ ประเทศชาติ

๑.๕.๔ ตำแหน่งหน้าที่ หมายถึง หน้าที่ปฏิบัติ สถานสภาพอาชีพของบุคลากรที่ ปฏิบัติงานอยู่ในโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จำแนกตามส่วนงาน ดังนี้

๑) ผู้บริหารสถานศึกษา หมายถึง ผู้อำนวยการโรงเรียน รองผู้อำนวยการโรงเรียน พระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดขอนแก่น

๒) ครูผู้สอน หมายถึง พระภิกษุ และบุคลากรวิชาชีพ ผู้ที่ทำหน้าที่ทางด้านการ เรียนการสอนตลอดถึงการส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียนด้วยวิธีการต่างๆ

๑.๕.๕ วุฒิกการศึกษา หมายถึง การกำหนดวุฒิการศึกษาของผู้บริหาร ครูผู้สอน และ บุคลากร ในโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ทั้งบรรพชิต และฆราวาส จะต้องมิวุฒิ ทางการศึกษาในระดับปริญญาตรีขึ้นไป ฆราวาสจะต้องมีใบประกอบวิชาชีพครูด้วย

๑) ปริญญาตรี หมายถึง วุฒิกศึกษาระดับปริญญาตรี ของผู้บริหาร ครูผู้สอน และบุคลากร ในโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา

๒) สูงกว่าปริญญาตรี หมายถึง วุฒิการศึกษาระดับปริญญาโท และปริญญาเอก ของผู้บริหาร ครูผู้สอน และบุคลากรทางการศึกษา ในโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา

๑.๕.๖ ประสบการณ์ในการทำงาน หมายถึง อายุการปฏิบัติงานของผู้บริหาร ครูผู้สอน ในโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา

๑) ระยะ ๑ - ๕ ปี หมายถึง ระยะการปฏิบัติงานของบุคลากรในโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา นับตั้งแต่วันที่ได้รับการแต่งตั้งในช่วงระยะเวลา ๑ - ๕ ปี

๒) ระยะ ๖ - ๑๐ ปี หมายถึง ระยะการปฏิบัติงานของบุคลากรในโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา นับตั้งแต่วันที่ได้รับการแต่งตั้งในช่วงระยะเวลา ๖ - ๑๐ ปี

๓) ระยะ ๑๑ ปี ขึ้นไป หมายถึง ระยะการปฏิบัติงานของบุคลากรในโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา นับตั้งแต่วันที่ได้รับการแต่งตั้งในช่วงระยะเวลา ๑๑ ปี ขึ้นไป

๑.๖ ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

๑.๖.๑ ได้ข้อมูลการบริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ตามหลักอริยสัจ ๔ สังกัดสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ จังหวัดขอนแก่น

๑.๖.๒ ได้ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพปัญหา สาเหตุของปัญหา จุดมุ่งหมายที่ต้องการสำรวจ และวิธีการแก้ปัญหาของการบริหารวิชาการ การบริหารงบประมาณ การบริหารบุคคล และการบริหารงานทั่วไป โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ตามหลักอริยสัจ ๔ สังกัดสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ จังหวัดขอนแก่น

๑.๖.๓ ได้แนวทางการส่งเสริมและการพัฒนาการบริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ตามหลักอริยสัจ ๔ สังกัดสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ จังหวัดขอนแก่น

บทที่ ๒

แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

จากการศึกษาข้อมูลแนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องในการวิจัย เรื่อง “การบริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา ตามหลักอริยสัจ ๔ สังกัดสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ จังหวัดขอนแก่น” ในครั้งนี้เป็นวิจัยเชิงสำรวจ (Surver Research) ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาค้นคว้าจากตำราบทความ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

- ๒.๑ หลักการแนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการบริหาร
- ๒.๒ หลักการและแนวคิดเกี่ยวกับการบริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม
 - ๒.๒.๑ หลักและแนวคิดเกี่ยวกับการบริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม
 - ๒.๒.๒ ประวัติและความเป็นมาของโรงเรียนพระปริยัติธรรม
 - ๒.๒.๓ ความเป็นมาของการจัดการศึกษาโรงเรียนพระปริยัติธรรม
 - ๒.๒.๔ ประวัติและความเป็นมาสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ
 - ๒.๒.๕ สถานศึกษาที่เป็นนิติบุคคล
- ๒.๓ แนวคิดเกี่ยวกับหลักอริยสัจ ๔
- ๒.๔ งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
- ๒.๕ กรอบแนวคิดในการวิจัย

๒.๑ หลักการแนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการบริหาร

๒.๑.๑ ความหมายของการบริหาร

จากการศึกษาทบทวนเอกสารที่เกี่ยวข้องกับแนวคิดการบริหาร ทั้งนี้ผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้าความหมายของคำว่า การบริหาร พบว่ามีนักวิชาการหลายท่านได้ให้ความหมายไว้ดังนี้

ราชบัณฑิตยสถาน ได้ให้ความหมายไว้ว่า การบริหาร หมายถึง การปกครอง เช่นการบริหารส่วนท้องถิ่น ดำเนินการจัดการบริหารธุรกิจ เป็นต้น^๑

^๑ ราชบัณฑิตยสถาน, พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. ๒๕๔๒, (กรุงเทพมหานคร: งามีบุ๊คส์พับลิเคชั่นส์), ๒๕๔๒, หน้า ๖๐๙.

พระธรรมโกศาจารย์ (ประยูร ธมฺมจิตฺโต) กล่าวถึงพุทธวิถีการบริหารว่า การบริหาร หมายถึง การทำงานให้สำเร็จโดยอาศัยคนอื่น (Getting things done through other people) เมื่อว่าตามคำนิยามศัพท์นี้ การบริหารในพระพุทธศาสนาเริ่มมีขึ้นเป็นรูปธรรมสองเดือนนับจากวันที่พระพุทธเจ้าตรัสรู้ นั่นคือ ในวันอาสาฬหบูชา เมื่อพระพุทธเจ้าทรงแสดงพระธรรมเทศนาเป็นครั้งแรกแก่พระปัญจวัคคีย์ซึ่งทำให้เกิดพระสังฆรัตนะขึ้น เมื่อมีพระรัตนะเป็นสมาชิกใหม่เกิดขึ้นจึงทำให้ครบทั้ง ๓ รัตนะ คือ พุทธรัตนะ ธรรมรัตนะ สังฆรัตนะ รวมเรียกว่า พระรัตนตรัย พระพุทธศาสนาจึงดำรงสืบต่อมาจนถึงปัจจุบันเป็นเวลากว่า ๒,๕๐๐ ปี เป็นข้อมูลให้เราได้ศึกษาเรื่องพุทธวิถีบริหาร นอกจากนี้ยังมีพุทธพจน์ที่เกี่ยวข้องกับการบริหารกระจายอยู่ในพระไตรปิฎก การศึกษาพุทธพจน์เหล่านี้ก็จะทำให้ทราบถึงพุทธวิถีในการบริหารการศึกษา พุทธบริหารในครั้งนี้เป็นหน้าที่ของนักบริหาร เป็นกรอบในการพิจารณาให้สอดคล้องกับ การบริหารหน้าที่ (Function) ของนักบริหารมีอยู่ ๕ ประการตามคำย่อในภาษาอังกฤษว่า POSDC^๒

๑. P คือ Planning หมายถึง การวางแผน เป็นการกำหนดแนวทางดำเนินงานในปัจจุบัน เพื่อความสำเร็จที่จะตามมาในอนาคต ผู้บริหารที่ดีต้องมีวิสัยทัศน์เพื่อกำหนดทิศทางขององค์กร

๒. O คือ Organizing หมายถึง การจัดการองค์กร เป็นการกำหนดโครงสร้างความสัมพันธ์ของสมาชิกสายบังคับบัญชาภายในองค์กร มีการแบ่งงานกันทำและการกระจายอำนาจ

๓. S คือ Staffing หมายถึง งานบุคลากร เป็นการสรรหาบุคลากรใหม่ การพัฒนาบุคลากรและการใช้คนให้เหมาะสมกับงาน

๔. D คือ Directing หมายถึง การอำนวยการ เป็นการสื่อสาร เพื่อให้เกิดการดำเนินการตามแผน ผู้บริหารต้องมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีและมีภาวะผู้นำ

๕. C คือ Contrlling หมายถึง การกำกับดูแล เป็นการควบคุมคุณภาพของการปฏิบัติงานภายในองค์กร รวมทั้งกระบวนการแก้ปัญหาภายในองค์กร

พระธรรมโกศาจารย์ (ประยูร ธมฺมจิตฺโต) ได้สรุปพุทธวิถีการบริหารไว้ว่า พุทธวิถีการบริหารยึดหลักธรรมมาธิปไตยเป็นสำคัญด้วยเหตุผลที่ว่า ผู้บริหารเองก็ต้องประพฤติธรรมและใช้หลักธรรมเป็นหลักในการบริหาร พุทธวิถีบริหารจึงไม่เป็นทั้งอัตตาธิปไตยและโลกาธิปไตย ผู้บริหารที่เป็นอัตตาธิปไตยที่เป็นอัตตาธิปไตยก็มักจะมีคำมั่นถึงผลประโยชน์ส่วนตนเป็นที่ตั้งนึกคิดว่าถูกใจข้าพเจ้า ผู้บริหารประเภทนี้มักลงท้ายด้วยการเป็นเผด็จการ ส่วนผู้บริหารที่เป็นโลกาธิปไตยก็

^๒ พระธรรมโกศาจารย์ (ประยูร ธมฺมจิตฺโต), **พุทธวิถีการบริหาร**, (กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๔๙), หน้า ๒-๕.

พยายามเอาใจทุกคนเพื่อให้ตนเองอยู่ในตำแหน่งต่อไปได้ เขาพยายามทำให้ลูกใจทุกคนซึ่งก็เป็นเรื่องที่เป็นไปไม่ได้ ผู้บริหารประเภทนี้มักจะหนีปัญหา เมื่อมีปัญหาขัดแย้งเกิดขึ้นภายในองค์กรก็พยายามลอยตัวหนีปัญหา ผู้บริหารที่ดีต้องเป็นธรรมมาธิปไตย เขายึดถือว่าถูกต้องไม่จำเป็นต้องถูกใจข้าพเจ้าหรือต้องถูกใจทุกคน เขากล้าลงมือทำในสิ่งที่ถูกต้องชอบธรรมโดยไม่พยายามลอยตัวหนีปัญหา เขาคือคิดว่าอำนาจหน้าที่มาพร้อมกับความรับผิดชอบ เขายอมเสียสละประโยชน์สุขส่วนตน ประโยชน์สุขที่ยิ่งใหญ่กว่านั้นคือประโยชน์ส่วนรวม ดังพุทธพจน์ที่ว่า “ถ้าเห็นว่าจะได้ประโยชน์สุขที่ยิ่งใหญ่เพราะสละประโยชน์สุขเล็กน้อย บุคคลควรสละสุขเล็กน้อยเพื่อเห็นแก่ประโยชน์สุขที่ยิ่งใหญ่”^๓

สิริภพ เหล่าลาภะ ได้กล่าวความหมายเกี่ยวกับการบริหารไว้ ๒ นัย^๔ คือ

๑. คำว่า บริหาร มาจากภาษาบาลีว่า ปริหาร มาจากศัพท์ว่า ปริ แปลว่า รอบ และ หฺร ธาตุ ในความนำไป ดังนั้น คำว่า บริหาร จึงแปลว่า นำไปโดยรอบ อีกสำนวนหนึ่ง คำว่า บริหาร แปลว่า อ้อมหนี, หลีกหนี, หลบหนี ดังประโยคที่ว่า “ปญฺหิ ปริหริตฺ สมตฺถโถ” แปลว่า ผู้สามารถเพื่อการอ้อมหนี หลีกหนี หลบซึ่งปัญหา หรือแปลว่า ผู้สามารถบริหารปัญหา และนำปัญหาไปโดยรอบหรือกำจัดปัญหาให้หมดสิ้น

๒. คำว่า บริหาร แปลมาจากภาษาอังกฤษว่า Administer และ Administrartion แปลความหมาย คือ การปกครอง ดำเนินการ อำนวยการ จัดการ จัดให้วาง ส่งเสริม และบำรุง

ทองหล่อ เดชไทย ได้กล่าวถึง การบริหารเป็นการจัดการอย่างมีระเบียบแบบแผน เกี่ยวกับการใช้ทรัพยากรให้เกิดประโยชน์สูงสุด และทำให้งานดำเนินเป็นไปอย่างราบรื่น บรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ด้วยความร่วมมือของกลุ่มบุคคล และยังเสนอว่า “การบริหาร” และ “การจัดการ” นั้นบางครั้งอาจให้แทนกันได้เนื่องจากเป็นกิจกรรมที่หวังผลขั้นสูงสุดทำอย่างเดียวกัน คือ ความสำเร็จของงาน “การบริหาร” ใช้มากในรัฐวิสาหกิจ ส่วน “การจัดการ” ใช้มากในทางธุรกิจ หรืออาจกล่าวว่า “การบริหาร” มุ่งเน้นที่การกำหนดนโยบายและการวางแผนไปดำเนินการให้บรรลุวัตถุประสงค์ตามที่กำหนดไว้^๕

^๓ เรื่องเดียวกัน, หน้า ๔๔ - ๔๕.

^๔ สิริภพ เหล่าลาภะ, **พุทธศาสตร์การเมือง**, (กรุงเทพมหานคร: สหธรรมิก, ๒๕๔๕), หน้า ๑๔๐.

^๕ ทองหล่อ เดชไทย, **แนวคิดเกี่ยวกับการบริหารสาธารณสุข**, หน่วยที่ ๑, (นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, ๒๕๓๔), หน้า ๕.

สมคิด บางโพ ได้สรุปสาระสำคัญของการบริหารไว้^๖ ดังนี้

๑. การบริหารเป็นกิจกรรมของกลุ่มบุคคลตั้งแต่ ๒ คนขึ้นไป
๒. มีการร่วมมือกันทำกิจกรรมอย่างใดอย่างหนึ่ง
๓. เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ร่วมกัน

สมพงษ์ เกษมสิน ได้ให้ความหมายไว้ว่า การบริหาร หมายถึง การใช้ศาสตร์และศิลป์ เพื่อนำเอาทรัพยากรบริหารมาประกอบตามกระบวนการบริหารให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดได้อย่างมีประสิทธิภาพ^๗

ธงชัย สันติวงษ์ ได้ให้ความหมายของการบริหารว่า การบริหาร หมายถึง ภาระหน้าที่ของผู้นำกลุ่ม ซึ่งจะต้องจัดการให้ทรัพยากรทั้งที่เป็นตัวคนและวัสดุ สามารถประสานเข้าด้วยกันเพื่อร่วมกันทำงานเป็นองค์การที่มีประสิทธิภาพได้ และขนาดเดียวกันจะต้องจัดการนำเอาองค์การให้สัมพันธ์กับสภาพแวดล้อมภายนอกได้อย่างดีที่สุด^๘

ภาวิดา ธาราศรีสุทธิ และวิบูลย์ โตณะบุตร ได้กล่าวถึงการบริหารว่า เป็นศิลปะในการทำงานให้บรรลุเป้าหมายร่วมกับผู้อื่นแล้ว ยังเป็นกิจกรรมที่บุคคลตั้งแต่ ๒ คนขึ้นไป ร่วมมือกันดำเนินการให้บรรลุวัตถุประสงค์อย่างใดอย่างหนึ่ง หรือหลายอย่างร่วมกัน^๙

วิโรจน์ สารรัตนะ ได้กล่าวไว้ว่า การบริหาร คือกระบวนการดำเนินงานเพื่อให้บรรลุจุดมุ่งหมายขององค์กรโดยอาศัยหน้าที่ทางการบริหารที่สำคัญ คือ การวางแผน (Planning) การจัดองค์กร (Organizing) การนำ (Leading) และการควบคุม (Controlling)^{๑๐}

^๖ สมคิด บางโพ, หลักและทฤษฎีบริหารการศึกษา, พิมพ์ครั้งที่ ๔, (กรุงเทพมหานคร: สถาบันราชภัฏพระนคร, ๒๕๔๔), หน้า ๒.

^๗ สมพงษ์ เกษมสิน, การบริหารงานบุคคลแผนใหม่, (กรุงเทพมหานคร: ไทยวัฒนาพานิช, ๒๕๔๙), หน้า ๑๔.

^๘ ธงชัย สันติวงษ์, องค์การและการบริหาร, พิมพ์ครั้งที่ ๙, (กรุงเทพมหานคร: ไทยวัฒนาพานิช, ๒๕๔๗), หน้า ๒๖.

^๙ ภาวิดา ธาราศรีสุทธิ และวิบูลย์ โตณะบุตร, หลักและทฤษฎีการบริหารการศึกษา, (กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง, ๒๕๔๒), หน้า ๒.

^{๑๐} วิโรจน์ สารรัตนะ, การบริหารหลักกรทฤษฎีและประเด็นการศึกษา, (กรุงเทพมหานคร: ทิพย์วิสุทธิ์, ๒๕๔๕), หน้า ๓.

สรุปได้ว่า การบริหาร คือ การบริหารเป็นจัดการทุกเรื่องโดยการนำเอาทรัพยากรที่มีทุกอย่างนำมาใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุด มีการวางแผนและจัดการอย่างมีระเบียบและเป็นระบบ เพื่อให้เป็นไปตามนโยบายและเป้าหมายที่ตั้งไว้ ด้วยการมีส่วนร่วมของทุกฝ่ายในองค์กร

๒.๑.๒ ทฤษฎีที่เกี่ยวกับการบริหาร

ทฤษฎีการบริหารซึ่งเป็นหลักเกณฑ์ในการนำเอาวิธีทางวิทยาศาสตร์มาศึกษาและวิเคราะห์ศึกษาถึงการบริหารอย่างเป็นระบบ หลักและวิธีการทำงาน ที่พยายามค้นหารูปแบบและวิธีการที่ดีที่สุดให้เหมาะสมในการทำงานแต่ละอย่าง แต่ละงาน เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพและประสิทธิผลขององค์กร ซึ่งมีทฤษฎีที่สำคัญโดยสังเขป ดังนี้

เฟรดเดอริก วินสโลว์ เทย์เลอร์ (Frederick Winslow Taylor) ได้รับการยกย่องว่าเป็นบิดาของนักบริหารที่มีหลักเกณฑ์ (Father of Scientific Management) โดยเขาเป็นคนแรกที่ได้ริเริ่มเปลี่ยนวิธีการปฏิบัติงานแบบไม่มีหลักเกณฑ์ (Rule-of-Thumb Method) มาเป็นวิธีการบริหารที่มีหลักเกณฑ์ (Scientific Management) เพื่อความมีประสิทธิภาพในการบริหารจัดการ โดยใช้วิธีการวิเคราะห์เวลาและการเคลื่อนไหวในการทำงาน (Time and Motion study) จากผลการค้นพบดังกล่าว เทย์เลอร์ได้นำมาพัฒนาการสร้างเป็นหลักการบริหารที่มีหลักเกณฑ์ขึ้นมา ๔ ข้อ^{๑๑} ดังนี้

๑) พัฒนาวิธีการทางวิทยาศาสตร์มาใช้กับการทำงานของคน แทนที่จะทำงานโดยวิธีเก่าๆ ที่ไม่มีหลักเกณฑ์อะไรเลย

๒) จะต้องมีการคัดเลือกการฝึกอบรมและการพัฒนาคนด้วยวิธีการทางวิทยาศาสตร์ ซึ่งในอดีตที่ผ่านมาคนงานจะเลือกและฝึกอบรมโดยตัวของเขาเองให้ดีที่สุดเท่าที่จะกระทำได้

๓) จะต้องมีการทำงานร่วมกับคนงานเพื่อเป็นหลักประกันว่างานต่างๆ ได้กระทำถูกต้องตามหลักวิทยาศาสตร์ที่ได้พัฒนาแล้ว

๔) มีการแบ่งงานและรับผิดชอบเกือบเท่าๆ กัน ระหว่างฝ่ายบริหารและฝ่ายคนงาน ฝ่ายบริหารจะต้องรับผิดชอบงานทั้งหมดที่เหมาะสมดีกว่าคนงาน ซึ่งในสมัยก่อนนั้นงานและความรับผิดชอบเกือบทั้งหมดจะอยู่ที่ฝ่ายคนงาน

^{๑๑} เฟรดเดอริก วินสโลว์ เทย์เลอร์, อ้างใน พระครูสุตชัยคุณ (วุฒินันท์ สจจวโร), “การบริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา ตามหลักพรหมวิหาร ๔ สังกัดสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ จังหวัดชัยภูมิ”, **วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา**, (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาจุฬาลงกรณมหาวิทยาลัย, ๒๕๕๘), หน้า ๑๓ - ๑๔.

เฮนรี ฟาโยล (Henri Fayol) ได้ชื่อว่าเป็นบิดาแห่งการจัดการซึ่งให้ความสนใจเป็นพิเศษแก่การบริหารชั้นสูง ฟาโย ได้เสนอการบริหารซึ่งเป็นแนวปฏิบัติ ๕ ประการ นิยมเรียกย่อๆ ว่า OSCAR ซึ่งเป็นการนำเอาตัวอักษรตัวแรกในภาษาอังกฤษของแนวปฏิบัติทั้งห้าประการมารวมกันทำให้ง่ายต่อการกล่าวถึงและจดจำ^{๑๒} ดังนี้

๑) วัตถุประสงค์ (Objective) องค์กรจะต้องกำหนดวัตถุประสงค์ไว้ให้ชัดเจนตลอดจนการกำหนดตำแหน่งต่างๆ แต่ละตำแหน่งก็จะต้องกำหนดเป้าหมายไว้ให้สัมพันธ์กับวัตถุประสงค์ขององค์กรเมื่อผู้ปฏิบัติงานแต่ละบุคคลบรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้ วัตถุประสงค์ขององค์กรก็จะสำเร็จไปด้วย

๒) ความเชี่ยวชาญเฉพาะอย่าง (Specialization) งานของแต่ละตำแหน่งแต่ละคนควรจำกัดขอบเขตให้ทำคนละหน้าที่ อันจะเป็นการส่งเสริมให้เกิดความชำนาญเฉพาะอย่างกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกันก็ต้องจัดไว้ในกลุ่มเดียวกันด้วย ถือว่าเป็นหลักการแบ่งงานกันทำตามความเชี่ยวชาญเฉพาะอย่าง การแบ่งงานออกเป็นแผนกจึงเป็นสิ่งที่จำเป็น

๓) การประสานงาน (Coordination) เมื่อมีการแบ่งงานกันทำเป็นแผนกๆ และมีความจำเป็นที่คนทำงานเป็นจำนวนมากประสานงานย่อมมีความจำเป็นเพื่อให้ทุกคนปฏิบัติงานของตนได้อย่างราบรื่น องค์กรที่มีขนาดใหญ่มีการดำเนินสลับซับซ้อน มีบุคคลทำงานเป็นจำนวนมาก การประสานงานจึงมีความจำเป็นมาก

๔) ความรับผิดชอบ (Authority) องค์กรต้องมีบุคคลใดคนหนึ่งหรือกลุ่มบุคคลที่อยู่ในตำแหน่งสูงสุดในการกำหนดนโยบาย สามารถตัดสินใจสั่งการได้โดยไม่มีใครมีสิทธิ์โต้แย้ง การจัดสายบังคับบัญชาในองค์กรต้องชัดเจน เริ่มตั้งแต่ผู้มีอำนาจสูงสุดขององค์กรผ่านสายการบังคับบัญชาลงมาตามลำดับ เรียกว่า หลักการจัดอำนาจหน้าที่จากเบื้องสูงไปสู่เบื้องล่างและผลของการใช้อำนาจหน้าที่ตามลำดับชั้นเรียกว่า สายบังคับบัญชา

๕) ความรับผิดชอบ (Responsibility) อำนาจหน้าที่ที่มอบให้แก่ตำแหน่งต่างๆ จะต้องสัมพันธ์กับความรับผิดชอบบุคคลที่ได้รับมอบหมายให้รับผิดชอบต่อผลสำเร็จขององค์กรในระดับใดก็ควรได้รับมอบอำนาจหน้าที่ให้เพียงพอที่จะปฏิบัติงานที่ได้รับมอบหมายในระดับที่จะทำให้งานนั้นสำเร็จ

^{๑๒} อ่างแล้ว.

๒.๒ หลักและแนวคิดเกี่ยวกับการบริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม

๒.๒.๑ หลักและแนวคิดเกี่ยวกับการบริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม

โรงเรียนพระปริยัติธรรม เป็นโรงเรียนที่จัดตั้งขึ้นเฉพาะพระภิกษุสามเณรที่ขาดโอกาสทางการศึกษาในสถาบันการศึกษาของรัฐหรือเอกชน และได้มีโอกาสเข้ามาศึกษาเล่าเรียนตามตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานที่กระทรวงศึกษาธิการกำหนดไว้และการจัดการศึกษาแผนกบาลีและนักธรรมควบคู่กันไป โดยการกำกับดูแลของแม่กองธรรมและแม่กองบาลี โดยมีนักวิชาการต่างๆ ให้ความหมายไว้ดังนี้

กองพุทธศาสนศึกษา ได้ให้ความหมายว่า โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา หมายถึง โรงเรียนที่วัดจัดตั้งขึ้นเพื่อให้การศึกษาแก่พระภิกษุสามเณรตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานตามพระราชบัญญัติของกระทรวงศึกษาธิการ^{๑๓}

สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ ได้ให้ความหมายว่า สำหรับโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษานั้น เป็นการศึกษาอีกรูปแบบหนึ่งของการศึกษาของคณะสงฆ์ เป็นการศึกษาที่รัฐกำหนดให้มีขึ้นตามความประสงค์ของคณะสงฆ์นับตั้งแต่ปีพุทธศักราช ๒๕๑๔ เป็นต้นมา^{๑๔}

สุภาพร มากแจ้ง และสมปอง มากแจ้ง ได้ให้ความหมายว่า ปัจจุบันคณะกรรมการการศึกษาของสงฆ์และสภามหาวิทยาลัยสงฆ์ได้ดำเนินการจัดการศึกษาสำหรับพระภิกษุสามเณรให้ได้ศึกษาวิชาการทางพระพุทธศาสนา ได้แก่ การศึกษาพระปริยัติธรรมเป็นหลัก โดยป้องกันมิให้มีการเปลี่ยนแปลงพระธรรมวินัยให้ผิดไปจากพระบาลีในพระไตรปิฎก ซึ่งมีทั้งสิ้น ๔ หลักสูตร คือ หลักสูตรพระปริยัติธรรมแผนกธรรม หลักสูตรพระปริยัติธรรมแผนกบาลี หลักสูตรพระปริยัติธรรมสายสามัญ และหลักสูตรปริญญาตรีในมหาวิทยาลัยสงฆ์ทั้งสองแห่ง โดยจำแนกไว้เป็น ๒ หลักสูตร คือ กลุ่มหลักสูตรที่ศึกษาเฉพาะวิชาการทางพระพุทธศาสนา ได้แก่ หลักสูตรพระปริยัติธรรมแผนกธรรม และหลักสูตรพระปริยัติธรรมแผนกบาลี ซึ่งจัดเป็นหลักสูตรพระปริยัติธรรมและกลุ่มที่ศึกษาหลักสูตรการศึกษาวิชาพระพุทธศาสนา ร่วมกับวิชาการสายสามัญอื่นๆ ได้แก่ หลักสูตรพระปริยัติธรรม

^{๑๓} กองศาสนศึกษา, ประวัติการศึกษาของคณะสงฆ์, (กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์การศาสนา, ๒๕๒๗), หน้า ๓๓๕.

^{๑๔} สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ, ประวัติสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ, พ.ศ. ๒๕๔๖, หน้า ๑ - ๒, (อัดสำเนา).

แผนกสามัญ และหลักสูตรปริญญาตรีมหาวิทยาลัยสงฆ์ จัดเป็นการศึกษาพระปริยัติธรรมแบบ
ประยุกต์^{๑๕}

ทศพร น้อมวงศ์ ได้ให้ความหมายว่า โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา
หมายถึง โรงเรียนที่จัดตั้งขึ้นเพื่อสนองความต้องการของพระภิกษุสามเณร และหลักสูตรพระปริยัติ
ธรรม เป็นหลักสูตรที่มีจุดมุ่งหมายการศึกษาในการปลูกฝังให้พระภิกษุสามเณร มีความรู้ มีทักษะใน
วิชาธรรมะและวิชาสามัญ^{๑๖}

สรุปได้ว่า การจัดการศึกษาโรงเรียนพระปริยัติธรรมเกิดขึ้นหลังจากโรงเรียนวิสามนัญ
ศึกษาสำนักเรียนวัดถูกยกเลิกตามมติเถรสมาคม กรมการศาสนาและต่างกรมลงความเห็นว่าจะ
ตั้งโรงเรียนสนองความต้องการของพระภิกษุสามเณรให้ได้เรียนทั้งวิชาธรรมและวิชาสามัญควบคู่กัน
ไปด้วยโดยไม่มีการสมทบสอบให้กระทรวงศึกษาธิการ

๒.๒.๒ ประวัติความเป็นมาของโรงเรียนพระปริยัติธรรม

การศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษาเป็นการศึกษารูปแบบหนึ่งของการศึกษา
ของคณะสงฆ์ เป็นการศึกษาที่รัฐกำหนดให้มีขึ้นตามความประสงค์ของคณะสงฆ์ ซึ่งมีมูลเหตุสืบ
เนื่องมาจากการจัดตั้งโรงเรียนบาลีมัธยมศึกษาและบาลีวิสามนัญศึกษา สำนักเรียนวัด กล่าวคือ
ภายหลังจากที่การศึกษาในมหาวิทยาลัยสงฆ์ทั้งสองแห่ง คือ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราช
วิทยาลัย และมหามกุฏราชวิทยาลัย ซึ่งเปิดดำเนินการมาตั้งแต่ พ.ศ. ๒๔๓๒ และ พ.ศ. ๒๔๘๙
ตามลำดับ ได้เจริญก้าวหน้ามากขึ้น ทางมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยจึงได้จัดแผนก
มัธยมขึ้นมา เรียกว่า “โรงเรียนบาลีมัธยมศึกษา” กำหนดให้มีการเรียนบาลี นักธรรม และความรู้ชั้น
มัธยม โดยรับผู้ที่สำเร็จการศึกษาชั้นประถมศึกษาปีที่ ๔ ต่อมาเมื่อโรงเรียนบาลีมัศึกษานี้ได้แพร่
ขยายออกไปยังต่างจังหวัดหลายแห่ง มีพระภิกษุและสามเณรเรียนกันมาก ทางคณะสงฆ์โดย
องค์การศึกษาจึงได้กำหนดให้เรียกโรงเรียนประเภทนี้ใหม่ว่า “โรงเรียนบาลีวิสามนัญศึกษาสำนักเรียน
วัด” โดยมติคณะสังฆมนตรีและกระทรวงศึกษาธิการก็ได้ออกระเบียบกระทรวงให้โรงเรียนบาลี
วิสามนัญศึกษาสำนักเรียนวัดเปิดทำการสอบสมทบในชั้นตัวประโยค คือชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖ และ

^{๑๕} สุภาพร มากแจ้ง และสมปอง มากแจ้ง, การศึกษาสภาพการจัดการศึกษาของคณะสงฆ์,
(กรุงเทพมหานคร: กรมการศาสนา กระทรวงศึกษาธิการ, ๒๕๔๒), หน้า ๓ (อรรถสำนาน).

^{๑๖} ทศพร น้อมวงศ์, “การศึกษาความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาและความต้องการของผู้บริหารและ
ครูผู้สอนโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญ ที่มีต่อการจัดการศึกษาวิชาสิ่งแวดล้อมศึกษา”, สารนิพนธ์
การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการมัธยมศึกษา การสอนสิ่งแวดล้อม, (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยศรีนครินทร
วิโรฒ, ๒๕๔๗), หน้า ๑๔.

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓ ได้ตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๐๐ เป็นต้นมา และเมื่อสอบได้แล้วก็ยังสามารถรับประกาศนียบัตรจากกระทรวงศึกษาธิการอีกด้วย ด้วยเหตุนี้ จึงทำให้ทำให้พระภิกษุและสามเณรนิยมเรียนกันเป็นจำนวนมาก โรงเรียนประเภทนี้จึงแพร่หลายออกไปยังจังหวัดต่างๆ อย่างกว้างขวาง จนทำให้ทางคณะสงฆ์เกรงว่าการศึกษารวมและบาลีจะเสื่อมลง เพราะภิกษุและสามเณรต่างมุ่งศึกษาวิชาทางโลกมากเกินไป เป็นเหตุให้ต้องละทิ้งการศึกษารวมและบาลีเสีย และทางคณะสงฆ์ก็ยังพิจารณาเห็นความจำเป็นของการศึกษาวิชาในทางโลกอยู่ ดังนั้น แม่กลองธรรมสนามหลวง พระธรรมปัญญาบดี สมเด็จพระพุทธโฆษาจารย์ (ฟื้น ชุตินฺธโร) จึงได้ตั้งคณะกรรมการปรับปรุงการศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกบาลี ขึ้นใหม่ มีวิชาบาลี วิชาธรรม และวิชาทางโลก เรียกว่า บาลีศึกษา สามัญศึกษาและปริทศศึกษา พ.ศ. ๒๕๐๗ พร้อมกับได้ยกระเบียบของคณะสงฆมนตรี ว่าด้วยการศึกษาของโรงเรียนบาลีวิสามัญศึกษา กำหนดให้พระภิกษุสามเณรต้องเรียนพระปริยัติธรรม แผนกบาลีใหม่นี้มีน้อย นักเรียนก็นิยมเรียนน้อยมาก เพราะพระภิกษุสามเณรส่วนใหญ่ยังพอใจที่จะเรียนโดยรับใบประกาศนียบัตรจากกระทรวงศึกษาธิการ ดังนั้น นักเรียนในโรงเรียนดังกล่าว จึงพากันเข้าชื่อกันเป็นนักเรียนโรงเรียนราชภัฏของวัด ซึ่งตั้งขึ้นโดยระเบียบของกระทรวงศึกษาธิการบ้าง สมัครสอบเทียบบ้าง ทำให้การศึกษาของคณะสงฆ์ช่วงนั้นเกิดความสับสนเป็นอันมาก

ขณะเดียวกันได้มีผู้แทนราชภัฏได้ยื่นเรื่องราวขอให้กระทรวงศึกษาธิการเปิดการสอบสมทบในชั้นตัวประโยคให้แก่พระภิกษุสามเณร แต่กรมการศาสนาร่วมกับกรมต่างๆ ที่เกี่ยวข้องได้พิจารณาลงความเห็นกันว่าควรจะต้องตั้งโรงเรียนขึ้นประเภทหนึ่ง เพื่อสนองความต้องการของพระภิกษุสามเณรโดยให้เรียนทั้งวิชาธรรมและวิชาสามัญศึกษาควบคู่กันไป โดยมีการจัดสอบสมทบแต่ให้กระทรวงศึกษาธิการดำเนินการสอบเอง และโดยปรารภของสมเด็จพระอริยวงศาคตญาณ สมเด็จพระสังฆราช สกลสังฆปริณายก (จวน อุฏฐายีมหาเถระ) การศึกษาทางโลกเจริญก้าวหน้ามากขึ้นตามความเปลี่ยนแปลงของโลก การศึกษาพระปริยัติธรรมเพิ่มขึ้นอีกแผนกหนึ่ง คือ หลักสูตรพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ทั้งนี้เพื่อให้ผู้ศึกษาได้มีโอกาสบำเพ็ญตนให้เป็นประโยชน์ได้ทั้งทางโลกและทางธรรมควบคู่กันไป

กระทรวงศึกษาธิการจึงประกาศใช้ระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ขึ้นเมื่อวันที่ ๒๐ กรกฎาคม ๒๕๑๔ และระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา พ.ศ. ๒๕๓๕ (ปัจจุบันใช้ระเบียบสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ ว่าด้วยโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา พ.ศ. ๒๕๔๖) โดยมีวัตถุประสงค์ที่จะให้การศึกษาในโรงเรียนดังกล่าวเป็นประโยชน์ต่อฝ่ายศาสนจักรและฝ่ายบ้านเมือง กล่าวคือ ทางฝ่ายศาสนจักรก็จะได้ศาสนทายาทที่ดี มีความรู้ความเข้าใจในหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาอย่างแท้จริง เป็นผู้ประพฤติดี ปฏิบัติชอบ ดำรงอยู่ในสมณธรรม สมควรแก่ภาวะ สามารถธำรงและสืบต่อพระพุทธศาสนาให้เจริญสถาพรต่อไป และถ้าหากพระภิกษุสามเณรเหล่านี้ลาสิกขาบทไปแล้ว ก็สามารถเข้าศึกษาต่อ

ในสถานศึกษาของรัฐได้ หรือเข้ารับราชการสร้างประโยชน์ให้ก้าวหน้าให้แก่ตนเองและบ้านเมืองสืบต่อไปด้วยเช่นกัน ระยะเวลาเริ่มแรกมีเจ้าอาวาส ๕๑ แห่ง รายงานเสนอจัดตั้งต่อกรมการศาสนา ปัจจุบันการศึกษาประเภทนี้ได้เจริญก้าวหน้าขึ้นมาโดยลำดับมีโรงเรียนพระปริยัติธรรม ๔๐๙ โรงเรียน มีนักเรียน ๔๐,๓๘๓ รูป (สถิตินักเรียนประจำปีการศึกษา ๒๕๖๐) ปัจจุบันโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา สังกัดสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ^{๑๗}

สรุปได้ว่า การจัดการศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ต้องการที่จะให้พระภิกษุสามเณรเป็นศาสนทายาทที่ดี มีความรู้ความเข้าใจในหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาอย่างแท้จริง เป็นผู้ประพฤติดี ปฏิบัติชอบ ดำรงอยู่ในสมณธรรม สมควรแก่ภาวะ สามารถธำรงและสืบต่อพระพุทธศาสนาให้เจริญรุ่งเรือง และดำรงอยู่ในสังคมอย่างมีความสุข

๒.๒.๓ ความเป็นมาของการจัดการศึกษาโรงเรียนพระปริยัติธรรม

การศึกษาพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษาของคณะสงฆ์นั้นเกิดขึ้นหลังจากโรงเรียนวิสามนัญศึกษาสำนักเรียนวัดกุฎยกเล็กตามมติเถรสมาคมแล้วนักเรียนที่เรียนอยู่ก็ตื่นรณหาที่เรียนใหม่ ขณะนั้นมีโรงเรียนราษฎร์ของวัดบาง สมครสอบเทียบบ้าง เข้าเป็นนักเรียนผู้ใหญ่บ้าง ขณะเดียวกันนั้นได้มีผู้แทนราษฎร คือ นายอุยธฝ่าย คุณวงศ์ ส.ส. มหาสารคามกับคณะยื่นเรื่องราวขอให้พระภิกษุสามเณรและกระทรวงศึกษาธิการได้ส่งเรื่องมายังกรมการศาสนาซึ่งศาสนศึกษาเป็นเจ้าหน้าที่ในเรื่องนี้โดยตรง ได้มีการประชุมพิจารณากันในระดับเจ้าหน้าที่ผู้เกี่ยวข้องกรมการศาสนาและต่างกรมลงความเห็นว่าจะตั้งโรงเรียนสนองความต้องการของพระภิกษุสามเณรให้ได้เรียนทั้งวิชาธรรมและวิชาสามัญควบคู่กันไปด้วยโดยไม่มีการสมทบสอบให้กระทรวงศึกษาธิการเป็นผู้สอบเอง จากการประชุมระดับเจ้าหน้าที่นี้ได้เสนอกระทรวงเห็นชอบได้ตั้งคณะกรรมการขึ้นโดยมี นายจรูญ วงศ์สายันท์ อธิการบดีกรมวิชาการในขณะนั้น เป็นประธานคณะกรรมการต่างๆ ผู้แทนมหามกุฏราชวิทยาลัย ผู้แทนมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยและผู้แทนกรมการศาสนายกร่างระเบียบหลักสูตรวิธีการวัดผลในระดับชั้น ป.๗, ม.ศ.๓, ม.ศ.๕ และให้ชื่อโรงเรียนว่า “โรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา”^{๑๘}

^{๑๗} วิกิพีเดีย, ประวัติความเป็นมาโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา, [ออนไลน์], แหล่งที่มา: <https://th.wikipedia.org/wiki> [๑๐ เมษายน ๒๕๖๑].

^{๑๘} กองศาสนศึกษา, ประวัติการศึกษาของคณะสงฆ์, หน้า ๑๔๑-๑๕๒.

โรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษานี้ย่อมเป็นฐานรองรับการศึกษาในระดับอุดมศึกษาต่อไปเป็นรายการศึกษาที่จะสูงระดับมหาวิทยาลัยและประกาศนียบัตรมีศักดิ์และสิทธิ์เช่นเดียวกับโรงเรียนในสังกัดกระทรวงศึกษาธิการ จึงมีผู้นิยมตั้งและเรียนมากขึ้นตามลำดับ^{๑๙} ฉะนั้น กระทรวงศึกษาธิการอาศัยอำนาจตามประกาศคณะปฏิวัติฉบับที่ ๒๑๖ ลงวันที่ ๒๙ กันยายน พ.ศ. ๒๕๑๕ ได้ออกระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา พ.ศ. ๒๕๑๕ ขึ้นเพื่อให้การศึกษาแบบประยุกต์ เมื่อวันที่ ๑๔ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๑๕^{๒๐}

สรุปได้ว่า การบริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม พบว่าเกิดปัญหาบุคลากรขาดคุณภาพ ปัญหาขาดแคลนครูที่มีความรู้ความเข้าใจอย่างแท้จริง โดยเฉพาะวิชาบังคับ ปัญหาครูที่สอนไม่ตรงกับวิชาที่สอน ขาดการอบรมเกี่ยวกับเนื้อหาหลักสูตร และเทคนิคการสอนแบบต่างๆ ครูและบุคลากรได้รับค่าตอบแทนต่ำกว่าวุฒิการศึกษา มีสถานภาพไม่ชัดเจน ไม่มีความมั่นคงในวิชาชีพ ไม่ได้รับการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง สถานภาพเป็นเพียงลูกจ้างของวัด ขาดแรงจูงใจในการปฏิบัติหน้าที่ ไม่มีการพิจารณาความดีความชอบเพื่อเลื่อนขั้นเงินเดือนประจำปี ไม่มีการสอบบรรจุแข่งขันเหมือนข้าราชการครู ทำให้ประสบปัญหาในกระบวนการเรียนการสอนของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ไม่มีประสิทธิภาพและไม่ได้มาตรฐานเท่าที่ควร ด้านความสามารถในการจัดการเรียนการสอนของครูผู้สอน และด้านหลักสูตร สื่อการเรียนการสอนที่เอื้อต่อผู้เรียน ที่ผู้บริหารสถานศึกษาเป็นผู้ดูแลรวมถึงระบบบริหารจัดการศึกษายังขาดคุณภาพ ซึ่งปัญหาต่างๆ เหล่านี้จึงส่งผลกระทบต่อคุณภาพมาตรฐานการศึกษาของโรงเรียนพระปริยัติธรรม โดยภาพรวมการเรียนการสอนไม่ได้เป็นไปตามความคาดหวังของภาครัฐบาลเท่าที่ควร

๒.๒.๔ ประวัติและความเป็นมาสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ

พระพุทธศาสนาเป็นศาสนาประจำชาติไทย ด้วยคนไทยส่วนใหญ่ได้เคารพนับถือพระพุทธศาสนาเป็นสรณะแห่งชีวิต สืบต่อกันมาเป็นเวลาช้านาน นับแต่โบราณกาลจวบจนปัจจุบันที่ชาติไทยเรามีความมั่นคงดำรงเอกราช มีอธิปไตยเป็นอิสระอยู่ได้ตราบเท่าทุกวันนี้ ก็ด้วยคนในชาติยึดมั่นอยู่ในสามัคคีตามหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา ขนบธรรมเนียม จารีตประเพณีอันดีงาม ซึ่งเป็นปัจจัยเสริมสร้างสามัคคีธรรมระหว่างคนในชาติ ส่วนใหญ่มีพื้นฐานมาจากพระพุทธศาสนา ดังนั้น หลักธรรมคำสั่งสอนทางศาสนาจึงมีบทบาทสำคัญยิ่งต่อการพัฒนาและความมั่นคงของประเทศชาติ

^{๑๙} มานพ ผลไพรินทร์, **หลักการจัดการศึกษาพระปริยัติธรรม**, พิมพ์ครั้งที่ ๒ (กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์การศาสนา, ๒๕๓๕), หน้า ๒๖.

^{๒๐} กองศาสนศึกษา, **ประวัติการศึกษาของคณะสงฆ์**, หน้า ๑๕๒.

การบริหารกิจการพระศาสนานั้น เป็นหน้าที่ของคณะสงฆ์ตามพุทธบัญญัติ แต่เนื่องจากอาณาจักรและศาสนจักรต้องประสานกัน เพื่อความมั่นคงของประเทศชาติ รัฐบาลในฐานะผู้รับสนองพระราชภาระของพระมหากษัตริย์ จึงเข้าไปมีส่วนร่วมในการดำเนินงานกิจการทางศาสนา ตามประวัติและพัฒนาการโดยลำดับ ดังนี้

สมัยกรุงสุโขทัยและกรุงศรีอยุธยา มีราชบัณฑิต และ หมื่นราชสังฆการี รับมอบหมายภารกิจด้านการศาสนา

ต้นกรุงรัตนโกสินทร์ มีหน่วยงานรับผิดชอบ ๓ หน่วยงานคือ กรมธรรมการ กรมสังฆการี และกรมราชบัณฑิต

พ.ศ. ๒๔๓๐ พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ ๕ ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าให้ตั้งกรมศึกษาธิการขึ้นดูแลโรงเรียนต่างๆ ในขณะนั้น

พ.ศ. ๒๔๓๕ รวมกรมธรรมการ กรมสังฆการี กรมพยาบาล กรมพิพิธภัณฑสถาน และกรมศึกษาธิการ เป็นกระทรวงธรรมการ

พ.ศ. ๒๔๔๑ ประกาศจัดการเล่าเรียนในหัวเมือง ให้ราษฎรมีความรับผิดชอบ และให้รู้จักการประกอบอาชีพในทางสุจริต โดยให้พระภิกษุสงฆ์เป็นผู้ส่งสอนอบรม (พ.ศ. ๒๔๔๒ กระทรวงมหาดไทยได้โอนหน้าที่การอุดหนุนการศึกษาให้กระทรวงธรรมการตามเดิม)

พ.ศ. ๒๔๔๕ ประกาศใช้พระราชบัญญัติลักษณะปกครองคณะสงฆ์ ร.ศ. ๑๒๑ ซึ่งมีบัญญัติให้พระสงฆ์ทุกระดับ มีหน้าที่บำรุงการศึกษาในวัดอีกด้วย

พ.ศ. ๒๔๕๙ พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ ๖ ได้มีการปรับปรุงตำแหน่งหน้าที่ในกระทรวงธรรมการให้เหมาะสมยิ่งขึ้น โดยมีกองบัญชาการและแบ่งกรมใหญ่มีหัวหน้าเป็นอธิบดี ๒ กรม คือ กรมธรรมการ และ กรมศึกษาธิการ และใน ๒ กรมดังกล่าวก็มีกรมเล็กๆ ซึ่งหัวหน้ามีตำแหน่งเป็นเจ้ากรมอยู่ในสังกัด คือ กรมสังฆการี กรมพระอาราม กองอธิการณ์ ขึ้นอยู่กับกรมธรรมการ ส่วนกรมราชบัณฑิต กรมวิสามนัญศึกษา กรมสามัญศึกษา ขึ้นกับกรมศึกษาธิการ

พ.ศ. ๒๔๖๒ ได้มีการเปลี่ยนชื่อกระทรวงธรรมการ เป็นกระทรวงศึกษาธิการ และโปรดให้ย้ายกรมธรรมการ ไปรวมอยู่ในพระราชสำนักตามประเพณีเดิม

ซึ่งรวมกรมสังฆการีอยู่ด้วยกันไปสังกัดอยู่ในกระทรวงธรรมการ ทั้งนี้ “โดยที่ทรงพระราชดำริว่า การศึกษาไม่ควรจะแยกจากวัด”

พ.ศ. ๒๔๖๙ เปลี่ยนชื่อเป็นกระทรวงธรรมการ อีกครั้งหนึ่ง และย้ายกรมธรรมการ ซึ่งรวมกรมสังฆการีอยู่ด้วยกัน ไปสังกัดอยู่ในกระทรวงธรรมการ ทั้งนี้ “โดยที่ทรงพระราชดำริว่า การศึกษาไม่ควรจะแยกจากวัด”

พ.ศ. ๒๔๗๔ มีการเปลี่ยนแปลงราชการในกระทรวงธรรมการและกรมสังฆการีเข้าด้วย เช่นเดิม กรมธรรมการยังคงสังกัดอยู่ในกระทรวงธรรมการเรื่อยมา แม้ภายหลังสมัยเปลี่ยนแปลงการปกครอง

พ.ศ. ๒๔๘๔ ได้มีประกาศพระราชบัญญัติปรับปรุงกระทรวง ทบวง กรม เปลี่ยนชื่อ กระทรวงธรรมการ เป็นกระทรวงศึกษาธิการ และเปลี่ยนชื่อกรมธรรมการ เป็นกรมการศาสนา

พ.ศ. ๒๕๔๕ ในวันที่ ๓ ตุลาคม ๒๕๔๕ ได้มีการแบ่งส่วนราชการกรมการศาสนาเดิม ออกเป็น ๒ หน่วยงาน คือ กรมการศาสนา สังกัดกระทรวงวัฒนธรรม และสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ เป็นหน่วยงานที่ขึ้นตรงต่อนายกรัฐมนตรี ดังปรากฏอยู่ทุกวันนี้

สรุปได้ว่า สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ มีหน้าที่สนับสนุน ส่งเสริมพระพุทธศาสนา ขนบธรรมเนียม จารีตประเพณีอันดีงาม และคอยประสานงานกิจการระหว่างคณะรัฐบุลกับคณะสงฆ์ เพื่อความมั่นคงของประเทศชาติ

๒.๒.๕ สถานศึกษาที่เป็นนิติบุคคล

ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๖๖ บัญญัติว่า “นิติบุคคลย่อมมีสิทธิและหน้าที่ตามบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายนี้ หรือกฎหมายอื่นภายในขอบแห่งอำนาจหน้าที่หรือวัตถุประสงค์ ดังบัญญัติหรือกำหนดไว้ในกฎหมาย ข้อบังคับ หรือตราสารจัดตั้ง”^{๒๑}

ดังนั้น สถานศึกษาที่เป็นนิติบุคคลย่อมมีสิทธิและหน้าที่ตามบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ และบทบัญญัติของกฎหมายอื่นที่มีข้อกำหนดเกี่ยวกับสิทธิและหน้าที่ของสถานศึกษาไว้เป็นการเฉพาะ เช่น กฎหมายการศึกษาแห่งชาติ กฎหมายระเบียบการบริหาร กระทรวงศึกษาธิการ กฎหมายระเบียบข้าราชการครู และบุคลากรทางการศึกษา แต่การกระทำการใดๆ ตามสิทธิและหน้าที่ซึ่งมีกฎหมายบัญญัติไว้ดังกล่าวข้างต้นนั้น สถานศึกษาจะต้องดำเนินการภายในขอบแห่งอำนาจหน้าที่หรือวัตถุประสงค์ของตน ทั้งนี้เพราะนิติบุคคลมีฐานะเป็นบุคคลตามกฎหมายได้ก็เพียงแต่กิจการอันอยู่ในขอบวัตถุประสงค์เท่านั้น

สำหรับวัตถุประสงค์ของสถานศึกษาที่มีฐานะเป็นนิติบุคคลนั้น มาตรา ๓๕ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. ๒๕๔๖ บัญญัติให้สถานศึกษาที่จัดการศึกษาขั้นพื้นฐานในเขตพื้นที่การศึกษามีฐานะเป็นนิติบุคคล โดยมีได้กำหนดขอบวัตถุประสงค์และอำนาจหน้าที่ของสถานศึกษาไว้อย่างชัดเจน แม้พิจารณาจากพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการ

^{๒๑} กระทรวงศึกษาธิการ, คู่มือการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคล, (กรุงเทพมหานคร: พ.ศ. ๒๕๔๖), อัดสำเนา.

กระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. ๒๕๔๖ โดยรวมแล้วย่อมเห็นได้ว่า ขอบวัตถุประสงค์ของสถานศึกษาที่เป็นนิติบุคคลบัญญัติขึ้น เพื่อให้จัดการศึกษาขั้นพื้นฐานในระดับที่คณะกรรมการเขตพื้นที่การศึกษามีการกำหนด

๒.๒.๕.๑ แนวทางส่งเสริมการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคล

นอกจากการบริหารและการจัดการศึกษาตามอำนาจหน้าที่เพื่อพัฒนาคุณภาพของผู้เรียนแล้ว รัฐบาลได้มีการปฏิรูประบบราชการเพื่อบริการประชาชนให้มีความพึงพอใจในการบริการภาครัฐมากขึ้น เพื่อให้เป็นไปตามเจตนารมณ์ดังกล่าว สำนักนายกรัฐมนตรีจึงออกกฎระเบียบสำนักงานนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการสร้างระบบบริการกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี พ.ศ. ๒๕๔๒ ขึ้น เพื่อให้ทุกกระทรวง ทบวง กรม และส่วนราชการถือปฏิบัติ

การบริหารจัดการของสถานศึกษาซึ่งมีหน้าที่ให้บริการศึกษาแก่ประชาชนและเป็นสถานศึกษาของรัฐ จึงต้องนำหลักการว่าด้วยการบริการกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี ซึ่งเรียกกันโดยทั่วไปว่า “ธรรมาภิบาล” มาบูรณาการในการบริการและจัดการศึกษา เพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งให้กับโรงเรียนในฐานะที่เป็นนิติบุคคลด้วย หลักบริการดังกล่าวได้แก่

๑. หลักนิติธรรม
๒. หลักคุณธรรม
๓. หลักความโปร่งใส
๔. หลักการมีส่วนร่วม
๕. หลักความรับผิดชอบ
๖. หลักความคุ้มค่า

หลักธรรมาภิบาลอาจบูรณาการเข้ากับการดำเนินการด้านต่างๆ ของสถานศึกษาซึ่งได้แก่การดำเนินการด้านวิชาการ ด้านงบประมาณ ด้านการบริหารงานบุคคล และด้านการบริหารงานทั่วไป และเป็นเป้าหมายในการจัดการศึกษาคือทำให้ผู้เรียนเป็นคนดี เก่ง และมีความสุข

๒.๒.๕.๒ ขอบข่ายและการจัดการบริหารและการจัดการศึกษา

การบริหารวิชาการ เป็นงานวิชาการเน้นหลักหรือเป็นภารกิจหลักของสถานศึกษาที่พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๒ และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๔๕ มุ่งให้กระจายอำนาจในการบริหารจัดการไปในสถานศึกษาให้มากที่สุด ด้วยเจตนารมณ์ที่จะให้สถานศึกษาดำเนินการได้โดยอิสระคล่องตัว รวดเร็ว สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน สถานศึกษา ชุมชน ท้องถิ่น และการมีส่วนร่วมจากผู้มีส่วนได้เสียทุกฝ่าย ซึ่งจะเป็ปัจจัยสำคัญที่ทำให้สถานศึกษามีความเข้มแข็งในการบริหารและการจัดการ สามารถพัฒนาหลักสูตรและกระบวนการ

เรียนรู้ตลอดจนการวัดผล ประเมินผล รวมทั้งการจัดปัจจัยเกื้อหนุนการพัฒนาคุณภาพของนักเรียน ชุมชน ท้องถิ่น ได้อย่างมีคุณภาพและมีประสิทธิภาพ

ขอบข่ายภารกิจ

- ๑) การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา
- ๒) การพัฒนากระบวนการเรียนรู้
- ๓) การวัด ประเมินผล และเทียบโดยผลการเรียน
- ๔) การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา
- ๕) การพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา
- ๖) การพัฒนาแหล่งเรียนรู้
- ๗) การนิเทศการศึกษา
- ๘) การแนะแนวการศึกษา
- ๙) การพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา
- ๑๐) การส่งเสริมความรู้ด้านวิชาการแก่ชุมชน
- ๑๑) การประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษาอื่น
- ๑๒) การส่งเสริมและสนับสนุนงานวิชาการแก่บุคคล ครอบครัว องค์กร หน่วยงาน และสถาบันอื่นที่จัดการศึกษา

สรุป เพื่อให้สถานศึกษาบริหารงานด้านวิชาการได้โดยอิสระคล่องตัว รวดเร็ว และสอดคล้องกับความต้องการของนักเรียน สถานศึกษา ชุมชน ท้องถิ่น โดยมาตรฐานและมีคุณภาพ สอดคล้องกับระบบประกันคุณภาพการศึกษา และการประเมินคุณภาพภายในเพื่อพัฒนาตนเองและการประเมินจากหน่วยงานภายนอก พัฒนาหลักสูตรและกระบวนการเรียนรู้ ตลอดจนจัดปัจจัยเกื้อหนุนพัฒนาการเรียนรู้ที่ตอบสนองความต้องการของผู้เรียน ชุมชน และท้องถิ่น โดยยึดผู้เรียนเป็นสำคัญได้อย่างมีคุณภาพและประสิทธิภาพ โดยประสานความร่วมมือในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาและของบุคคล ครอบครัว องค์กรหน่วยงานและสถานศึกษาอื่นๆ อย่างกว้างขวาง

การบริหารงบประมาณ เป็นการบริหารงบประมาณของสถานศึกษามุ่งเน้นความเป็นอิสระในการบริหารจัดการมีความคล่องตัว ตรวจสอบได้ ยึดหลักบริหารมุ่งเน้นผลสัมฤทธิ์และบริหารงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานให้มีการจัดหาผลประโยชน์จากทรัพย์สินของสถานศึกษา รวมทั้งจัดรายได้จากการบริการมาใช้บริหารจัดการเพื่อประโยชน์ทางการศึกษา ส่งผลให้เกิดคุณภาพที่ดีขึ้นต่อผู้เรียน

ขอบข่ายภารกิจ

- ๑) การจัดทำและเสนอของบประมาณ
- ๒) การจัดสรรงบประมาณ
- ๓) การตรวจสอบ ติดตาม ประเมินผล และรายงานการใช้เงินและผลการดำเนินงาน
- ๔) การระดมทรัพยากรและการลงทุนเพื่อการศึกษา
- ๕) การบริหารการเงิน
- ๖) การบริหารบัญชี
- ๗) การบริหารพัสดุและทรัพย์สิน

สรุป สถานศึกษาบริหารงบประมาณ มีความเป็นอิสระ คล่องตัว โปร่งใส ตรวจสอบได้ และบริการจัดการทรัพยากรได้อย่างเพียงพอและมีประสิทธิภาพ

การบริหารงานบุคคล เป็นการบริหารงานบุคคลในสถานศึกษาเน้นภารกิจสำคัญที่มุ่งส่งเสริมให้สถานศึกษาสามารถปฏิบัติงานเพื่อตอบสนองภารกิจของสถานศึกษา เพื่อดำเนินการด้านการบริหารงานบุคคลให้เกิดความคล่องตัว อิสระภายใต้กฎหมาย ระเบียบเป็นไปตามหลักธรรมาภิบาลข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาได้รับการพัฒนา มีความรู้ ความสามารถ มีขวัญกำลังใจ ได้รับการยกย่องเชิดชูเกียรติ มีความมั่นคงและก้าวหน้าในวิชาชีพ ซึ่งจะมีผลต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของผู้เรียนเป็นสำคัญ

ขอบข่ายภารกิจ

- ๑) การวางแผนอัตรากำลังและกำหนดตำแหน่ง
- ๒) การสรรหาและการบรรจุแต่งตั้ง
- ๓) การเสริมสร้างประสิทธิภาพในการปฏิบัติราชการ
- ๔) วินัยและการรักษาวินัย
- ๕) การออกจากราชการ

สรุป สถานศึกษาดำเนินงานด้านการบริหารงานบุคคลถูกต้อง รวดเร็ว เป็นไปตามหลักธรรมาภิบาล มีการส่งเสริมบุคลากรให้มีความรู้ ความสามารถ และมีจิตสำนึกในการปฏิบัติภารกิจที่รับผิดชอบให้เกิดความสำเร็จตามหลักการบริหารแบบมุ่งผลสัมฤทธิ์ ยึดมั่นในระเบียบวินัยจรรยาบรรณ มีมาตรฐานแห่งวิชาชีพ และส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของผู้เรียนเป็นสำคัญ

การบริหารงานทั่วไป เป็นการบริหารงานทั่วไปเป็นงานที่เกี่ยวข้องกับการวัดระบบบริหารองค์กร ให้การบริหารงานอื่นๆ บรรลุตามมาตรฐานคุณภาพและเป้าหมายที่กำหนดไว้โดยมีบทบาทหลักในการประสานส่งเสริมสนับสนุนและอำนวยความสะดวกต่างๆ ในการให้บริการจัด

การศึกษาทุกรูปแบบ มุ่งพัฒนาสถานศึกษาให้ทันนวัตกรรมและเทคโนโลยีอย่างเหมาะสม ส่งเสริมในการบริหารและจัดการศึกษาของสถานศึกษา ตามหลักการบริหารงานที่มุ่งเน้นผลสัมฤทธิ์ของงานเป็นหลัก โดยเน้นความโปร่งใส ความรับผิดชอบที่ตรวจสอบได้ ตลอดจนการมีส่วนร่วมของบุคคล ชุมชน และองค์กรที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้การจัดการศึกษามีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

ขอบข่ายภารกิจ

- ๑) การดำเนินงานธุรการ
- ๒) งานเลขานุการคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
- ๓) การพัฒนาระบบและเครือข่ายข้อมูลสารสนเทศ
- ๔) การประสานและพัฒนาเครือข่ายการศึกษา
- ๕) การจัดระบบการบริหารและพัฒนาองค์กร
- ๖) งานเทคโนโลยีสารสนเทศ
- ๗) การส่งเสริมสนับสนุนด้านวิชาการ งบประมาณ บุคลากร และการบริหารงานทั่วไป
- ๘) การดูแลองค์กร สถานที่ และสภาพแวดล้อม
- ๙) การจัดทำสำเนาผู้เรียน
- ๑๐) การรับนักเรียน
- ๑๑) การส่งเสริมและประสานงานการจัดการศึกษาในระบบนอกระบบและตามอัธยาศัย
- ๑๒) การระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา
- ๑๓) การส่งเสริมงานกิจการนักเรียน
- ๑๔) การประชาสัมพันธ์งานการศึกษา
- ๑๕) การส่งเสริมสนับสนุนและประสานงานการจัดการศึกษาของบุคคล ชุมชน องค์กร หน่วยงาน และสถาบันสังคมอื่นที่จัดการศึกษา
- ๑๖) งานประสานราชการกับเขตพื้นที่การศึกษาและหน่วยงานอื่น
- ๑๗) การจัดระบบการควบคุมภายในหน่วยงาน
- ๑๘) งานบริการสาธารณะ
- ๑๙) งานที่ไม่ได้ระบุไว้ในงานอื่น

สรุป สถานศึกษาให้บริการ สนับสนุน ส่งเสริม ประสานงาน และอำนวยความสะดวกในการปฏิบัติงานของสถานศึกษาให้เป็นไปโดยความเรียบร้อย มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล และมีการประชาสัมพันธ์เผยแพร่ข้อมูลข่าวสารและผลงานของสถาบันการศึกษาต่อสาธารณชน ซึ่งจะก่อให้เกิดความรู้ ความเข้าใจ เจตคติที่ดี เลื่อมใส ศรัทธา และให้การสนับสนุนการจัดการศึกษา

๒.๓ แนวคิดเกี่ยวกับหลักอริยสัจ ๔

๒.๓.๑ ความหมายของอริยสัจ ๔

หลักธรรมในพระพุทธศาสนาที่มีความสำคัญในการบริหารงานเป็นอย่างมาก และมีอยู่มากมาย แต่ในที่นี้ผู้วิจัยได้นำเอาหลักอริยสัจ ๔ มาเพราะอริยสัจ ๔ นั้นสามารถแสดงสถานะของปัญหา สาเหตุของปัญหา การกำหนดจุดหมายในการแก้ปัญหา และแนวทางการแก้ปัญหา โดยที่นักวิชาการทางพระพุทธศาสนาหลายท่านได้ให้ความหมายอย่างน่าสนใจดังนี้

พระไตรปิฎกภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ได้กล่าวถึงอริยสัจ ๔ ในเรื่องสัจจะ^{๒๒} ดังนี้

ทุกข์ คือ ขาดเป็นทุกข์ ขราเป็นทุกข์ มรณะเป็นทุกข์ โสกะ ปริเทวะ ทุกข์ อุปายาส เป็นทุกข์ การประสบกับอารมณ์อันไม่เป็นที่รักเป็นทุกข์ ความพลัดพรากจากอารมณ์อันเป็นที่รักเป็นทุกข์ การไม่ได้สิ่งที่ต้องการเป็นทุกข์ ว่าโดยย่อ อุปาทานชั้นทั้ง ๕ เป็นตัวทุกข์ นี้เรียกว่า ทุกข์

ทุกข์สมุทัย คือ ต้นเหตุอันทำให้เกิดอีก ประกอบด้วยความเพิลิตเพิลินและความกำหนดมีปกติเพิลิตเพิลินในอารมณ์นั้นๆ ได้แก่ กามตัณหา (ความทะยานอยากในกาม) ภวตัณหา (ความทะยานอยากเป็นนั่นเป็นนี่) วิภวตัณหา (ความทะยานอยากไม่เป็นนั่นเป็นนี่) นี้เรียกว่า ทุกข์สมุทัย

ทุกข์นิโรธ คือ ความดับตัณหาไม่เหลือวิราคะ ความสละ ความสละคืน ความพ้นความไม่อาลัยในตัณหา นี้เรียกว่า ทุกข์นิโรธ

ทุกข์นิโรธคามินีปฏิปทา คือ อริยมรรคมีองค์ ๘ ได้แก่ สัมมาทิฐิ, สัมมาสังกัปปะ, สัมมาวาจา, สัมมากัมมันตะ, สัมมาอาชีวะ, สัมมาวายามะ, สัมมาสติ, สัมมาสมาธิ นี้เรียกว่า ทุกข์นิโรธคามินีปฏิปทา

พระราชาวรมุณี (ประยูรท์ ปยุตโต) ได้ให้ความหมายของอริยสัจ ๔ ไว้ว่า อริยสัจ ๔ แปลว่า ความจริงอันประเสริฐ ความจริงของพระอริยะ ความจริงที่ทำให้ผู้เข้าถึงกลายเป็นอริยะ อริยสัจ ๔ เรียกสั้นๆ ว่า ทุกข์ สมุทัย นิโรธ และมรรค^{๒๓}

^{๒๒} ม.ม. (ไทย) ๑๒/๙๑/๘๕-๘๗.

^{๒๓} พระราชาวรมุณี (ประยูรท์ ปยุตโต), **พุทธธรรม**, (กรุงเทพมหานคร: สุขภาพจิต, ๒๕๒๖), หน้า ๑๘๑.

พระมหาจรรยา สุทธิญาณ ได้อธิบายว่า การมองปัญหาต่างๆ ของพุทธศาสนามักมองโดยใช้อริยสัจเป็นหลักในอริยสัจ ๔ พระพุทธเจ้าได้ทรงเรียงลำดับของอริยสัจแต่ละข้อ^{๒๔} ไว้ดังนี้

- ๑) ทุกข์ คือ ความทุกข์ สภาพที่ทนได้ยาก
- ๒) ทุกขสมุทัย คือ เหตุเกิดแห่งทุกข์
- ๓) ทุกขนิโรธ คือ ความดับทุกข์ อิศรภาพ
- ๔) ทุกขนิโรธคามินี คือ ข้อปฏิบัติเพื่อดำเนินไปสู่ความดับทุกข์

กระทรวงศึกษาธิการ ได้ให้ความหมายของหลักธรรมอริยสัจ ๔ ว่า ความจริงอันประเสริฐ ๔ ประการ^{๒๕} ซึ่งประกอบด้วย

- ๑) ทุกข์ คือ ความไม่สบายกาย ไม่สบายใจ (เป็นธรรมที่ควรรู้) เช่น ชั้นธ ๕ และโลกธรรม ๘
- ๒) สมุทัย คือ ความจริงว่าด้วยเหตุแห่งทุกข์ (เป็นธรรมที่ควรละ) เช่น กรรมนิยม และกรรม ๑๒

- ๓) นิโรธ คือ ความดับทุกข์ (เป็นธรรมที่ควรบรรลุ) เช่น ภาวนา ๔
- ๔) มรรค คือ ความจริงว่าด้วยทางแห่งการดับทุกข์ (เป็นธรรมที่ควรเจริญ) เช่น อปปริหานิยธรรม ๗, ปาปณิกธรรม ๓, และโมกขาทียะ ๕, ทัฎฐิธัมมิกัตถสังวัตตนิกัธธรรม ๔, อริยวัฑฒิ ๕ มงคล ๓๘, (จิตไม่เศร้าโศก จิตไม่มัวหมอง และจิตเกษม)

นวพร เรื่องสกุล กล่าวถึงการบริหารเชิงพุทธโดยใช้หลักอริยสัจ ๔ มาเป็นแนวทางในการบริหาร เพื่อแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น เป็นกระบวนการคิดอย่างเป็นระบบ ซึ่งทำให้ผู้ประสบปัญหาสามารถมองเห็นสิ่งที่เป็ปัญหาที่แท้จริงและสามารถแก้ไขปัญหาได้อย่างถูกต้องโดยดำเนินการให้ครบทั้ง ๔ ขั้นตอน^{๒๖} คือ

- ขั้นตอนที่ ๑ จำแนกแจกแจงปัญหาให้ชัดเจนเสียก่อน
- ขั้นตอนที่ ๒ หาที่มาหรือต้นตอของปัญหานั้นว่าใครหรืออะไรเป็นตัวการที่แท้จริง
- ขั้นตอนที่ ๓ ระบุเป้าหมายที่พึงประสงค์ และ

^{๒๔} พระมหาจรรยา สุทธิญาณ, **พุทธศาสนากับสิ่งแวดล้อม**, (กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์ธรรมสภา, ๒๕๓๖), หน้า ๒.

^{๒๕} กระทรวงศึกษาธิการ, **คู่มือการศึกษาระบบศึกษาระดับมัธยมศึกษา**, (กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์การศาสนา, ๒๕๓๗), หน้า ๒๘.

^{๒๖} นวพร เรื่องสกุล, ๒๖ ศตวรรษ, **พระพุทธเจ้าสุดท้าย ซี อี โอ**, (กรุงเทพมหานคร: บุญศิริการพิมพ์, ๒๕๔๙), หน้า ๖.

ขั้นตอนที่ ๔ สิ่งที่ต้องทำเมื่อรู้ว่าต้องการแก้ปัญหาอะไร ให้บรรลุผลประการใด คือการกำหนดวิธีปฏิบัติเพื่อให้บรรลุผลที่พึงประสงค์นั้น

วีระพล สุวรรณนันทน์ กล่าวถึง ขั้นตอนการแก้ปัญหาตามหลักอริยสัจ ในกระบวนการแก้ปัญหาจะประกอบด้วย ๔ ขั้นตอน^{๒๗} ดังนี้

๑. ระบุปัญหา (ทุกข์)
๒. สาเหตุแห่งปัญหา (สมุทัย)
๓. การกำหนดจุดหมายในการแก้ปัญหา (นิโรธ)
๔. การกำหนดแนวทางในการแก้ปัญหา (มรรค)

ขั้นระบุปัญหา เป็นขั้นตอนแรกและเป็นขั้นตอนสำคัญที่สุดในบรรดา ๔ ขั้นตอนก่อนที่จะแก้ปัญหานั้น จะต้องทราบก่อนว่าปัญหานั้นคืออะไร หลังจากที่หาปัญหาที่ตรงประเด็นได้อย่างถูกต้องแล้ว การหาสาเหตุ การกำหนดจุดหมายในการแก้ปัญหาและแก้ไขปัญหาก็สามารถทำได้ไม่ยากนัก ตรงกันข้ามถ้าหากไม่สามารถค้นหาได้ว่าอะไรคือปัญหา แม้จะหาสาเหตุการกำหนดจุดหมายในการแก้ปัญหาและแนวทางแก้ไขได้ดีเพียงใด ปัญหานั้นจะไม่สามารถแก้ไขให้สำเร็จลุกลงไปได้ เมื่อดูสัดส่วนของการใช้เวลาของการกำหนดปัญหาตามสัดส่วนพบว่า ๓๐ - ๔๐ เปอร์เซ็นต์ใช้ในการหาสาเหตุ การกำหนดจุดในการแก้ปัญหาและแนวทางแก้ปัญหา ดังนั้น ขั้นตอนการระบุปัญหาจึงเป็นขั้นตอนที่สำคัญที่สุดและเป็นขั้นตอนแรกด้วย

ขั้นสาเหตุแห่งปัญหา ซึ่งหาได้โดยหลักของตรรกวิทยา หรือหลักประสบการณ์ หลังจากได้สาเหตุแห่งปัญหาแล้วจึงนำสาเหตุนั้นมาเรียงลำดับความสำคัญ

การกำหนดจุดหมายในการแก้ปัญหา โดยเน้นในความหนักเบาของสาเหตุที่ก่อให้เกิดปัญหาจากมากไปหาน้อย ดูสาเหตุสามารถแก้ไขได้ ขจัดสาเหตุที่เป็นสาเหตุสุดวิสัยเกินกว่าจะแก้ไขได้ออกไป ต่อจากนั้นจึงเข้าสู่ขั้นการแสวงหาแนวทางแก้ไขปัญหา

การกำหนดแนวทางในการแก้ปัญหา ในการแก้ไขปัญหาก็จะเน้นการแก้สาเหตุแห่งปัญหา เมื่อสาเหตุแห่งปัญหาได้รับการแก้ไขให้หมดสิ้นลงแล้ว ปัญหาจะถูกแก้ไขโดยปริยาย

อนึ่ง การแก้ปัญหาก็จะต้องแก้ไขให้ครบทั้งระบบ การแก้ไขเพียงส่วนหนึ่ง สาเหตุและปัญหาจะไม่ได้รับการแก้ไข

^{๒๗} วีระพล สุวรรณนันทน์, **หลักกระบวนการแก้ปัญหา**, พิมพ์ครั้งที่ ๔, (กรุงเทพมหานคร: บริษัทประยูรวงศ์จำกัด, ๒๕๔๒), หน้า ๗.

สรุปได้ว่า อริยสัจ ๔ เป็นกระบวนการแก้ปัญหาโดยเริ่มมองตั้งแต่ปัญหาของระบบ คือ ระบุถึงปัญหา หาสาเหตุของปัญหา กำหนดจุดมุ่งหมายในการแก้ปัญหา กำหนดแนวทางในการแก้ปัญหา ซึ่งมีขั้นตอนกระบวนการแก้ปัญหาที่เป็นวิทยาศาสตร์

๒.๓.๒ ความสำคัญของอริยสัจ ๔

หลักอริยสัจ ๔ ถือว่ามีความสำคัญและเป็นหัวใจของพระพุทธศาสนา เพราะเป็นที่รวมหลักธรรมทั้งหลายที่ครอบคลุมหลักคำสอนต่างๆ และเป็นปฐมเบื้องต้นของหลักธรรมที่พระพุทธเจ้า ได้ตรัสแสดง เพราะตัวปัญหาต่างๆ ล้วนมีมูลเหตุของตัวปัญหานั้น ซึ่งหลักอริยสัจ ๔ เมื่อนำไปใช้ในหลักการบริหารแล้ว จะสามารถกำหนดถึงปัญหา สาเหตุของปัญหา วิธีการแก้ปัญหา แล้วนำไปสู่การปฏิบัติในการแก้ปัญหาต่อไป มีความสำคัญดังนี้

พุทธวจนะในพระไตรปิฎก ที่พระพุทธองค์ทรงตรัสไว้ในพระไตรปิฎกถึงเรื่องความสำคัญแห่งอริยสัจ ๔ ว่า อริยสัจ ๔ เป็นหลักธรรมจำเป็นสำหรับบรรพชิตและคฤหัสถ์ ซึ่งพระพุทธองค์ ทรงตรัสอริยสัจดังที่ว่า “ชนเหล่าใดยอมไม่รู้ชัดซึ่งทุกข์ เหตุเกิดแห่งทุกข์ ความดับทุกข์ โดยประการทั้งปวงไม่มีเหลือ และไม่รู้ชัดซึ่งทางให้ถึงความสงบทุกข์ ชนเหล่านั้นเสื่อมแล้วจากเจโตวิมุตติ และปัญญาวิมุตติ ไม่ควรเพื่อกระทำที่สุดทุกข์ เข้าถึงชาติและชราโดยแท้ ส่วนชนเหล่าใดยอมรู้ชัดซึ่งทุกข์ เหตุเกิดแห่งทุกข์ ความดับทุกข์ โดยประการทั้งปวงไม่มีเหลือ และรู้ชัดซึ่งทางให้ถึงความสงบทุกข์ เหล่านั้นถึงพร้อมแล้วด้วยเจโตวิมุตติ และปัญญาวิมุตติ ควรเพื่อกระทำที่สุดทุกข์ ไม่เข้าถึงชาติและชรา”^{๒๘}

พระธรรมปิฎก (ป.อ.ปยุตโต) ได้กล่าวถึงความสำคัญของอริยสัจ ๔ ว่าเป็นหลักธรรมที่ครอบคลุมคำสอนในพระพุทธศาสนา เนื้อหาหลักธรรมทั้งหมดในทางพระพุทธศาสนารวมลงในอริยสัจ ๔ ได้ทั้งหมด^{๒๙} นอกจากนี้ยังได้กล่าวถึงข้อพึงปฏิบัติในอริยสัจ ๔ หรือกิจในอริยสัจ ๔ ที่พระพุทธเจ้า ได้ทรงตรัสถึงหน้าที่อื่นที่จะพึงทำต่ออริยสัจ ๔ ว่า

- ๑) ทุกข์ อริยสัจจ์ ปริณญะยੰ แปลว่า ทุกข์อริยสัจจ์ ควรกำหนดรู้
- ๒) ทุกขสมุทัย อริยสัจจ์ ปหาตัพพัง แปลว่า ทุกขสมุทัย ควรละ
- ๓) ทุกขนิโรธ อริยสัจจ์ สจฉิกาทัพพัง แปลว่า ทุกขนิโรธอริยสัจจ์ ควรทำให้แจ้ง

^{๒๘} ส.ม. (ไทย) ๑๙/๑๓๐๒/๑๒๘-๑๒๙.

^{๒๙} พระธรรมปิฎก (ป.อ.ปยุตโต), **พุทธธรรม**, (กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๔๖), หน้า ๘๙๓.

๔) ทุกขนิโรธคามินีปฏิปทา อริยสัจ ภาเวตพัพพี แปลว่า ทุกขนิโรธคามินีปฏิปทา อริยสัจ ควรเจริญ

กิจในอริยสัจ ๔ นี้เป็นข้อที่จะต้องปฏิบัติให้ถูกต้องและเสร็จสิ้นในอริยสัจ ๔ การรู้จัก ในอริยสัจ ๔ เรียกว่า กิจญาณ คือ ญาณอันหยั่งรู้ถึงหน้าที่ที่พึงกระทำเพื่อให้รู้แจ้งในอริยสัจ ๔ ขึ้นตอนของการปฏิบัติซึ่งสามารถนำมาใช้เป็นวิธีการสำหรับการแก้ปัญหา ดังนี้

๑) ทุกข์ หมายถึง สภาวะที่เป็นทุกข์ ซึ่งจะต้องกำหนดรู้ตามสภาพที่แท้จริงในตัวของ มันคือ ไม่ใช่รู้ตามที่เรายากให้มันเป็นหรือตามที่เรากลียดชังมัน แต่พึงรู้ถึงปัญหาที่จะต้องทำความเข้าใจและรู้ขอบเขต ถ้าจัดเป็นขั้น ได้แก่ ขั้นแกลง หรือขั้นสำรวจปัญหา

๒) สมุทัย หมายถึง รู้สิ่งที่เป็นสาเหตุแห่งทุกข์ ซึ่งจะต้องกำจัดเสียให้ออกไป ถ้าจัดเป็น ขั้น ได้แก่ ขั้นสืบค้น วิเคราะห์ และวินิจฉัยถึงมูลเหตุของปัญหาที่จะต้องกำจัดให้หมดไป

๓) นิโรธ หมายถึง รู้สภาวะดับทุกข์ ซึ่งจะต้องทำให้ประจักษ์แจ้ง ถ้าจัดเป็นขั้น ได้แก่ ขั้นกำหนดจุดมุ่งหมายของปัญหาที่เกิดขึ้น ให้เห็นถึงวิธีแก้ปัญหา เพื่อให้เข้าถึงปัญหาที่จะต้องทำให้ สำเร็จ พร้อมทั้งรู้ว่าการเข้าถึงจุดมุ่งหมายนั้นจะสำเร็จหรือเป็นได้อย่างไร

๔) มรรค หมายถึง รู้มรรคา หรือข้อปฏิบัติให้ถึงความดับทุกข์ ซึ่งจะต้องมีการฝึกฝน ด้วยการปฏิบัติจริง ถ้าจัดเป็นขั้น ได้แก่ ขั้นกำหนดขั้นตอนวิธีการลงมือปฏิบัติและศึกษาถึงรายละเอียดทั้งหลายในการแก้ไขและกำจัดสาเหตุของปัญหานั้นให้หมดสิ้นไป และท่านยังได้กล่าวถึงวิธี คิดแบบอริยสัจ ๔ มีหลักการสำคัญ คือ

ขั้นที่ ๑ กำหนดรู้ทุกข์ (ขั้นทุกข์) ด้วยการทำความเข้าใจในปัญหาและขอบเขตของ ปัญหาอะไร คืออะไร

ขั้นที่ ๒ สืบสาวหาเหตุแห่งทุกข์ (ขั้นสมุทัย) ด้วยการวิเคราะห์มูลเหตุหรือต้นตอของ ปัญหาที่ต้องการแก้ไข

ขั้นที่ ๓ เล็งหมายชัดเพื่อการดับทุกข์ (ขั้นนิโรธ) ว่ามีความเป็นไปได้จริงมากน้อย เพียงใดหรือเป็นไปได้เลย นั้นหมายความว่า การเล็งหมายชัดเพื่อการดับทุกข์นี้ต้องหมายให้ชัดเจน เกี่ยวกับเป้าหมาย หลักการและกระบวนการแก้ปัญหา

ขั้นที่ ๔ จัดวางวิธีการดับทุกข์ที่ต้องลงมือปฏิบัติ (ขั้นมรรค) ด้วยการกำหนดวิธีการ แผนการ รายการที่ต้องปฏิบัติเพื่อความสำเร็จในการแก้ปัญหา

สรุปได้ว่า หลักอริยสัจ ๔ มีความสำคัญในด้านการแก้ปัญหา กำหนดปัญหา วิธีการ แก้ปัญหา และการดำเนินการในการแก้ไขปัญหา และเป็นแนวทางการคิดอย่างเป็นระบบในการ บริหารได้อย่างถูกต้อง โดยดำเนินการให้ครบทั้ง ๔ ขั้นตอน คือ ขั้นทำความเข้าใจในปัญหา ขั้นต้น ตอของปัญหา ขั้นระบุปัญหา ขั้นกระบวนการแก้ปัญหา

๒.๔ งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

จากการศึกษาทบทวนงานวิจัยที่เกี่ยวข้องที่มีผู้ศึกษาวิจัยไว้หลายท่าน ซึ่งผู้วิจัยนำเสนอ ดังนี้

พระมหาศุภสิทธิ์ สุภสิทธิ์ (หลักเพชร) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “การบริหารโรงเรียนตามหลักสังคหวัตถุ ๔ ของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดขอนแก่น”^{๓๐} พบว่าทุกด้านมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ด้านปิยวาจา ด้านอัตถจริยา ด้านทาน ด้านสมานัตตตา ตำแหน่งและวุฒิการศึกษาไม่ต่างกัน ส่วนประสบการณ์ทำงานมีความแตกต่างกัน มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๑

พระศรายุช วุฒิแพทย์ ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “การศึกษาสภาพและปัญหาการบริหารงานบุคคลโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดเชียงราย”^{๓๑} พบว่า สภาพการบริหารบุคลากรโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก (๓.๗๖) เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า สภาพด้านการพัฒนาบุคลากรมีค่าเฉลี่ยมากที่สุด (๓.๙๑) และสภาพด้านการให้ค่าตอบแทนมีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด (๓.๖๕) ปัญหาการบริหารบุคคลโดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง (๓.๔๓) เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ปัญหาด้านการสรรหาบุคลากรมีค่าเฉลี่ยสูงสุด (๓.๔๗) และปัญหาการให้ค่าตอบแทนมีค่าเฉลี่ยน้อยสุด (๓.๓๘)

พระครูสุตชัยคุณ (วุฒินันท์ สจจวโร) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “การบริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ตามหลักพรหมวิหาร ๔ สังกัดสำนักพระพุทธศาสนาแห่งชาติ จังหวัดชัยภูมิ”^{๓๒} พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า บุคลากรมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากทุกด้านไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

^{๓๐} พระมหาศุภสิทธิ์ สุภสิทธิ์ (หลักเพชร), “การบริหารโรงเรียนตามหลักสังคหวัตถุ ๔ ของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดขอนแก่น”, วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๖๐), หน้า ก.

^{๓๑} พระศรายุช วุฒิแพทย์, “การศึกษาสภาพและปัญหาการบริหารงานบุคคลโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดเชียงราย, วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษาและผู้นำทางการศึกษา, (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยสยาม, ๒๕๕๘), หน้า ง.

^{๓๒} พระครูสุตชัยคุณ (วุฒินันท์ สจจวโร), “การบริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา ตามหลักพรหมวิหาร ๔ สังกัดสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ จังหวัดชัยภูมิ”, วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณมหาวิทยาลัย, ๒๕๕๘), หน้า ข.

อรุณี ทองนพคุณ ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “การศึกษาบทบาทการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาฉะเชิงเทรา”^{๓๓} พบว่า บทบาทการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาฉะเชิงเทรา โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณา เป็นรายด้าน พบว่า ด้านการบริหารวิชาการ ด้านการบริหารงบประมาณ และด้านการบริหารทั่วไป อยู่ในระดับมาก เรียงตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือ ด้านการบริหารวิชาการ ด้านการบริหารงบประมาณ ด้านการบริหารทั่วไป และด้านการบริหารงานบุคคล อยู่ในระดับปานกลาง

พระครูสุรัตโนภาส (ชูศักดิ์ จนฺทรมมโม) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “การบริหารงานวิชาการตามหลักอริยสัจ ๔ โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา อำเภอบางเสาธง จังหวัดสมุทรปราการ”^{๓๔} พบว่า ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา ผู้บริหารและครูมีการวางแผนการจัดทำโครงสร้างหลักสูตร สอดคล้องกับวิสัยทัศน์ ภารกิจ เป้าหมายและคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ ผู้บริหารและครูจัดกิจกรรมสอดคล้องกับความถนัดและความสนใจของผู้เรียน ด้านการวัดผลประเมินผลการเรียน ผู้บริหารและครูวัดประเมินผลอย่างต่อเนื่องและนำผลที่ได้มาปรับปรุงในภาคเรียนต่อไป ด้านการพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษา ผู้บริหารและครูพัฒนาสื่อเทคโนโลยีและประเมินผลการใช้สื่อหลังการเรียนการสอน ด้านนิเทศการสอน ผู้บริหารและครูมีการอภิปรายแลกเปลี่ยนความคิดเห็น ปัญหา และอุปสรรคในงานวิชาการระหว่างครู

มนตรี พุฒซ้อน ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “การบริหารงานวิชาการตามหลักอริยสัจ ๔ ระดับโรงเรียนประถมศึกษา อำเภอบ้านนา จังหวัดนครนายก”^{๓๕} พบว่า มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารงานวิชาการอยู่ในระดับมาก มีทัศนคติอยู่ในระดับมากและไม่แตกต่างกันทั้ง ๕ ด้าน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕ ซึ่งในด้านที่มีทัศนคติมากที่สุด ได้แก่ ด้านการพัฒนา

^{๓๓} อรุณี ทองนพคุณ, “การศึกษาบทบาทการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาฉะเชิงเทรา”, *วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา*. (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี, ๒๕๕๘), หน้า ๖๔

^{๓๔} พระครูสุรัตโนภาส, “การบริหารงานวิชาการตามหลักอริยสัจ ๔ โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา อำเภอบางเสาธง จังหวัดสมุทรปราการ”, *วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา*, (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๙), หน้า ก.

^{๓๕} มนตรี พุฒซ้อน, “การบริหารงานวิชาการตามหลักอริยสัจ ๔ ระดับโรงเรียนประถมศึกษา อำเภอบ้านนา จังหวัดนครนายก”, *วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา*, (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๕), หน้า ก.

หลักสูตรสถานศึกษา ด้านการพัฒนาการกระบวนกรเรียนรู้ ด้านการวัดและประเมินผลการเรียน ด้านนิเทศการศึกษา และด้านการพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษา ตามลำดับ

พระครูปลัดบุญยัง ทูลโล (สุนทรวิภาค) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “การบริหารงานวิชาการตามหลักอริยสัจ ๔ ของบุคลากรทางการศึกษาโรงเรียนประถมศึกษา อำเภอเมืองสุพรรณบุรี จังหวัดสุพรรณบุรี”^{๓๖} พบว่า โดยภาพรวม มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากทุกด้าน ได้แก่ ด้านบริหารหลักสูตร ด้านสื่อการเรียนการสอน ด้านห้องสมุด ด้านการวัดผลประเมิน

ซูปรี่ ม่วงกุ่ม ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “การบริหารงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานตามยุทธศาสตร์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี”^{๓๗} โดยภาพรวม มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ปัญหาที่พบในการบริหารงบประมาณ ได้แก่ สถานศึกษามีการกำหนดแผนงานโครงการ แต่ในทางปฏิบัติงาน ระบบการตรวจสอบภายในไม่มีอิสระ และขาดความต่อเนื่อง โดยมีข้อเสนอแนะ ได้แก่ ผู้บริหารควรกำหนดแผนงาน โครงการต่างๆ อย่างเป็นระบบเพื่อนำไปสู่แนวปฏิบัติจริงอย่างชัดเจน ส่งเสริมให้ทุกคนมีส่วนร่วมในการวางแผน สร้างแรงจูงใจ ตลอดจนจัดให้มีคณะกรรมการตรวจสอบ ติดตาม การจัดทำตัวชี้วัด และรายงานผลอย่างต่อเนื่อง

ลักษณ์ พรหมพา ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “การบริหารงบประมาณในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สหวิทยาเขต ๓ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต ๒๙”^{๓๘} โดยภาพรวม มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก พบว่า ควรมีการวางแผนงบประมาณให้เชื่อมโยงกับกิจกรรมของหน่วยงาน ควรมีการคำนวณเงินงบประมาณที่ต้องใช้ในการจัดทำแผน/โครงการ ควรมีการกำหนดวัตถุประสงค์ในการจัดซื้อจัดจ้างอย่างชัดเจน ควรมีระบบบัญชีและการควบคุมบัญชีอย่างชัดเจน ควรมีการจัดแผนปฏิบัติงานและแผนการใช้จ่ายงบประมาณล่วงหน้า ควรมีการวางแผนกำหนดความต้องการในการใช้สินทรัพย์ ควรมีการวางแผนตรวจสอบภายใน

^{๓๖} พระครูปลัดบุญยัง ทูลโล, “การบริหารงานวิชาการตามหลักอริยสัจ ๔ ของบุคลากรทางการศึกษาโรงเรียนประถมศึกษา อำเภอเมืองสุพรรณบุรี จังหวัดสุพรรณบุรี”, *วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา*, (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๕), หน้า ก.

^{๓๗} ซูปรี่ ม่วงกุ่ม “การบริหารงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานตามยุทธศาสตร์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี”, *วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา*, (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยหาดใหญ่, ๒๕๕๘), หน้า ๓.

^{๓๘} ลักษณ์ พรหมพา, “การบริหารงบประมาณในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สหวิทยาเขต ๓ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต ๒๙”, *วารสารสร้างสรรค์พัฒนา*, เพื่อก้าวหน้าสู่ประชาคมอาเซียน ครั้งที่ ๒ (๑๘-๑๙ มิถุนายน ๒๕๕๘): ๒๕๑.

พระศรีพรรณ โขติปญโญ (สุวรรณแสง) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “การบริหารงานบุคคลตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา อำเภอมือง จังหวัดอุบลราชธานี”^{๓๙} พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากทุกข้อเรียงจากมากไปหาน้อย ด้านหลักนิติธรรม ด้านหลักคุณธรรม ด้านหลักการมีส่วนร่วม ด้านหลักความโปร่งใส ด้านหลักความคุ้มค่า ด้านหลักความรับผิดชอบ แตกต่างกันอย่างมีนัยทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕ โดยผู้บริหารที่มีโรงเรียนขนาดเล็ก มีการบริหารงานบุคคลตามหลักธรรมาภิบาลมากกว่า ผู้บริหารที่มีโรงเรียนขนาดกลางและขนาดใหญ่

เทพรัตน์ ดาวเรือง ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “การบริหารงานบุคคลของผู้บริหารสถานศึกษาในอำเภอยะหา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายะลา เขต ๒”^{๔๐} พบว่า โดยภาพรวม มีค่าเฉลี่ยอยู่ระดับมาก พบว่า การจัดสรรอัตราครูส่วนใหญ่ไม่ตรงกับรายวิชา ผู้บริหารไม่มีความยุติธรรมในการให้ขึ้นเงินเดือนครู ผู้บริหารขาดการสร้างขวัญกำลังใจให้แก่ครู ครูบางส่วนยังขาดความรับผิดชอบต่อหน้าที่ของตนเอง

รूपนรรษ์ มาลี ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “การบริหารงานทั่วไปของโรงเรียน สังกัดกรุงเทพมหานคร เขตบางพลัด”^{๔๑} ผลการวิจัยพบว่า ในด้านงานคณะกรรมการสถานศึกษา แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ .๐๕ ในด้านงานสารสนเทศและการวางแผน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ .๐๕

จุฑามาศ ภูสง่า ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “การบริหารตามหลักธรรมาภิบาล โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต ๒๔”^{๔๒} พบว่า ครูมีความคิดเห็นต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมากที่สุด เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมาก ไปหาน้อย

^{๓๙} พระศรีพรรณ โขติปญโญ (สุวรรณแสง), “การบริหารงานบุคคลตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา อำเภอมือง จังหวัดอุบลราชธานี”, วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๗), หน้า ก.

^{๔๐} เทพรรัตน์ ดาวเรือง, “การบริหารงานบุคคลของผู้บริหารสถานศึกษาในอำเภอยะหา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายะลา เขต ๒”, วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา ๒๕๖๐), หน้า ง.

^{๔๑} รूपนรรษ์ มาลี, “การบริหารงานทั่วไปของโรงเรียน สังกัดกรุงเทพมหานคร เขตบางพลัด”, วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยสวนดุสิต, ๒๕๕๗), หน้า ง.

^{๔๒} จุฑามาศ ภูสง่า, “การบริหารตามหลักธรรมาภิบาล โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต ๒๔”, วารสารสถาบันวิจัยพินลธรรม ปีที่ ๔ (ฉบับที่ ๑ มกราคม ๒๕๖๐): ๑๑๑.

ธาดา อักษรขึ้น ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “กลยุทธ์การบริหารโรงเรียนโสตศึกษาของประเทศไทยในทศวรรษหน้า”^{๓๓} ผลการวิจัยพบว่า องค์ประกอบของกลยุทธ์การบริหารโรงเรียนโสตศึกษาของประเทศไทยในทศวรรษหน้า จะประกอบไปด้วย ๗ องค์ประกอบ ได้แก่ กลยุทธ์การพัฒนาคุณภาพครูและบุคลากร กลยุทธ์ด้านการพัฒนาหลักสูตรและการสอน กลยุทธ์ด้านระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน กลยุทธ์การพัฒนาการบริหารจัดการศึกษา กลยุทธ์การพัฒนาด้านการมีส่วนร่วม กลยุทธ์การบริหารจัดการด้านงบประมาณและสุดท้ายกลยุทธ์การพัฒนาวิชาการเพื่อการเรียนรู้

สมปอง ซาสึงห์แก้ว และคณะ ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “ข้อเสนอเชิงนโยบายเพื่อการพัฒนาหลักสูตรพุทธศาสนศึกษา”^{๓๔} ผลการวิจัยพบว่า สภาพการจัดการศึกษาตามหลักสูตรพุทธศาสนศึกษา มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ด้านองค์ประกอบของหลักสูตร โดยภาพรวมรายชื่อทุกข้อ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก และด้านการบริหารจัดการหลักสูตร โดยภาพรวมและรายชื่อทุกข้อ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก

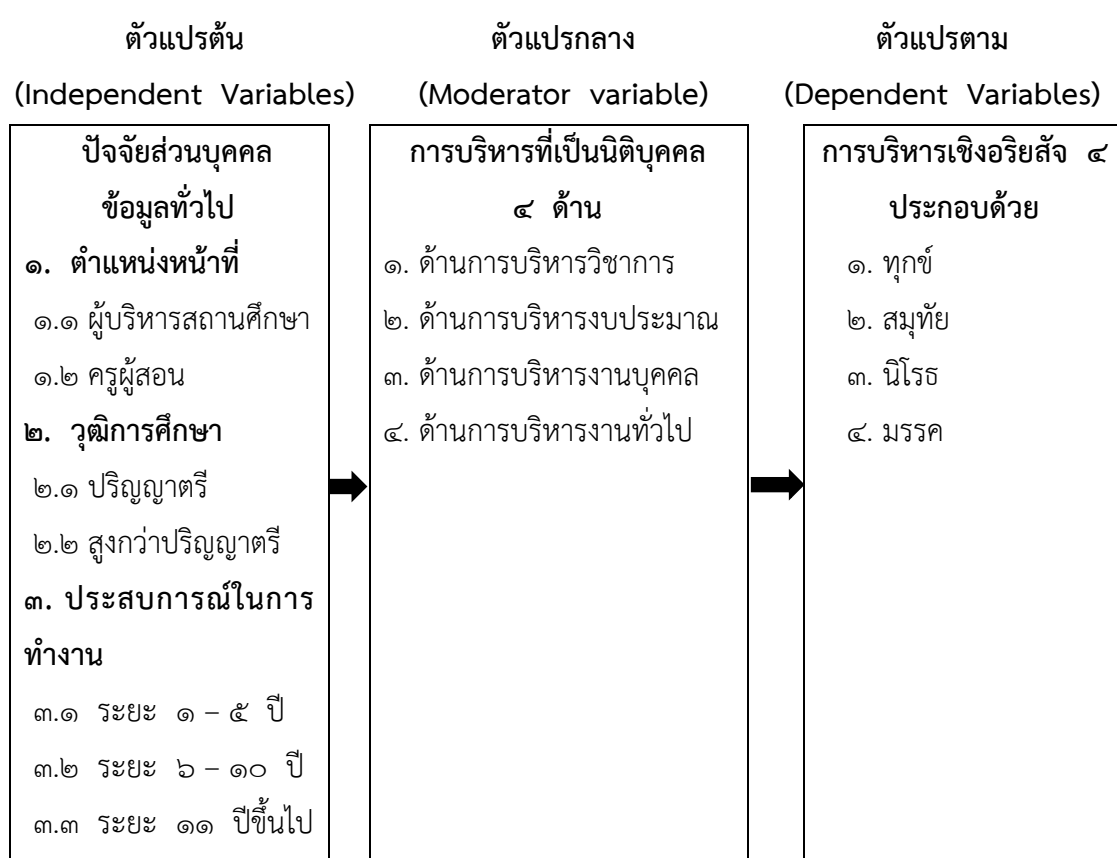
กล่าวโดยสรุป จากการศึกษาเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง การบริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญ ตามหลักอริยสัจ ๔ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนมีความคิดเห็นต่อปัญหาการบริหารงานทั้ง ๔ ด้าน คือ ด้านการบริหารวิชาการ ผู้บริหารและครูมีการวางแผนการจัดทำโครงสร้างหลักสูตร สอดคล้องกับวิสัยทัศน์ ภารกิจ เป้าหมายและคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ ผู้บริหารและครูจัดกิจกรรมสอดคล้องกับความถนัดและความสนใจของผู้เรียน ด้านการบริหารงบประมาณ จัดงบประมาณให้เป็นสัดส่วนตามความสำคัญ ต้องพิจารณาตามความเหมาะสมก่อนนำไปใช้จ่าย เน้นการพัฒนาศักยภาพครูผู้สอน บริหารงบประมาณที่มีจำกัดให้เกิดประโยชน์มากที่สุด ด้านการบริหารบุคลากร มีการจัดอบรมสัมมนาเพื่อพัฒนาทักษะความรู้และเทคนิคใหม่ๆ วางนโยบายและกระตุ้นครูผู้สอนให้เห็นถึงความสำคัญในการทำภาระหน้าที่ความเป็นครู ด้านการบริหารงานทั่วไป มีผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนภาระงานเอกสารมากเกินไป สถานการณ์คับแคบไม่เอื้ออำนวย สภาพแวดล้อมไม่เจริญตา การประชาสัมพันธ์ไม่ทั่วถึง

^{๓๓} ธาดา อักษรขึ้น, “กลยุทธ์การบริหารโรงเรียนโสตศึกษาของประเทศไทยในทศวรรษหน้า”, วิทยานิพนธ์ปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา, (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยศิลปากร, ๒๕๕๖), หน้า ๖.

^{๓๔} สมปอง ซาสึงห์แก้ว และคณะ, “ข้อเสนอเชิงนโยบายเพื่อการพัฒนาหลักสูตรพุทธศาสนศึกษา” วิทยานิพนธ์ปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, วารสารสถาบันวิจัยพินิจธรรม: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ปีที่ ๔ ฉบับที่ ๒ (กรกฎาคม – ธันวาคม ๒๕๖๐): ๑๐๙.

๒.๕ กรอบแนวคิดในการวิจัย

การบริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ตามหลักอริยสัจ ๔ สังกัดสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ จังหวัดขอนแก่น ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องโดยนำมากำหนดกรอบแนวคิดการวิจัย (Conceptual Framework) ประกอบด้วยตัวแปรต้น (Independent Variables) ตัวแปรกลาง (Moderator variable) และตัวแปรตาม (Dependent Variables) ดังนี้

แผนภาพที่ ๒.๑ กรอบแนวคิดในการวิจัย

บทที่ ๓

วิธีการดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เพื่อศึกษาการบริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ตามหลักอริยสัจ ๔ สังกัดสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ จังหวัดขอนแก่น โดยใช้เครื่องมือวิธีการวิจัยเชิงปริมาณ และเชิงคุณภาพ จึงได้ลำดับขั้นตอนไว้ดังนี้

- ๓.๑ รูปแบบการวิจัย
- ๓.๒ ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย
- ๓.๓ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
- ๓.๔ การเก็บรวบรวมข้อมูล
- ๓.๕ การวิเคราะห์ข้อมูล
- ๓.๖ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

๓.๑ รูปแบบการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้รูปแบบผสม (Mixed Methods Research) ทำการวิจัยผู้บริหารและครูผู้สอนโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดขอนแก่น ทั้งวิธีการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) และการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-Depth Interview) กับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key informants) โดยอาศัยข้อมูลที่เป็นจำนวน (ตัวเลข) สัญลักษณ์และวิเคราะห์ ข้อมูลใช้วิธีการทางสถิติเข้ามาช่วยและการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงพรรณนา (Descriptive analysis) โดยนำข้อมูลเชิงปริมาณและข้อมูลเชิงคุณภาพมาสังเคราะห์ ได้แนวทางการบริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ตามหลักอริยสัจ ๔ สังกัดสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ จังหวัดขอนแก่น โดยอุปนัยวิธี

๓.๒ ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

๓.๒.๑ ประชากร ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอน โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดขอนแก่น จำนวน ๒๗๕ รูป/คน

๓.๒.๒ กลุ่มตัวอย่างที่ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอน โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดขอนแก่น ทั้ง ๒๖ โรงเรียน จำนวน ๘๘ รูป/คน โดยใช้แบบเจาะจง (Purposive Sampling)

๓.๒.๓ กลุ่มเป้าหมายในการสัมภาษณ์ จำนวน ๓ โรงเรียน ประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษา ๕ รูป/คน ครูผู้สอน ๕ รูป/คน โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จำนวน ๑๐ รูป/คน โดยใช้เทคนิควิธีแบบเจาะจง

รายชื่อโรงเรียน ประชากร และกลุ่มเป้าหมาย ที่ใช้ในการวิจัย ปรากฏใน (ภาคผนวก)

๑. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ตัวแปร ๑ ตัวแปร ๒ - ๓	ประชากร			กลุ่มตัวอย่าง		
	ผู้บริหาร	ครู	รวม	ผู้บริหาร	ครู	รวม
๒. วุฒิการศึกษา						
๒.๑ ปริญญาตรี	๕	๑๗๓	๑๗๘	๕	๔๒	๔๗
๒.๒ สูงกว่าปริญญาตรี	๗๓	๒๔	๙๗	๑๗	๒๔	๔๑
รวม	๗๘	๑๙๗	๒๗๕	๒๒	๘๘	๖๖
๓. ประสบการณ์ทำงาน						
๓.๑ ระยะ ๑ - ๕ ปี	๑๘	๔๗	๖๕	๓	๓๕	๓๘
๓.๒ ระยะ ๖ - ๑๐ ปี	๓๓	๕๘	๙๑	๑๒	๑๖	๒๘
๓.๓ ระยะ ๑๑ ปีขึ้นไป	๒๗	๙๒	๑๒๑	๗	๑๕	๒๒
รวม	๗๘	๑๙๗	๒๗๕	๒๒	๘๘	๖๖

๓.๓ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ผู้วิจัยใช้แบบสอบถาม (Questionnaire) และแบบสัมภาษณ์ (Interview) เป็นเครื่องมือในการวิจัยโดยดำเนินการดังนี้

๓.๓.๑ ลักษณะของเครื่องมือ

๑. แบบสอบถาม มีลักษณะปลายปิดและปลายเปิด แบ่งออกเป็น ๓ ตอนดังนี้

ตอนที่ ๑ เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน ๓ ข้อ ประกอบด้วย ตำแหน่งหน้าที่ วุฒิการศึกษา และประสบการณ์ในการทำงาน

ตอนที่ ๒ เป็นแบบสอบถามที่ใช้วัดระดับความคิดเห็นที่มีต่อการบริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ตามหลักอริยสัจ ๔ สังกัดสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ จังหวัดขอนแก่น มีลักษณะเป็นมาตราส่วนประเมินค่า (Rating Scale) มี ๕ ระดับ ตามหลักของลิเคิร์ต (Likert)^๑ จำนวน ๔๘ ข้อ

ตอนที่ ๓ เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะการบริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ตามหลักอริยสัจ ๔ สังกัดสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ จังหวัดขอนแก่น ซึ่งมีลักษณะปลายเปิด (Open-ended Questionnaire) ให้ตอบโดยเสรีจำนวน ๔ ข้อ

๒. แบบสัมภาษณ์ มีลักษณะปลายเปิด โดยแบ่งออกเป็น ๒ ตอนดังนี้

ตอนที่ ๑ เป็นแบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับสถานภาพส่วนบุคคลของผู้ให้สัมภาษณ์ จำนวน ๔ ข้อ ประกอบด้วย ชื่อ อายุ/พรรษา ตำแหน่งหน้าที่ และประสบการณ์ในการทำงาน

ตอนที่ ๒ เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับแนวทางการบริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ตามหลักอริยสัจ ๔ สังกัดสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ จังหวัดขอนแก่น ซึ่งมีลักษณะเป็นคำถามปลายเปิด (Open ended Questionnaire) โดยให้ตอบแบบเสรีจำนวน ๔ ข้อ

^๑ สุวรี ศิริโกการภิรมย์, การวิจัยทางการศึกษา, (ลพบุรี: สถาบันราชภัฏเทพสตรี, ๒๕๔๖), หน้า ๑๔๐.

๓.๓.๒ การสร้างและการตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ

ขั้นตอนสร้างเครื่องมือ

๑. แบบสอบถาม

ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างแบบสอบถามในการวิจัยโดยศึกษาเอกสารและงานวิจัยต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับทางการบริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ตามหลักอริยสัจ ๔ โดยมีขั้นตอนดังนี้

๑. ศึกษาแนวคิดทฤษฎีเกี่ยวข้องกับการบริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ตามหลักอริยสัจ ๔ จากเอกสาร ตำรา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
๒. กำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัยและสรุปเป็นคำนิยามศัพท์ในการวิจัย
๓. สร้างแบบสอบถามจากกรอบเนื้อหาในคำนิยามศัพท์ที่ใช้ในการวิจัยเพื่อตอบวัตถุประสงค์การวิจัยโดยแบ่งแบบสัมภาษณ์ออกเป็น ๓ ตอน
๔. นำแบบสอบถามที่สร้างเสร็จเรียบร้อยแล้ว นำเสนอให้ผู้เชี่ยวชาญ ทำการตรวจความเที่ยงตรงของเนื้อหา
๕. เมื่อผู้เชี่ยวชาญตรวจเรียบร้อยแล้ว จึงนำไปทดลองใช้กับหน่วยการวัดที่มีใช้ประชากรในการวิจัยแล้วนำมาหาความเชื่อมั่น
๖. หากพบว่า แบบสอบถามมีความเชื่อมั่นแล้ว จึงนำไปทดลองใช้จริงกับกลุ่มตัวอย่างเป้าหมายต่อไป

๒. แบบสัมภาษณ์

ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างแบบสัมภาษณ์ในการวิจัยโดยศึกษาเอกสารและงานวิจัยต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการบริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ตามหลักอริยสัจ ๔ โดยมีขั้นตอนดังนี้

๑. ศึกษาแนวคิดทฤษฎีเกี่ยวข้องกับการบริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ตามหลักอริยสัจ ๔ จากเอกสาร ตำรา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
๒. กำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัยและสรุปเป็นคำนิยามศัพท์ในการวิจัย
๓. สร้างแบบสัมภาษณ์จากกรอบเนื้อหาในคำนิยามศัพท์ที่ใช้ในการวิจัยเพื่อตอบวัตถุประสงค์การวิจัยโดยแบ่งแบบสัมภาษณ์ออกเป็น ๒ ตอน
๔. นำแบบสัมภาษณ์ที่สร้างเสร็จเรียบร้อยแล้ว นำเสนอให้ผู้เชี่ยวชาญ ทำการตรวจความเที่ยงตรงของเนื้อหา
๕. เมื่อผู้เชี่ยวชาญตรวจเรียบร้อยแล้ว หากพบว่ามีความเชื่อมั่นจึงนำแบบสัมภาษณ์ไปดำเนินการต่อไป

๓.๓.๓ ขั้นตอนการตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ

๑. แบบสอบถาม

นำแบบสอบถามที่สร้างเสร็จเรียบร้อยแล้วไปหาคุณภาพของแบบสอบถาม ดังนี้

๑) ผู้วิจัยทำการหาความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) โดยนำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นไปให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความถูกต้องและความครอบคลุมของเนื้อหาที่ต้องการศึกษาจำนวน ๕ ท่าน (ภาคผนวก)

๒) นำแบบสอบถามที่ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบแล้วนำมาหาค่าดัชนีความสอดคล้องตามวัตถุประสงค์ของข้อคำถาม (Index of Congruence : IOC) ซึ่งแต่ละข้อได้ค่า IOC อยู่ระหว่าง

๓) นำแบบสอบถามมาปรับปรุงตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญและกรรมการการควบคุมวิทยานิพนธ์ แล้วนำไปทำการทดสอบหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) โดยนำแบบสอบถามไปปรับปรุงแล้วไปทดลองใช้ (Try out) กับผู้บริหารและครูผู้สอนจำนวน ๓๐ รูป/คน จากโรงเรียนการกุศลวัดหนองแขง ซึ่งไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง แล้วนำมาตรวจคะแนนค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficients) ตามวิธีของครอนบาค (Cronbach) โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางคอมพิวเตอร์ ได้ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ

๔) แบบสอบถามที่หาค่าความเชื่อมั่นแล้วแล้วนำไปเก็บข้อมูลต่อไป

๒. แบบสัมภาษณ์

นำแบบสอบถามที่สร้างเสร็จเรียบร้อยแล้วไปหาคุณภาพของแบบสอบถาม ดังนี้

๑) ผู้วิจัยทำการหาความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) โดยนำแบบสัมภาษณ์ที่สร้างขึ้นไปให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความถูกต้องและครอบคลุมเนื้อหาที่ต้องการศึกษา ๕ ท่าน

๒) นำแบบสัมภาษณ์ที่ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบแล้วนำมาหาค่าดัชนีความสอดคล้องตามวัตถุประสงค์ของข้อคำถาม (Index of Congruence : IOC) ซึ่งแต่ละข้อได้ค่า IOC อยู่ระหว่าง

๓) แบบสัมภาษณ์ที่หาค่าความเชื่อมั่นแล้วนำไปเก็บข้อมูลต่อไป

๓.๓.๓ การวัดค่าตัวแปรของแบบสอบถาม

๑. การวัดค่าตัวแปร ประกอบด้วย การพัฒนาศักยภาพการบริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ตามหลักอริยสัจ ๔ โดยตอบเป็นแบบประเมินค่า (Rating Scale) สร้างคำตอบตามแนวของลิเคิร์ต (Likert) มีคำตอบให้เลือก ๕ ระดับ และมีเกณฑ์การให้คะแนน คือ

ตอบ	๕	มีการปฏิบัติในระดับ	มากที่สุด	มีค่าคะแนนเท่ากับ	๕
ตอบ	๔	มีการปฏิบัติในระดับ	มาก	มีค่าคะแนนเท่ากับ	๔
ตอบ	๓	มีการปฏิบัติในระดับ	ปานกลาง	มีค่าคะแนนเท่ากับ	๓
ตอบ	๒	มีการปฏิบัติในระดับ	น้อย	มีค่าคะแนนเท่ากับ	๒
ตอบ	๑	มีการปฏิบัติในระดับ	น้อยที่สุด	มีค่าคะแนนเท่ากับ	๑

๓.๔ การเก็บรวบรวมข้อมูล

๑. แบบสอบถาม

ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลแบบสอบถามตามขั้นตอน ดังต่อไปนี้

- ๑) ผู้วิจัยทำการขอหนังสือขออนุญาตในการแจกแบบสอบถามจากหัวหน้าศูนย์บัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตขอนแก่น ถึง ผู้อำนวยการโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา สังกัดสำนักพระพุทธศาสนาแห่งชาติ จังหวัดขอนแก่น
- ๒) ผู้วิจัยได้นำหนังสือขออนุญาตนำเสนอต่อผู้อำนวยการโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา เพื่อขออนุญาตเก็บข้อมูลบุคลากร ซึ่งเป็นประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้
- ๓) ทำการแจกแบบสอบถามจำนวน ๘๘ ฉบับ โดยการแจกตามโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา สังกัดสำนักพระพุทธศาสนาแห่งชาติ จังหวัดขอนแก่น
- ๔) ทำการเก็บแบบสอบถามที่กลุ่มตัวอย่างทำการตอบเรียบร้อยแล้ว
- ๕) ตรวจสอบความถูกต้อง ความครบถ้วนสมบูรณ์ แล้วไปวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

๒. แบบสัมภาษณ์

- ๑) ผู้วิจัยทำการขอหนังสือขออนุญาตในการแจกแบบสัมภาษณ์จากหัวหน้าศูนย์บัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตขอนแก่น ถึง ผู้ให้สัมภาษณ์
- ๒) ผู้วิจัยได้นำหนังสือขออนุญาตนำเสนอต่อผู้ให้สัมภาษณ์
- ๓) นัดหมายการสัมภาษณ์
- ๔) ดำเนินการสัมภาษณ์
- ๕) นำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ไปวิเคราะห์ต่อไป

๓.๕ การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ใช้สถิติการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถาม โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปเพื่อการวิจัยทางสังคมศาสตร์ ดังนี้

๑. ข้อมูลทั่วไปพื้นฐานทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม นำมาหาความถี่ (Frequency) และ ค่าร้อยละ (Percentage) แล้วนำเสนอเป็นตารางประกอบคำบรรยาย

๒. การวิเคราะห์ข้อมูลความคิดเห็นของผู้บริหารและครูผู้สอนที่มีต่อการบริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม ตามหลักทฤษฎี ๔ ทั้ง ๔ ด้าน โดยใช้สถิติ ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation = S.D.)

๓. เป็นแบบสอบถามปลายเปิด (Opened Questions) เป็นแบบสอบถามจากข้อเสนอแนะการบริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม โดยใช้วิธีการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) ประกอบบริบท และประมวลผลเข้าด้วยกัน ตามแบบอุปนัยวิธี รวมทั้งใช้แนวคิดจากเอกสารและผลวิจัยที่เกี่ยวข้องมาสนับสนุนในการวิเคราะห์เพื่อให้เห็นภาพรวม

๔. ส่งเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณและข้อมูลเชิงคุณภาพที่วิเคราะห์แล้วทำผลมาประมวลด้วยเข้าด้วยกันโดยวิธีอุปนัย

๓.๖ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ใช้สถิติการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถาม โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปเพื่อการวิจัยทางสังคมศาสตร์ ดังนี้

๑. ข้อมูลทั่วไปพื้นฐานทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม นำมาหาความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage)

๒. การวิเคราะห์ข้อมูล ระดับความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามในรายด้านทั้ง ๔ ด้าน นำมาหาค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation = S.D.)

๓. หาความสอดคล้องดัชนีความเชื่อมั่นระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์แต่ละข้อด้วยสูตร (Item – Objective Index : IOC)

บทที่ ๔

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การศึกษาวิจัยเรื่อง “การบริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ตามหลัก อริยสัจ ๔ สังกัดพระพุทธศาสนาแห่งชาติ จังหวัดขอนแก่น” เป็นการแสดงความคิดเห็นของผู้บริหารและครูผู้สอนในโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ๔ ด้าน คือ ๑. ด้านการบริหารวิชาการ ๒. ด้านการบริหารงบประมาณ ๓. ด้านการบริหารงานบุคลากร ๔. ด้านการบริหารงานทั่วไป ในการวิจัยในครั้งนี้เป็นการวิจัยแบบผสม (Mixed Method) โดยเป็นการวิจัยแบบเชิงปริมาณ (Quantitative Research) และการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ใช้การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-Depth Interview) กับข้อมูลสำคัญ (Key Informants) ผู้วิจัยเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลได้ดังต่อไปนี้

๔.๑ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไป

๔.๒ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามวัตถุประสงค์

๔.๑ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไป

ผลการวิเคราะห์สถานภาพส่วนบุคคลทางการศึกษา จากการจำแนกแบบสำรวจความคิดเห็นของบุคลากร จำนวน ๘๘ รูป/คน จำแนกตามตำแหน่งหน้าที่ วุฒิการศึกษา ประสบการณ์ทำงาน รายละเอียดดังแสดงในตารางที่ ๔.๑

ตารางที่ ๔.๑ แสดงจำนวน และร้อยละปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม

สถานะส่วนบุคคล		จำนวน	ร้อยละ
๑. ตำแหน่งหน้าที่	ผู้บริหารสถานศึกษา	๒๒	๒๕.๐๐
	ครูผู้สอน	๖๖	๗๕.๐๐
รวม		๘๘	๑๐๐
๒. วุฒิการศึกษา	ปริญญาตรี	๔๑	๕๓.๔๐
	สูงกว่าปริญญาตรี	๔๗	๕๖.๖๐
รวม		๘๘	๑๐๐
๓. ประสบการณ์ทำงาน	ระยะ ๕ ปี	๓๘	๔๓.๑๘
	ระยะ ๖ - ๑๐ ปี	๒๘	๓๑.๘๒
	ระยะ ๑๑ ปี ขึ้นไป	๒๒	๒๕.๐๐
รวม		๘๘	๑๐๐

จากตารางที่ ๔.๑ พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนในโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา สังกัดสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ จังหวัดขอนแก่น โดยจำแนกตามสถานภาพ ดังนี้

ตำแหน่งหน้าที่ พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนในโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา สังกัดสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ จังหวัดขอนแก่น ส่วนใหญ่เป็นครูสอน จำนวน ๖๖ รูป/คน คิดเป็นร้อยละ ๗๕.๐๐ ลงมาคือผู้บริหาร จำนวน ๒๒ รูป/คน คิดเป็นร้อยละ ๒๕.๐๐

วุฒิการศึกษา พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนในโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา สังกัดสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ จังหวัดขอนแก่น ส่วนใหญ่มีวุฒิ การศึกษาระดับปริญญาตรี จำนวน ๔๗ รูป/คน คิดเป็นร้อยละ ๕๓.๔๐ มีวุฒิการศึกษาสูงกว่าปริญญาตรี จำนวน ๔๑ รูป/คน คิดเป็นร้อยละ ๕๖.๖๐

ประสบการณ์ในการทำงาน พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนในโรงเรียนพระ ปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา สังกัดสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ จังหวัดขอนแก่น ส่วน

ใหญ่มีประสบการณ์ในการทำงานระยะ ๕ ปี จำนวน ๓๘ รูป/คน คิดเป็นร้อยละ ๔๓.๑๘ รองลงมาคือ มีประสบการณ์ระยะ ๖ – ๑๐ ปี จำนวน ๒๘ รูป/คน คิดเป็นร้อยละ ๓๑.๘๒ และน้อยที่สุดคือ มีประสบการณ์ในการทำงานระยะ ๑๑ ปีขึ้นไป จำนวน ๒๒ รูป/คน ร้อยละ ๒๕.๐๐

๔.๒ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามวัตถุประสงค์

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการบริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ตามหลักอริยสัจ ๔ สังกัดสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ จังหวัดขอนแก่น โดยรวมและรายด้าน ได้แก่ ด้านการบริหารงานทั่วไป ด้านการบริหารวิชาการ ด้านการบริหารงบประมาณ ด้านการบริหารงานบุคคล รายละเอียดดังแสดงในตารางที่ ๔.๒ – ๔.๖

ตารางที่ ๔.๒ แสดงค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และการแปลผล ความคิดเห็นของผู้บริหารและครูผู้สอนโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ตามหลักอริยสัจ ๔ สังกัดสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ จังหวัดขอนแก่น โดยภาพรวม

การบริหารสถานศึกษาศึกษา ตามหลักอริยสัจ ๔	ระดับการปฏิบัติ (n = ๘๘)			
	\bar{X}	S.D	แปลผล	ลำดับที่
๑. ด้านการบริหารงานทั่วไป	๓.๘๔	๐.๘๓	มาก	๑
๒. ด้านการบริหารวิชาการ	๓.๘๐	๐.๘๔	มาก	๒
๓. ด้านการบริหารงบประมาณ	๓.๘๐	๐.๘๓	มาก	๓
๔. ด้านการบริหารงานบุคคล	๓.๗๙	๐.๘๓	มาก	๔
รวมเฉลี่ย	๓.๘๐	๐.๘๓	มาก	-

จากตารางที่ ๔.๒ พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนมีความคิดเห็นต่อการบริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ตามหลักอริยสัจ ๔ สังกัดสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ จังหวัดขอนแก่น โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ย (\bar{X} = ๓.๘๐) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนมีความคิดเห็นต่อการบริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ตามหลักอริยสัจ ๔ อยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยเรียงลำดับมากไปหาน้อยตามลำดับ คือ ด้านการบริหารงานทั่วไป มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ (\bar{X} = ๓.๘๔) ด้านการบริหารวิชาการ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ (\bar{X} = ๓.๘๐) ด้านการบริหารงบประมาณ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ (\bar{X} = ๓.๘๐) ด้านการบริหารงานบุคคล มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ (\bar{X} = ๓.๗๙)

ตารางที่ ๔.๓ แสดงค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และการแปลผล ความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนที่มีต่อการบริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ตามหลักอริยสัจ ๔ ด้านการบริหารวิชาการ

ด้านการบริหารวิชาการ ตามหลักอริยสัจ ๔	ระดับการปฏิบัติ (n = ๘๘)			
	\bar{X}	S.D	แปลผล	ลำดับที่
ส่งเสริมให้ครูจัดทำแผนการเรียนรู้ ตามสาระการเรียนรู้ โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ	๓.๙๓	๐.๘๕	มาก	๑
มีการปลูกฝังคุณธรรม ค่านิยมที่ดีงามและคุณลักษณะที่พึงประสงค์ที่สอดคล้องกับเนื้อหาสาระ	๓.๙๒	๐.๘๖	มาก	๒
มีการบริหารการใช้หลักสูตรได้อย่างเหมาะสม	๓.๘๖	๐.๗๙	มาก	๓
มีการรายงานผลการเรียนรู้ของผู้เรียนให้ผู้ปกครองได้ทราบ เมื่อสิ้นปีการศึกษาทุกปี	๓.๘๒	๐.๘๙	มาก	๔
การจัดครูเข้าสอนตามชั้นเรียนโดยคำนึงถึงความรู้ ความสามารถ และความเหมาะสม	๓.๘๒	๐.๘๕	มาก	๕
มีการปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตรตามความเหมาะสมในแต่ละวิชา	๓.๘๑	๐.๘๖	มาก	๖
มีการติดตามประเมินผลการทำงานหลักสูตรไปใช้แต่ละรายวิชา	๓.๘๑	๐.๘๖	มาก	๗
การกำหนดวิธีการ และผู้รับผิดชอบในการประเมินผลการเรียน	๓.๗๗	๐.๘๕	มาก	๘
การจัดกระบวนการเรียนรู้โดยจัดเนื้อหาสาระและกิจกรรมที่สอดคล้องกับความสนใจและความถนัดของผู้เรียน	๓.๗๕	๐.๗๖	มาก	๙
มีการจัดทำโครงการหลักสูตรและสาระต่างๆ ให้สอดคล้องกับวิสัยทัศน์ ภารกิจ เป้าหมาย คุณลักษณะที่พึงประสงค์ และสอดคล้องในภาพรวมทั้งหมด	๓.๗๒	๐.๘๒	มาก	๑๐
การเก็บรวบรวมหลักฐานการวัดผลประเมินผลของครูเป็นระบบที่ตรวจสอบได้	๓.๗๒	๐.๘๐	มาก	๑๑
มีการติดตามการปฏิบัติงานของหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้	๓.๖๖	๐.๘๔	มาก	๑๒
รวม	๓.๘๐	๐.๘๔	มาก	-

จากตารางที่ ๔.๓ พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนที่มีความคิดเห็นต่อการบริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ตามหลักอริยสัจ ๔ สังกัดพระพุทธศาสนา แห่งชาติ จังหวัดขอนแก่น ด้านการบริหารวิชาการ โดยภาพรวมมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ($\bar{X} = ๓.๘๐$) เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนมีความคิดเห็นที่ ส่งเสริมให้ครูจัดทำแผนการเรียนรู้ ตามสาระการเรียนรู้โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ($\bar{X} = ๓.๙๓$) อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ($\bar{X} = ๓.๘๑$) อยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ($\bar{X} = ๓.๖๖$) อยู่ในระดับน้อยตามลำดับ

ตารางที่ ๔.๔ แสดงค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และการแปลผล ความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนที่มีต่อการบริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ตามหลักอริยสัจ ๔ ด้านการบริหารงบประมาณ

ด้านการบริหารงบประมาณ ตามหลักอริยสัจ ๔	ระดับการปฏิบัติ (n = ๘๘)			
	\bar{X}	S.D	แปลผล	ลำดับที่
บุคลากรมีความซื่อสัตย์สุจริต ปฏิบัติดี ปฏิบัติชอบ ตามหลักธรรมทางศาสนาและกฎหมาย	๓.๙๕	๐.๗๙	มาก	๑
มีการส่งเสริมบุคลากรให้มีความซื่อสัตย์สุจริต ปฏิบัติดี ปฏิบัติชอบ ตามหลักธรรมทางศาสนาและกฎหมาย	๓.๙๔	๐.๘๑	มาก	๒
มีระบบการตรวจสอบภายใน โดยหน่วยงานที่รับผิดชอบตรวจสอบภายใน ด้วยความเที่ยงธรรม ความซื่อสัตย์อย่างมีประสิทธิภาพ	๓.๘๖	๐.๘๖	มาก	๓
หน่วยงานที่รับผิดชอบใช้จ่ายงบประมาณถูกต้องตามวัตถุประสงค์ และมีประสิทธิภาพ	๓.๘๖	๐.๘๕	มาก	๔
การใช้เบิกจ่ายงบประมาณตรงตามวัตถุประสงค์	๓.๘๕	๐.๙๓	มาก	๕
การตรวจสอบภายใน มีความเที่ยงธรรม ความซื่อสัตย์อย่างมีประสิทธิภาพ	๓.๘๒	๐.๘๕	มาก	๖
การเบิกจ่ายครอบคลุมทั่วถึงทุกแผนกและทุกสาระการเรียนรู้	๓.๘๑	๐.๗๙	มาก	๗
ทุกแผนกและทุกสาระการเรียนรู้เบิกจ่ายงบประมาณอย่างคุ้มค่า	๓.๗๘	๐.๘๖	มาก	๘

ด้านการบริหารงบประมาณ ตามหลักอริยสัจ ๔	ระดับการปฏิบัติ (n = ๘๘)			
	\bar{X}	S.D	แปลผล	ลำดับที่
มีการจัดสรรงบประมาณได้อย่างครอบคลุมทั่วถึงทุกแผนกและทุกสาระการเรียนรู้	๓.๗๘	๐.๘๑	มาก	๙
มีการวางแผนติดตามและตรวจสอบการเบิกจ่ายงบประมาณถูกต้องตามวัตถุประสงค์และคุ่มค่า	๓.๗๒	๐.๘๒	มาก	๑๐
มีการวางแผนใช้จ่ายงบประมาณที่สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ในการพัฒนาองค์อย่างเหมาะสม	๓.๖๗	๐.๘๕	มาก	๑๑
มีการปรับปรุงงบประมาณให้สอดคล้องในแต่ละแผนกและทุกสาระการเรียนรู้	๓.๕๗	๐.๗๗	มาก	๑๒
รวม	๓.๘๐	๐.๘๓	มาก	-

จากตารางที่ ๔.๔ พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนที่มีความคิดเห็นต่อการบริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ตามหลักอริยสัจ ๔ สังกัดพระพุทธศาสนา แห่งชาติ จังหวัดขอนแก่น ด้านการบริหารงบประมาณ โดยภาพรวมมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ($\bar{X} = ๓.๘๐$) เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนมีความคิดเห็นว่า บุคลากรมีความซื่อสัตย์สุจริต ปฏิบัติดี ปฏิบัติชอบ ตามหลักธรรมทางศาสนาและกฎหมาย โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ($\bar{X} = ๓.๙๕$) อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ($\bar{X} = ๓.๘๒$) อยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ($\bar{X} = ๓.๕๗$) อยู่ในระดับน้อยตามลำดับ

ตารางที่ ๔.๕ แสดงค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และการแปลผล ความคิดเห็นของ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนที่มีต่อการบริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ตามหลักอริยสัจ ๔ ด้านการบริหารงานบุคคล

ด้านการบริหารงานบุคคล ตามหลักอริยสัจ ๔	ระดับการปฏิบัติ (n = ๘๘)			
	\bar{X}	S.D	แปลผล	ลำดับที่
ผู้บริหารยึดหลักการปกครองที่เป็นธรรม เป็นกัลยาณมิตร และยุติธรรมต่อผู้ปฏิบัติดี ปฏิบัติชอบ	๓.๙๐	๐.๘๓	มาก	๑
ผู้ปฏิบัติงานทำงานด้วยจิตสำนึก ทุ่มเทเต็มกำลังความสามารถ	๓.๘๘	๐.๗๔	มาก	๒
มีการกระตุ้นให้บุคลากรเห็นความสำคัญและใช้ความสามารถในการร่วมมือพัฒนาองค์กรอย่างเต็มศักยภาพ	๓.๘๖	๐.๘๙	มาก	๓
การจัดอบรมให้ความรู้ คำปรึกษาและแนะนำที่เหมาะสมแก่ครูและบุคลากรในการปฏิบัติงาน	๓.๘๔	๐.๙๑	มาก	๔
มีการส่งเสริมและพัฒนาบุคลากร เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงานเหมาะสมอย่างสม่ำเสมอ	๓.๘๔	๐.๗๙	มาก	๕
มีการส่งเสริมความก้าวหน้าในการปฏิบัติงานโดยความบริสุทธิ์ยุติธรรม	๓.๘๒	๐.๘๘	มาก	๖
ให้ความเสมอภาคเท่าเทียมกัน	๓.๘๒	๐.๗๔	มาก	๗
มีการมอบหมายหน้าที่ในการทำงานโดยคำนึงถึงความรู้ความสามารถ และความเหมาะสม	๓.๗๗	๐.๙๔	มาก	๘
มีการติดตามและประเมินผลศักยภาพของในการปฏิบัติหน้าที่การทำงานของบุคลากร	๓.๗๕	๐.๗๘	มาก	๙
มีการนำระบบคุณธรรมมาใช้ในการคัดเลือกบุคลากร	๓.๗๓	๐.๙๓	มาก	๑๐
มีการให้โอกาสและสนับสนุนบุคคลที่มีความรู้ความสามารถบรรจุแต่งตั้งให้เหมาะสมกับงาน	๓.๖๙	๐.๗๙	มาก	๑๑
มีการประสานงานที่ดีกับทุกฝ่ายในองค์กรและทุกภาคส่วนในการบริหาร	๓.๖๔	๐.๗๑	มาก	๑๒
รวม	๓.๗๙	๐.๘๓	มาก	-

จากตารางที่ ๔.๕ พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนที่มีความคิดเห็นต่อการบริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ตามหลักอริยสัจ ๔ สังกัดพระพุทธศาสนาแห่งชาติ จังหวัดขอนแก่น ด้านการบริหารงานบุคคล โดยภาพรวมมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ($\bar{X} = 3.79$) เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนมีความคิดเห็นว่า ผู้บริหารยึดหลักการปกครองที่เป็นธรรม เป็นกัลยาณมิตร และยุติธรรมต่อผู้ปฏิบัติ ปฏิบัติชอบ โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ($\bar{X} = 3.90$) อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ($\bar{X} = 3.82$) อยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ($\bar{X} = 3.64$) อยู่ในระดับน้อยตามลำดับ

ตารางที่ ๔.๖ แสดงค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และการแปลผล ความคิดเห็นของ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนที่มีต่อการบริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ตามหลักอริยสัจ ๔ ด้านการบริหารงานทั่วไป

ด้านการบริหารงานทั่วไป ตามหลักอริยสัจ ๔	ระดับการปฏิบัติ (n = ๘๘)			
	\bar{X}	S.D	แปลผล	ลำดับที่
สถานศึกษาเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ ค่านิยม รัก ศักดิ์ศรี มีจริยธรรม ตามประเพณีทางสังคม	๓.๙๗	๐.๗๒	มาก	๑
ส่งเสริมพัฒนาคุณสภาพสิ่งแวดล้อมให้สะอาด มีความสะดวกสบาย เป็นระเบียบเรียบร้อย	๓.๙๕	๐.๘๘	มาก	๒
มีค่านิยมในการทำงาน จริยธรรม และปฏิบัติตามกฎระเบียบและประเพณีทางสังคม	๓.๙๑	๐.๖๙	มาก	๓
มีวัฒนธรรมและค่านิยมในการบริหารงานเป็นไปในแนวเดียวกัน	๓.๘๖	๐.๘๗	มาก	๔
กระตุ้นให้เกิดการปรับปรุง ตระหนักให้เกิดกับผู้ที่เกี่ยวข้องต้องมีการปรับปรุงและพัฒนาอย่างต่อเนื่อง	๓.๘๕	๐.๘๑	มาก	๕
ส่งเสริมให้เกิดการเรียนรู้ มีค่านิยม รักศักดิ์ศรี มีจริยธรรม ตามกฎระเบียบและประเพณีทางสังคม	๓.๘๕	๐.๗๕	มาก	๖
ส่งเสริมองค์ให้มีวัฒนธรรมและค่านิยมที่ดี มุ่งปรับเปลี่ยนวัฒนธรรมการทำงานและทัศนคติของผู้บริหาร	๓.๘๔	๐.๗๑	มาก	๗
มีการกระตุ้นให้เห็นถึงความสำคัญวัฒนธรรมและค่านิยมในการบริหารงาน	๓.๘๔	๐.๘๓	มาก	๘

ด้านการบริหารงานทั่วไป ตามหลักอริยสัจ ๔	ระดับการปฏิบัติ (n = ๘๘)			
	\bar{X}	S.D	แปลผล	ลำดับที่
ปรับเปลี่ยนกระบวนการทัศน์ วัฒนธรรมและค่านิยม วัฒนธรรมการทำงานและทัศนคติของผู้บริหาร	๓.๘๓	๐.๘๒	มาก	๙
มีฝึกอบรมการเรียนรู้ ค่านิยม คุณธรรมและจริยธรรม ตามกฎระเบียบและประเพณีทางสังคม	๓.๘๑	๐.๗๖	มาก	๑๐
เห็นความสำคัญในการพัฒนาคุณภาพสิ่งแวดล้อมให้สะอาด มีความสะดวกสบาย เป็นระเบียบเรียบร้อย	๓.๗๕	๐.๘๖	มาก	๑๑
คุณภาพสิ่งแวดล้อมให้สะอาด สะดวกสบาย เป็นระเบียบเรียบร้อย	๓.๖๕	๐.๘๒	มาก	๑๒
รวม	๓.๘๔	๐.๗๙	มาก	-

จากตารางที่ ๔.๖ พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนที่มีความคิดเห็นต่อการบริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ตามหลักอริยสัจ ๔ สังกัดพระพุทธศาสนา แห่งชาติ จังหวัดขอนแก่น ด้านการบริหารงานทั่วไป โดยภาพรวมมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ($\bar{X} = ๓.๘๔$) เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนมีความคิดเห็นว่า สถานศึกษาเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ ค่านิยม รักศักดิ์ศรี มีจริยธรรม ตามประเพณีทางสังคม โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ($\bar{X} = ๓.๙๗$) อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ($\bar{X} = ๓.๘๕$) อยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ($\bar{X} = ๓.๖๕$) อยู่ในระดับน้อยตามลำดับ

ตารางที่ ๔.๗ ปัญหาอุปสรรคในการบริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม ด้านการบริหารวิชาการ ตาม
หลักอริยสัจ ๔

ข้อที่	ปัญหาอุปสรรคด้านการบริหารวิชาการ	จำนวน	ร้อยละ
๑	บุคลากรทางการศึกษาขาดความรู้เรื่องหลักสูตร ไม่มีความชัดเจนในด้านหลักสูตร การนำไปใช้จึงไม่เกิดประโยชน์เต็มที่	๑๒	๑๓.๖๓
๒	มีความคาดหวังในการนำหลักสูตรไปใช้มีมากเกินไป และผลการเรียนรู้ไม่เป็นไปตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้	๑๕	๑๗.๐๔
๓	ควรมีการปรับปรุงหลักสูตรและพัฒนาตามความเหมาะสมในแต่ละวิชา รูปแบบการเรียนการสอนยังเป็นแบบเดิม	๑๙	๒๑.๕๙
๔	ครูผู้สอนยังขาดทักษะและประสบการณ์ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ครูไม่เพียงพอไม่ครบทุกชั้นเรียน มีภาระในการสอนหลายชั้นและหลายกลุ่มสาระการเรียนรู้มาก	๒๑	๒๓.๘๗
	ผู้ไม่แสดงความคิดเห็นแบบสอบถาม	๒๑	๒๓.๘๗
	รวมเฉลี่ย	๘๘	๑๐๐

จากตารางที่ ๔.๗ พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนมีปัญหาอุปสรรคด้านการบริหารวิชาการที่เป็นคำถามปลายเปิด ดังนี้ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนยังขาดทักษะและประสบการณ์ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ครูไม่เพียงพอไม่ครบทุกชั้นเรียน มีภาระในการสอนหลายชั้นและหลายกลุ่มสาระการเรียนรู้มาก และควรมีการปรับปรุงหลักสูตรและพัฒนาตามความเหมาะสมในแต่ละวิชา รูปแบบการเรียนการสอนยังเป็นแบบเดิม

ตารางที่ ๔.๘ ปัญหาอุปสรรคในการบริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม ด้านการบริหารงบประมาณ ตามหลักอริยสัจ ๔

ข้อที่	ปัญหาอุปสรรคด้านการบริหารงบประมาณ	จำนวน	ร้อยละ
๑	ขาดการสร้างความเข้าใจระหว่างผู้ปฏิบัติงานและผู้ประสานงาน ขาดความร่วมมือที่ดีระหว่างกัน	๑๕	๑๗.๐๔
๒	เจ้าหน้าที่มีภาระมาก ทำบัญชีไม่เป็นปัจจุบัน ขาดการ ควบคุมดูแล ไม่โปร่งใสในการจัดสรรงบประมาณ	๑๖	๑๘.๑๘
๓	ขาดงบประมาณสนับสนุนที่เพียงพอ ใช้งบประมาณไม่คุ้มค่า ไม่เกิดประโยชน์สูงสุด มีประสิทธิภาพต่ำ	๓๖	๔๐.๙๑
	ผู้ไม่แสดงความคิดเห็นแบบสอบถาม	๒๑	๒๓.๘๗
	รวมเฉลี่ย	๘๘	๑๐๐

จากตารางที่ ๔.๘ พบว่า ผู้บริหารและครูผู้สอนมีปัญหาอุปสรรคด้านการบริหารงบประมาณที่เป็นคำถามปลายเปิด ดังนี้ ขาดงบประมาณสนับสนุนที่เพียงพอ ใช้งบประมาณไม่คุ้มค่า ไม่เกิดประโยชน์สูงสุด มีประสิทธิภาพต่ำ เจ้าหน้าที่มีภาระมาก ทำบัญชีไม่เป็นปัจจุบัน

ตารางที่ ๔.๙ ปัญหาอุปสรรคในการบริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม ด้านการบริหารงานบุคคล ตามหลักอริยสัจ ๔

ข้อที่	ปัญหาอุปสรรคด้านการบริหารงานบุคคล	จำนวน	ร้อยละ
๑	บุคลากรมีภาระหน้าที่การทำงานหลายอย่าง ขาดบุคลากรที่มี ความรู้ความสามารถและเอาใจใส่ ขาดการพัฒนาบุคลากร	๑๕	๑๗.๐๔
๒	ไม่มีขึ้นเงินเดือน ไม่มีวิทยฐานะ อัตราค่าตอบแทนต่ำ	๓๖	๔๐.๙๑
๓	การคัดเลือกบุคลากรทางการศึกษาเน้นพรรคพวกมากกว่าเน้นผู้มี ความรู้ความสามารถ มีการเอื้อพวกพ้องกันเอง ไม่เน้นผลงาน	๑๖	๑๘.๑๘
	ผู้ไม่แสดงความคิดเห็นแบบสอบถาม	๒๑	๒๓.๘๗
	รวมเฉลี่ย	๘๘	๑๐๐

จากตารางที่ ๔.๙ พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนมีปัญหาอุปสรรคด้านการบริหารงานบุคคลที่เป็นคำถามปลายเปิด ดังนี้ ผู้บริหารและครูผู้สอนไม่มีขึ้นเงินเดือน ไม่มีวิทยฐานะ อัตราค่าตอบแทนต่ำ และการคัดเลือกบุคลากรทางการศึกษาเน้นพรรคพวกมากกว่าเน้นผู้มีความรู้ความสามารถ มีการเอื้อพวกพ้องกันเอง ไม่เน้นผลงาน

ตารางที่ ๔.๑๐ ปัญหาอุปสรรคในการบริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม ด้านการบริหารงานทั่วไป
ตามหลักอริยสัจ ๔

ข้อที่	ปัญหาอุปสรรคด้านการบริหารงานทั่วไป	จำนวน	ร้อยละ
๑	งานด้านธุรการยังไม่มีความเป็นระเบียบและไม่เป็นระบบเท่าที่ควร	๑๕	๑๗.๐๔
๒	การติดต่อสื่อสาร การประสานงานแต่ละฝ่ายยังไม่มี ความล่าช้า	๑๒	๑๓.๖๓
๓	สภาพแวดล้อมมีความแออัด ไม่เป็นระเบียบ ห้องน้ำ และสถานที่การเรียนการสอนไม่สะอาดเรียบร้อย	๒๓	๒๖.๑๔
๔	การสนับสนุนส่งเสริมนักเรียนยังมีการเลือกปฏิบัติ	๑๗	๑๙.๓๒
	ผู้ไม่แสดงความคิดเห็นแบบสอบถาม	๒๑	๒๓.๘๗
	รวมเฉลี่ย	๘๘	๑๐๐

จากตารางที่ ๔.๑๐ พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนมีปัญหาอุปสรรคด้านการบริหารงานทั่วไปที่เป็นคำถามปลายเปิด ดังนี้ สภาพแวดล้อมมีความแออัด ไม่เป็นระเบียบ ห้องน้ำ และสถานที่การเรียนการสอนไม่สะอาดเรียบร้อย และการสนับสนุนส่งเสริมนักเรียนยังมีการเลือกปฏิบัติ

ตารางที่ ๔.๑๑ ข้อเสนอแนะและแนวทางการพัฒนาการบริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม ด้านการบริหารวิชาการ ตามหลักอริยสัจ ๔

ข้อที่	ข้อเสนอแนะและแนวทางการพัฒนาด้านการบริหาร วิชาการ	จำนวน	ร้อยละ
๑	ฝึกอบรมและพัฒนาครูผู้สอนอย่างสม่ำเสมอ	๑๖	๑๘.๑๘
๒	พัฒนาหลักสูตรให้สอดคล้องกับกับผู้เรียน ไม่มากเกินไป ตรงตามความต้องการของผู้เรียนและสอดคล้องกับสังคม	๑๗	๑๙.๓๒
๓	จัดกิจกรรมตามความต้องการและความสนใจของผู้เรียน	๑๒	๑๓.๖๓
๔	จัดครูเข้าสอนตามความรู้ความสามารถ ประสบการณ์ และความถนัด เพิ่มจำนวนครูผู้สอนให้พอเหมาะ กับรายวิชา	๒๒	๒๕.๐๐
	ผู้ไม่แสดงความคิดเห็นแบบสอบถาม	๒๑	๒๓.๘๗
	รวมเฉลี่ย	๘๘	๑๐๐

จากตารางที่ ๔.๑๑ พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนมีข้อเสนอแนะและแนวทางการพัฒนาด้านการบริหารวิชาการที่เป็นคำถามปลายเปิดด้านการบริหารวิชาการ ดังนี้ จัดครูเข้าสอนตามความรู้ความสามารถ ประสบการณ์และความถนัดเพิ่มจำนวนครูผู้สอนให้พอเหมาะกับรายวิชา

ตารางที่ ๔.๑๒ ข้อเสนอแนะและแนวทางการพัฒนาการบริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม ด้านการบริหารงบประมาณ ตามหลักอริยสัจ ๔

ข้อที่	ข้อเสนอแนะและแนวทางการพัฒนา ด้านการบริหารงบประมาณ	จำนวน	ร้อยละ
๑	ควรมีนโยบายในการใช้จ่ายงบประมาณอย่างชัดเจน มีการประสานงานทุกฝ่ายในการใช้จ่ายงบประมาณอย่างคุ้มค่า	๑๗	๑๙.๓๒
๒	ทำบัญชีให้เป็นปัจจุบันมากขึ้น มีการวางแผนการใช้จ่ายให้ถูกต้องและเหมาะสม ติดตามควบคุมดูแลอย่างสม่ำเสมอ จัดสรรงบประมาณตามสภาพ ต้องมีความโปร่งใส	๓๖	๔๐.๙๑
๓	ควรลดและเพิ่มงบประมาณในสิ่งที่จำเป็นหรือไม่จำเป็น ใช้จ่ายงบประมาณอย่างคุ้มค่า ให้เกิดประโยชน์สูงสุด และมีประสิทธิภาพ	๑๔	๑๕.๙๐
	ผู้ไม่แสดงความคิดเห็นแบบสอบถาม	๒๑	๒๓.๘๗
	รวมเฉลี่ย	๘๘	๑๐๐

จากตารางที่ ๔.๑๒ พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนมีข้อเสนอแนะและแนวทางการพัฒนาด้านการบริหารงบประมาณที่เป็นคำถามปลายเปิดด้านการบริหารงบประมาณ ดังนี้ ทำบัญชีให้เป็นปัจจุบันมากขึ้น มีการวางแผนการใช้จ่ายให้ถูกต้องและเหมาะสม ติดตามควบคุมดูแลอย่างสม่ำเสมอ จัดสรรงบประมาณตามสภาพ ต้องมีความโปร่งใส ควรมีนโยบายในการใช้จ่ายงบประมาณอย่างชัดเจน มีการประสานงานทุกฝ่ายในการใช้จ่ายงบประมาณอย่างคุ้มค่า

ตารางที่ ๔.๑๓ ข้อเสนอแนะและแนวทางการพัฒนาการบริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม ด้านการบริหารงานบุคคล ตามหลักอริยสัจ ๔

ข้อที่	ข้อเสนอแนะและแนวทางการพัฒนา ด้านการบริหารงานบุคคล	จำนวน	ร้อยละ
๑	ปลูกจิตสำนึกในการทำงานให้กับบุคลากรในด้านการงาน พัฒนาส่งเสริมยกย่องเชิดชูบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถ	๑๖	๑๘.๑๘
๒	เพิ่มอัตราเงินเดือนเพื่อสร้างความมั่นคงในด้านการเงินแก่บุคลากรทางการศึกษา	๑๕	๑๗.๐๔
๓	การคัดเลือกบุคลากรให้ทำงานตามความรู้ความสามารถ มีความบริสุทธิ์ยุติธรรมแก่ทุกฝ่ายเสมอภาคกัน เน้นที่ผลงานเป็นหลัก	๓๖	๔๐.๙๑
	ผู้ไม่แสดงความคิดเห็นแบบสอบถาม	๒๑	๒๓.๘๗
	รวมเฉลี่ย	๘๘	๑๐๐

จากตารางที่ ๔.๑๓ พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนมีข้อเสนอแนะและแนวทางการพัฒนาด้านการบริหารงานบุคคลที่เป็นคำถามปลายเปิด ดังนี้ การคัดเลือกบุคลากรให้ทำงานตามความรู้ความสามารถ มีความบริสุทธิ์ยุติธรรมแก่ทุกฝ่ายเสมอภาคกัน เน้นที่ผลงานเป็นหลัก ปลูกจิตสำนึกในการทำงานให้กับบุคลากรในด้านการงาน พัฒนาส่งเสริมยกย่องเชิดชูบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถ

ตารางที่ ๔.๑๔ ข้อเสนอแนะและแนวทางการพัฒนาการบริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม ด้านการบริหารงานทั่วไป ตามหลักอริยสัจ ๔

ข้อที่	ข้อเสนอแนะและแนวทางการพัฒนา ด้านการบริหารงานทั่วไป	จำนวน	ร้อยละ
๑	ควรวางระบบระเบียบในการทำงานให้มีความเป็นมาตรฐาน	๑๕	๑๗.๐๔
๒	จัดสภาพแวดล้อมให้มีความเป็นระเบียบ มอบหมายให้ฝ่ายที่เกี่ยวข้องดูแลความสะอาดเรียบร้อย	๓๖	๔๐.๙๑
๓	การสนับสนุนส่งเสริมด้วยการให้ทุนการศึกษาแก่นักเรียนที่เรียนดี	๑๖	๑๘.๑๘
	ผู้ไม่แสดงความคิดเห็นแบบสอบถาม	๒๑	๒๓.๘๗
	รวมเฉลี่ย	๘๘	๑๐๐

จากตารางที่ ๔.๑๔ พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนมีข้อเสนอแนะและแนวทางการพัฒนาด้านการบริหารงานทั่วไปที่เป็นคำถามปลายเปิดด้านงานทั่วไป ดังนี้ จัดสภาพแวดล้อมให้มีความเป็นระเบียบ มอบหมายให้ฝ่ายที่เกี่ยวข้องดูแลความสะอาดเรียบร้อย การสนับสนุนส่งเสริมด้วยการให้ทุนการศึกษาแก่นักเรียนที่เรียนดี

ผู้วิจัยได้สัมภาษณ์ผู้อำนวยการ รองผู้อำนวยการ หัวหน้าฝ่ายวิชาการ และครูผู้สอน ในโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดขอนแก่น จำนวน ๑๐ รูป/คน ซึ่งได้แนวทางการบริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ตามหลักอริยสัจ ๔ สังกัดสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ จังหวัดขอนแก่น แล้วนำมาวิเคราะห์ได้ผล ดังนี้

ผู้ให้สัมภาษณ์ ๒ ท่านที่ ๑ ครูผู้สอนมีประสบการณ์ทำงาน ๑๒ ปี และท่านที่ ๒ ครูผู้สอนมีประสบการณ์ทำงาน ๒๕ ปี^๑

แนวทางการบริหารวิชาการ ดังนี้

๑. ระบุปัญหา (ทุกข์) กิจกรรมการเรียนการสอนไม่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ จัดเนื้อหาสาระไม่สอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลางและความถนัดของผู้เรียน
๒. สาเหตุแห่งปัญหา (สมุทัย) จัดทำโครงสร้างหลักสูตรไม่สอดคล้องกับวิสัยทัศน์เป้าหมายของโรงเรียน
๓. เป้าหมายในการแก้ปัญหา (นิโรธ) ควรติดตามการใช้หลักสูตร การปฏิบัติงานแต่ละกลุ่มสาระ และวัดผลประเมินผลของแต่ละวิชา
๔. แนวทางแก้ปัญหา (มรรค) ควรส่งเสริมให้ครูทำแผนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

แนวทางการบริหารงบประมาณ ดังนี้

๑. ระบุปัญหา (ทุกข์) ไม่มีคณะกรรมการตรวจสอบภายใน ไม่ติดตามการเบิกจ่ายงบประมาณอย่างต่อเนื่อง
๒. สาเหตุแห่งปัญหา (สมุทัย) ไม่วางแผนการใช้จ่ายเงินให้สอดคล้องกับแผนการพัฒนาของโรงเรียน
๓. เป้าหมายในการแก้ปัญหา (นิโรธ) ควรจ่ายงบประมาณตามวัตถุประสงค์แต่ละโครงการ จ่ายงบประมาณอย่างทั่วถึงทุกกลุ่มสาระ
๔. แนวทางแก้ปัญหา (มรรค) ควรตรวจสอบภายในด้วยความเที่ยงธรรม และซื่อสัตย์

^๑ สัมภาษณ์ นายเด่นชัย สว่างเพราะ, นางจารุณี สุระเสียง, ๒๕ กันยายน ๒๕๖๑.

แนวทางการบริหารงานบุคคล ดังนี้

๑. ระบุปัญหา (ทุกข์) ขาดจิตสำนึกในการปฏิบัติหน้าที่ ไม่ส่งเสริมการปฏิบัติงานให้เจริญก้าวหน้าโดยเสมอภาค
๒. สาเหตุแห่งปัญหา (สมุทัย) ไม่ให้ความสำคัญแก่บุคลากร มอบหมายงานไม่สอดคล้องกับความรู้ความสามารถและความถนัด
๓. เป้าหมายในการแก้ปัญหา (นิโรธ) ควรให้โอกาสและสนับสนุนดำรงตำแหน่งหรือหน้าที่การงานที่เหมาะสม
๔. แนวทางแก้ปัญหา (มรรค) ควรนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้อย่างจริงจัง

แนวทางการบริหารงานทั่วไป ดังนี้

๑. ระบุปัญหา (ทุกข์) ไม่กำหนดการปฏิบัติงานให้เป็นไปในแนวทางเดียวกัน เช่น การแต่งตัว การเข้ามาปฏิบัติงาน
๒. สาเหตุแห่งปัญหา (สมุทัย) ไม่ตระหนักเห็นถึงความสำคัญในภาระหน้าที่ ไม่มีความเป็นเอกภาพ ไม่ให้ความสำคัญกับสภาพแวดล้อม
๓. เป้าหมายในการแก้ปัญหา (นิโรธ) ควรส่งเสริมองค์กรให้มีวัฒนธรรมและค่านิยมที่ดี
๔. แนวทางแก้ปัญหา (มรรค) ควรกระตุ้นให้ผู้ที่เกี่ยวข้องมีการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงวัฒนธรรมค่านิยมภายในองค์กร

ผู้ให้สัมภาษณ์ ๓ ท่าน ท่านที่ ๑ รองผู้อำนวยการฝ่ายงบประมาณมีประสบการณ์ทำงาน ๑๐ ปี ท่านที่ ๓ รองผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการมีประสบการณ์ทำงาน ๑๒ ปี และท่านที่ ๔ ครูชำนาญการพิเศษมีประสบการณ์ทำงาน ๓๗ ปี^๒

แนวทางการบริหารวิชาการ ดังนี้

๑. ระบุปัญหา (ทุกข์) หลักสูตรและสาระการเรียนรู้ต่างๆ มากเกินไป และนักเรียนปัจจุบันนี้สอนยาก ไม่ค่อยสนใจใฝ่หาความรู้ เนื่องมาจากสภาพครอบครัวไม่พร้อมที่จะเลี้ยงดู จึงนำมาเพื่อบวชเรียน สนใจแต่เล่นเกมมือถือ หรือสิ่งที่คึกคะนอง สนใจแต่เรื่องทางโลกมากเกินไป
๒. สาเหตุแห่งปัญหา (สมุทัย) หลักสูตรมีการปรับปรุงบ่อย ทำให้ครูไม่เข้าใจบริบทหลักสูตร การบริหารจัดการหลักสูตรไม่เหมาะสม

^๒ สัมภาษณ์ พระมหาธานินทร์ นนทกรී, นายเหมชาติ คำหาญพล, นายสิริชัย แก้วสิริรุ่ง, ๒๕ กันยายน ๒๕๖๑.

๓. เป้าหมายในการแก้ปัญหา (นิโรธ) ครูควรจัดการเรียนการสอนโดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ มีวัดและประเมินผลผู้เรียนอยู่เป็นประจำ

๔. แนวทางแก้ปัญหา (มรรค) มีการบริหารหลักสูตรให้สอดคล้องกับการเรียนการสอน และให้พระภิกษุช่วยกันดูแลเอาใจใส่ในเรื่องการศึกษาเล่าเรียน และเป็นผู้ปกครองแทน

แนวทางการบริหารงบประมาณ ดังนี้

๑. ระบุปัญหา (ทุกข์) งบประมาณในการบริหารงานไม่เพียงพอ มีจำกัด
๒. สาเหตุแห่งปัญหา (สมุทัย) การใช้จ่ายแต่ละโครงการงบประมาณมีจำกัด
๓. เป้าหมายในการแก้ปัญหา (นิโรธ) รัฐควรสนับสนุนงบประมาณให้เพียงพอ
๔. แนวทางแก้ปัญหา (มรรค) บริหารจัดการงบประมาณให้เพียงพอเท่าที่มี

แนวทางการบริหารงานบุคคล ดังนี้

๑. ระบุปัญหา (ทุกข์) ครูผู้สอนจบการศึกษาไม่ตรงกับสายงานที่สอน
๒. สาเหตุแห่งปัญหา (สมุทัย) ครูผู้สอนและบุคลากรขาดความเชี่ยวชาญและไม่แสวงหาเทคนิคใหม่ๆ ในการสอน
๓. เป้าหมายในการแก้ปัญหา (นิโรธ) กำหนดนโยบายบุคลากรในการทำงานให้เต็มศักยภาพ

๔. แนวทางแก้ปัญหา (มรรค) ส่งเสริมและพัฒนาบุคลากรในการพัฒนาคุณภาพ

แนวทางการบริหารงานทั่วไป ดังนี้

๑. ระบุปัญหา (ทุกข์) ระบบการบริหารโรงเรียนปรียัติธรรมต่างจากระบบข้าราชการครู ในสถานศึกษาทั่วไป

๒. สาเหตุแห่งปัญหา (สมุทัย) หน่วยงานที่ปฏิบัติไม่มีขึ้นเงินเดือน วิทยฐานะ เหมือนสถานศึกษาอื่นๆ

๓. เป้าหมายในการแก้ปัญหา (นิโรธ) หน่วยงานมีการวางแผนงานอย่างเป็นระบบ

๔. แนวทางแก้ปัญหา (มรรค) ควรมี พ.ร.บ. คຸ້ມครองโรงเรียนพระปริยัติธรรม

ผู้ให้สัมภาษณ์ ๒ ท่าน ท่านที่ ๑ ผู้อำนวยการโรงเรียนมีประสบการณ์ทำงาน ๒๐ ปี และท่านที่ ๒ ครูผู้สอนพระปริยัติธรรม แผนกบาลี ๕ ปี^๓

แนวทางการบริหารวิชาการ ดังนี้

๑. ระบุปัญหา (ทุกข์) สาธารณการเรียนรู้นักเกินไป ผู้ที่มาเรียนอ่านไม่ออกเขียนไม่ได้ ว่ายากสอนยาก
๒. สาเหตุแห่งปัญหา (สมุทัย) ต้องเรียนทั้งบาลี นักธรรม และกลุ่มสาระการเรียนรู้ ๘ สาระ สามเณรส่วนมากที่มาเรียนมีพื้นฐานการเรียนรู้ต่ำ
๓. เป้าหมายในการแก้ปัญหา (นิโรธ) กระตุ้นให้นักเรียนเห็นถึงความสำคัญของการศึกษาเล่าเรียน ปลุกจิตศรัทธาในการศึกษาเล่าเรียน
๔. แนวทางแก้ปัญหา (มรรค) จัดให้มีการสอนพิเศษสำหรับผู้ที่ยังอ่านไม่ออกเขียนไม่ได้ มอบหมายให้ครูผู้สอนที่เป็นพระคอยเป็นที่เลี้ยง

แนวทางการบริหารงบประมาณ ดังนี้

๑. ระบุปัญหา (ทุกข์) งบประมาณไม่เพียงพอ เนื่องจากขาดแคลนนักเรียนที่เข้ามาเรียน จึงเกิดการขาดสภาพคล่อง
๒. สาเหตุแห่งปัญหา (สมุทัย) จำนวนนักเรียนที่มาศึกษาลดลง เนื่องจากผู้ปกครองขาดความเชื่อมั่น จึงทำให้งบประมาณอุดหนุนลดลงตามไปด้วย
๓. เป้าหมายในการแก้ปัญหา (นิโรธ) วางแผนในใช้งบประมาณที่มีจำกัดให้เกิดประโยชน์มากที่สุด
๔. แนวทางแก้ปัญหา (มรรค) สถานศึกษา ผู้บริหาร และบุคลากรทุกฝ่าย ต้องเร่งและผลิตบุคลากรที่มีศักยภาพและพัฒนาด้านวิชาการให้มีคุณภาพ

แนวทางการบริหารงานบุคคล ดังนี้

๑. ระบุปัญหา (ทุกข์) ครูผู้สอนยังขาดความเอาใจใส่ในการเรียนการสอน ขาดแคลนบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถ
๒. สาเหตุแห่งปัญหา (สมุทัย) เนื่องจากงบประมาณสนับสนุนของรัฐบาลไม่เพียงพอ และนักเรียนที่มาเรียนมีจำนวนน้อย
๓. เป้าหมายในการแก้ปัญหา (นิโรธ) แบ่งภาระหน้าที่ในการทำงานให้กระจายทั่วถึง

^๓ สัมภาษณ์ พระครูสุธีกิตติวรญาณ, พระมหาทรงพล แซ่คู, ๒๖ กันยายน ๒๕๖๑.

๔. แนวทางแก้ปัญหา (มรรค) สนับสนุนส่งเสริมบุคลากรที่มีศักยภาพ ให้ทุนศึกษาเล่าเรียนต่อในระดับสูงขึ้นไป

แนวทางการบริหารงานทั่วไป ดังนี้

๑. ระบุปัญหา (ทุกข์) วัฒนธรรมและค่านิยมการบริหารงานยังไม่เป็นไปในทิศทางเดียวกัน สามเณรมีระเบียบวินัยที่ย่อหย่อน

๒. สาเหตุแห่งปัญหา (สมุทัย) ภาระงานส่วนตัวมากจึงทำให้ขาดการเอาใจใส่โดยทั่วถึง เห็นประโยชน์ส่วนตนมาก่อน

๓. เป้าหมายในการแก้ปัญหา (นิโรธ) ส่งเสริมสนับสนุนยกย่องเชิดชูบุคลากรที่เสียสละ

๔. แนวทางแก้ปัญหา (มรรค) ต้องกระตุ้นให้ทุกฝ่ายเสียสละเวลาเอาใจใส่ภาระงานอื่นๆ นอกจากหน้าที่ประจำ

ผู้ให้สัมภาษณ์ท่านที่ ๓ ท่านที่ ๑ ผู้อำนวยการโรงเรียนมีประสบการณ์ทำงาน ท่านที่ ๒ รองผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการมีประสบการณ์ทำงาน ๑๐ ปี และท่านที่ ๓ อาจารย์พิเศษมีประสบการณ์ทำงาน ๓๐ ปี^๔

แนวทางการบริหารวิชาการ ดังนี้

๑. ระบุปัญหา (ทุกข์) นักเรียนอ่านหนังสือไม่ออก เขียนภาษาไทยได้บ้าง ไม่ได้บ้าง

๒. สาเหตุแห่งปัญหา (สมุทัย) สาเหตุมาจากสภาพครอบครัวหย่าร้าง เด็กขาดความอบอุ่น ขาดการเอาใจใส่ดูแล ภาระส่วนใหญ่จึงตกเป็นหน้าที่ของครูที่โรงเรียน

๓. เป้าหมายในการแก้ปัญหา (นิโรธ) นักเรียนที่เข้ามาบวชเรียนที่อ่านไม่ออกเขียนไม่ได้ จำเป็นต้องปูพื้นฐานภาษาไทยก่อน เป็นเวลา ๒ เดือน จัดให้มีการแบ่งกลุ่มการเรียนรู้พิเศษเฉพาะ

๔. แนวทางแก้ปัญหา (มรรค) มอบหมายหน้าที่ให้ครูภาษาไทยสอนพิเศษ โดยไม่รวมเข้ากับชั่วโมงปกติ และออกแบบฝึกหัดให้เขียนและพาด่าน

แนวทางการบริหารงบประมาณ ดังนี้

๑. ระบุปัญหา (ทุกข์) งบประมาณที่รัฐให้มาไม่เพียงพอต่อการบริหารจัดการ

๒. สาเหตุแห่งปัญหา (สมุทัย) อัตราขึ้นเงินเดือนต่ำกว่าความเป็นจริง ครูที่เก่งๆ จึงย้ายไปที่มีผลตอบแทนสูงๆ

^๔ สัมภาษณ์ พระครูศรีวิสุทธิวิวัฒน์, พระมหานฤฤทธิ์ นริสสโร, ดร.ยิ่งลักษณ์ งามดี, ๒๖ กันยายน ๒๕๖๑.

๓. เป้าหมายในการแก้ปัญหา (นิโรธ) เน้นการพัฒนาศักยภาพครูผู้สอน บริหารงบประมาณที่มีจำกัดให้เกิดประโยชน์มากที่สุด มีสวัสดิการให้ครู เพื่อต้องการรักษาคนเก่ง

๔. แนวทางแก้ปัญหา (มรรค) จัดงบประมาณให้เป็นสัดส่วนตามความสำคัญ ต้องพิจารณาตามความเหมาะสมก่อนนำไปใช้จ่าย

แนวทางการบริหารงานบุคคล ดังนี้

๑. ระบุปัญหา (ทุกข์) ขาดแคลนบุคลากรทางการศึกษาที่มีความรู้ความสามารถ ขาดจิตวิญญาณของความเป็นครูอย่างแท้จริง

๒. สาเหตุแห่งปัญหา (สมุทัย) บุคลากรทางการศึกษาไม่ได้มีการสอบคัดเลือก ด้วยความรู้ความสามารถ จึงจำเป็นต้องจัดจ้างแต่พรรคพวกเดียวกัน

๓. เป้าหมายในการแก้ปัญหา (นิโรธ) วางนโยบายและกระตุ้นครูผู้สอนให้เห็นถึงความสำคัญในการทำภาระหน้าที่ความเป็นครู

๔. แนวทางแก้ปัญหา (มรรค) จัดอบรมสัมมนาเพื่อพัฒนาทักษะความรู้และเทคนิคใหม่ๆ

แนวทางการบริหารงานทั่วไป ดังนี้

๑. ระบุปัญหา (ทุกข์) ภาระงานเอกสารมากเกินไป สถานที่คับแคบไม่เอื้ออำนวย สภาพแวดล้อมไม่เจริญตา การประชาสัมพันธ์ไม่ทั่วถึง

๒. สาเหตุแห่งปัญหา (สมุทัย) ภาระหน้าที่ครูมีมาก ทั้งการบริหารการศึกษาและงานด้านคณะสงฆ์ จึงทำไม่ค่อยมีเวลาพักผ่อน ส่งผลต่อการเอาใจใส่ดูแล

๓. เป้าหมายในการแก้ปัญหา (นิโรธ) สร้างค่านิยมในการปฏิบัติงาน รักษาความสะอาด สภาพแวดล้อม กระจายอำนาจการบริหารงานให้ทุกฝ่ายมีบทบาททั่วถึง

๔. แนวทางแก้ปัญหา (มรรค) ผู้บริหารต้องเป็นผู้นำในการสร้างค่านิยมใหม่ๆ ลงมือทำด้วยความไม่เห็นแก่ตัว เป็นตัวอย่างที่ดีต่อผู้ใต้บังคับบัญชา

สรุปผลการสัมภาษณ์

แนวทางการบริหารวิชาการ ดังนี้

๑. ระบุปัญหา (ทุกข์) หลักสูตรและสาระการเรียนรู้มากเกินไป การเรียนการสอนไม่ได้เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ นักเรียนเขียนอ่านไม่ออก และไม่เห็นความสำคัญต่อการเรียนเท่าที่ควร

๒. สาเหตุแห่งปัญหา (สมุทัย) หลักสูตรมีการปรับปรุงบ่อย ครูผู้สอนนำหลักสูตรไปใช้ไม่เต็มที่ และไม่เข้าใจบริบทการเรียนการสอนของโรงเรียนพระปริยัติธรรม เด็กที่เข้ามาบวชเรียนขาดความอบอุ่นและขาดการดูแลเอาใจใส่จากผู้ปกครอง

๓. เป้าหมายในการแก้ปัญหา (นิโรธ) ครูควรจัดการเรียนการสอนโดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ สอนพิเศษให้กับนักเรียนที่อ่านไม่ออกเขียนไม่ได้

๔. แนวทางแก้ปัญหา (มรรค) ส่งเสริมให้ครูทำแผนการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ทำแบบฝึกหัดเพื่อเพิ่มทักษะอยู่บ่อยๆ มอบหมายให้ผู้ที่เกี่ยวข้องแต่ละฝ่ายเอาใจใส่ดูแลอย่างใกล้ชิด

แนวทางการบริหารงบประมาณ ดังนี้

๑. ระบุปัญหา (ทุกข์) งบประมาณไม่เพียงพอ เนื่องจากขาดแคลนนักเรียนที่เข้ามาเรียน จึงเกิดการขาดสภาพคล่อง

๒. สาเหตุแห่งปัญหา (สมุทัย) จำนวนนักเรียนที่มาศึกษาลดลง จึงทำให้งบประมาณอุดหนุนลดลงตามไปด้วย อัตราขึ้นเงินเดือนต่ำกว่าความเป็นจริง ไม่มีวิทยฐานะเลื่อนขึ้นเงินเดือน

๓. เป้าหมายในการแก้ปัญหา (นิโรธ) วางแผนใช้งบประมาณที่มีจำกัดให้เกิดประโยชน์มากที่สุด เน้นศักยภาพครูผู้สอน มีสวัสดิการที่เหมาะสม เพื่อรักษาคนขยันและเก่งไว้

๔. แนวทางแก้ปัญหา (มรรค) กระตุ้นให้ผู้ที่เกี่ยวข้องมีการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงค่าวัฒนธรรมนิยมแบบเก่า และต้องเร่งผลิตบุคลากรที่มีศักยภาพ จัดงบประมาณให้เพียงพอเท่าที่มี

แนวทางการบริหารงานบุคคล ดังนี้

๑. ระบุปัญหา (ทุกข์) ขาดแคลนบุคลากรทางการศึกษาที่มีความรู้ความสามารถ ครูผู้สอนจบการศึกษาไม่ตรงกับสายงานที่สอน ขาดจิตสำนึกในการปฏิบัติหน้าที่ ขาดจิตวิญญาณของความเป็นครูอย่างแท้จริง และไม่ส่งเสริมการปฏิบัติงานให้เจริญก้าวหน้าโดยเสมอภาค

๒. สาเหตุแห่งปัญหา (สมุทัย) ครูผู้สอนและบุคลากรขาดความเชี่ยวชาญ ไม่แสวงหาเทคนิคใหม่ๆ ในการสอน มอบหมายงานไม่สอดคล้องกับความรู้ความสามารถ

๓. เป้าหมายในการแก้ปัญหา (นิโรธ) กระตุ้นให้บุคลากรให้เห็นถึงความสำคัญทำงานให้เต็มศักยภาพ เปิดโอกาสและสนับสนุนผู้มีความรู้ความสามารถ

๔. แนวทางแก้ปัญหา (มรรค) ส่งเสริมพัฒนาบุคลากรในการพัฒนาคุณภาพ จัดอบรมสัมมนาเพื่อพัฒนาทักษะความรู้และเทคนิคใหม่ๆ และควรนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้อย่างจริงจัง

แนวทางการบริหารงานทั่วไป ดังนี้

๑. ระบุปัญหา (ทุกข์) การทำงานไม่เป็นไปในแนวทางเดียวกัน ระบบการบริหารโรงเรียนปรียัติธรรมต่างจากระบบข้าราชการครูในสถานศึกษาทั่วไป ภาระงานและความรับผิดชอบมาก

๒. สาเหตุแห่งปัญหา (สมุทัย) ไม่มีขึ้นเงินเดือน วิทยฐานะ เหมือนสถานศึกษาอื่นๆ ไม่ตระหนักถึงภาระหน้าที่ ไม่มีความเป็นเอกภาพ

๓. เป้าหมายในการแก้ปัญหา (นิโรธ) มีการวางแผนอย่างเป็นระบบ ส่งเสริมองค์กรให้มีวัฒนธรรมและสร้างค่านิยมที่ดี กระจายการบริหารงานให้ทุกฝ่ายอย่างทั่วถึง

๔. แนวทางแก้ปัญหา (มรรค) ควรมีพ.ร.บ. คຸ້ມครองโรงเรียนพระปริยัติธรรม ผู้บริหารต้องเป็นผู้นำในการสร้างค่านิยมใหม่ๆ เป็นตัวอย่างที่ดีแก่ผู้ใต้บังคับบัญชา

สรุปผลการสังเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ (Quantitative Research) และเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) การบริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ตามหลักอริยสัจ ๔ สังกัดพระพุทธศาสนาแห่งชาติ จังหวัดขอนแก่น ดังนี้

๑. ผลการศึกษาสภาพการบริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ตามหลักอริยสัจ ๔ สังกัดสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ จังหวัดขอนแก่น สรุปได้ดังนี้

๑.๑ ด้านการบริหารวิชาการ พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย ๓.๘๐ แต่บุคลากรทางการศึกษาขาดความรู้เรื่องหลักสูตร ไม่มีความชัดเจนด้านหลักสูตร ครูผู้สอนยังขาดทักษะและประสบการณ์ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ครูไม่เพียงพอมีภาระในการสอนมาก ควรมีการปรับปรุงหลักสูตรและพัฒนาตามความเหมาะสมในแต่ละวิชา ส่งเสริมให้ครูจัดทำแผนการเรียนรูู้ โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

๑.๒ ด้านการบริหารงบประมาณ พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย ๓.๘๐ การทำบัญชีไม่เป็นปัจจุบัน ใช้งบประมาณไม่คุ้มค่า ไม่เกิดประโยชน์มาก มีประสิทธิภาพน้อย บุคลากรส่วนมากมีความซื่อสัตย์สุจริต ปฏิบัติดี ปฏิบัติชอบ ตามหลักธรรมทางศาสนาและกฎหมาย มีระบบการตรวจสอบภายใน โดยหน่วยงานที่รับผิดชอบตรวจสอบภายใน

๑.๓ ด้านการบริหารงานบุคคล พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย ๓.๗๙ บุคลากรมีภาระหน้าที่การทำงานหลายอย่าง ขาดบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถและเอาใจใส่ ขาดการพัฒนาบุคลากร การคัดเลือกบุคลากรทางการศึกษาเน้นพรรคพวกมากกว่าเน้นผู้มีความรู้ความสามารถ มีการเอื้อพวกพ้องกันเอง ไม่เน้นผลงาน

๑.๔ ด้านการบริหารงานทั่วไป พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย ๓.๘๔ งานด้านธุรการยังไม่มีความเป็นระเบียบและไม่เป็นระบบเท่าที่ควร การสนับสนุนส่งเสริมนักเรียนยังมีการเลือกปฏิบัติ ควรส่งเสริมพัฒนาคุณภาพสิ่งแวดล้อมให้สะอาด มีความสะดวกสบาย เป็นระเบียบเรียบร้อย

๒. ผลการศึกษาแนวทางการบริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ตามหลักอริยสัจ ๔ สังกัดสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ จังหวัดขอนแก่น

๒.๑ ด้านการบริหารวิชาการ จากผู้ตอบแบบสอบถาม แสดงปัญหา ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนยังขาดทักษะและประสบการณ์ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ครูไม่

เพียงพอไม่ครบทุกชั้นเรียน มีภาระในการสอนหลายชั้นและหลายกลุ่มสาระการเรียนรู้มาก และควรมีการปรับปรุงหลักสูตรและพัฒนาตามความเหมาะสมในแต่ละวิชา รูปแบบการเรียนการสอนยังเป็นแบบเดิม ข้อเสนอแนะ ได้แก่ ควรจัดครูเข้าสอนตามความรู้ความสามารถ ประสบการณ์และความถนัด เพิ่มจำนวนครูผู้สอนให้พอเหมาะกับรายวิชา

๒.๒ ด้านการบริหารงบประมาณ จากผู้ตอบแบบสอบถาม แสดงปัญหา ได้แก่ ขาดงบประมาณสนับสนุนที่เพียงพอ ใช้งบประมาณไม่คุ้มค่า ไม่เกิดประโยชน์มาก มีประสิทธิภาพน้อย เจ้าหน้าที่มีภาระมาก ทำบัญชีไม่เป็นปัจจุบัน ข้อเสนอแนะ ได้แก่ ควรทำบัญชีให้เป็นปัจจุบันมากขึ้น มีการวางแผนการใช้จ่ายให้ถูกต้องและเหมาะสม ติดตามควบคุมดูแลอย่างสม่ำเสมอ จัดสรรงบประมาณตามสภาพ ต้องมีความโปร่งใส ควรมีนโยบายในการใช้จ่ายงบประมาณอย่างชัดเจน มีการประสานงานทุกฝ่ายในการใช้จ่ายงบประมาณอย่างคุ้มค่า

๒.๓ ด้านการบริหารงานบุคคล จากผู้ตอบแบบสอบถาม แสดงปัญหา ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนไม่มีขึ้นเงินเดือน ไม่มีวิทยฐานะ อัตราค่าตอบแทนน้อย และการคัดเลือกบุคลากรทางการศึกษาเน้นพรรคพวกมากกว่าเน้นผู้มีความรู้ความสามารถ มีการเอื้อพวกพ้องกันเอง ไม่นับผลงาน ข้อเสนอแนะ ได้แก่ การคัดเลือกบุคลากรให้ทำงานตามความรู้ความสามารถ มีความบริสุทธิ์ ยุติธรรมแก่ทุกฝ่ายเสมอภาคกัน เน้นที่ผลงานเป็นหลัก ปลูกจิตสำนึกในการทำงานให้กับบุคลากรในด้านการงาน พัฒนาส่งเสริมยกย่องเชิดชูบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถ

๒.๔ ด้านการบริหารงานทั่วไป จากผู้ตอบแบบสอบถาม แสดงปัญหา ได้แก่ สภาพแวดล้อมมีความแออัด ไม่เป็นระเบียบ ห้องน้ำและสถานที่การเรียนการสอนไม่สะอาดเรียบร้อย และการสนับสนุนส่งเสริมนักเรียนยังมีการเลือกปฏิบัติ ข้อเสนอแนะ ได้แก่ ควรจัดสภาพแวดล้อมให้มีความเป็นระเบียบ มอบหมายให้ฝ่ายที่เกี่ยวข้องดูแลความสะอาดเรียบร้อย การสนับสนุนส่งเสริมด้วยการให้ทุนการศึกษาแก่นักเรียนที่เรียนดี

สรุป

ทราบถึงปัญหาด้านการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนยังขาดทักษะและประสบการณ์ ครูไม่เพียงพอไม่ครบทุกชั้นเรียน รูปแบบการเรียนการสอนยังเป็นแบบเดิม ขาดงบประมาณสนับสนุนที่เพียงพอ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนไม่มีขึ้นเงินเดือน ไม่มีวิทยฐานะ อัตราค่าตอบแทนต่ำ และการคัดเลือกบุคลากรทางการศึกษาเน้นพรรคพวกมากกว่าเน้นผู้มีความรู้ความสามารถ มีการเอื้อพวกพ้องกันเอง ไม่นับผลงาน

บทที่ ๕

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง “การบริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ตามหลักอริยสัจ ๔ สังกัดสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ จังหวัดขอนแก่น” ดำเนินการวิจัยแบบผสม (Mixed Method) โดยการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) และการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) มีวัตถุประสงค์ ๑) เพื่อศึกษาการบริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ตามหลักอริยสัจ ๔ สังกัดสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ จังหวัดขอนแก่น ๒) เพื่อศึกษาแนวทางการส่งเสริมและพัฒนาการบริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ตามหลักอริยสัจ ๔ สังกัดสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ จังหวัดขอนแก่น กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ ผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้สอน ในโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดขอนแก่น ซึ่งมีทั้งหมด ๒๖ โรงเรียน

๕.๑ สรุปผลการวิจัย

การศึกษาเรื่อง “การบริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ตามหลักอริยสัจ ๔ สังกัดสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ จังหวัดขอนแก่น” สรุปได้ดังนี้

๕.๑.๑ ปัจจัยส่วนบุคคล ของผู้ตอบแบบสอบถามพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามที่เป็นครูผู้สอน จำนวน ๖๖ รูป/คน คิดเป็นร้อยละ ๗๕.๐๐ เป็นผู้บริหารสถานศึกษา ๒๒ รูป/คน คิดเป็นร้อยละ ๒๕.๐๐ มีวุฒิการศึกษาระดับปริญญาตรี จำนวน ๔๓ รูป/คน คิดเป็นร้อยละ ๕๓.๔๐ มีการศึกษาสูงกว่าปริญญาตรี จำนวน ๔๑ รูป/คน คิดเป็นร้อยละ ๔๖.๖๐ มีประสบการณ์ทำงานระยะ ๑ - ๕ ปี จำนวน ๓๘ รูป/คน คิดเป็นร้อยละ ๔๓.๑๘ ระยะ ๖ - ๑๐ ปี จำนวน ๒๘ รูป/คน คิดเป็นร้อยละ ๓๓.๘๖ ระยะ ๑๑ ปีขึ้นไป จำนวน ๒๒ รูป/คน คิดเป็นร้อยละ ๒๕.๐๐

๕.๑.๒ การบริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ตามหลักอริยสัจ

๔ สังกัดสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ จังหวัดขอนแก่น

ผลการวิจัย พบว่าผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนมีความคิดเห็นต่อการบริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ตามหลักอริยสัจ ๔ สังกัดสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ จังหวัดขอนแก่น โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก สามารถสรุปผลและอภิปรายเป็นรายด้านดังนี้

๑. ด้านการบริหารวิชาการ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา สังกัดสำนักงานพระพุทธศาสนา จังหวัดขอนแก่น ด้านการบริหารวิชาการ โดยภาพรวมมาก เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากทุกข้อ เช่น ส่งเสริมให้ครูจัดทำแผนการเรียนรู้ ตามสาระการเรียนรู้โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ และข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ มีการติดตามการปฏิบัติงานของหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้

๒. ด้านการบริหารงบประมาณ ผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา สังกัดสำนักงานพระพุทธศาสนา จังหวัดขอนแก่น ด้านการบริหารงบประมาณ โดยภาพรวมมาก เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากทุกข้อ เช่น บุคลากรมีความซื่อสัตย์สุจริต ปฏิบัติดี ปฏิบัติชอบ ตามหลักธรรมทางศาสนาและกฎหมาย และข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ มีการปรับปรุงงบประมาณให้สอดคล้องในแต่ละแผนกและทุกสาระการเรียนรู้

๓. ด้านการบริหารบุคคล ผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา สังกัดสำนักงานพระพุทธศาสนา จังหวัดขอนแก่น ด้านการบริหารงานบุคคล โดยภาพรวมมาก เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากทุกข้อ เช่น ผู้บริหารยึดหลักการปกครองที่เป็นธรรม เป็นกัลยาณมิตร และยุติธรรมต่อผู้ปฏิบัติดี ปฏิบัติชอบ และข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ มีการประสานงานที่ดีกับทุกฝ่ายในองค์กรและทุกภาคส่วนในการบริหาร

๔. ด้านการบริหารการบริการงานทั่วไป ผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา สังกัดสำนักงานพระพุทธศาสนา จังหวัดขอนแก่น ด้านการบริหารงานทั่วไป โดยภาพรวมมาก เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากทุกข้อ เช่น สถานศึกษาเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ ค่านิยม รักศักดิ์ศรี มีจริยธรรม ตามประเพณีทางสังคม และข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ คุณสภาพสิ่งแวดล้อมให้สะอาด สะดวกสบาย เป็นระเบียบเรียบร้อย

๕.๑.๓ ปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะการบริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ตามหลักอริยสัจ ๔ สังกัดสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ จังหวัดขอนแก่น สรุปได้ดังนี้

๑. ด้านการบริหารวิชาการ จากผู้ตอบแบบสอบถาม แสดงปัญหา ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนยังขาดทักษะและประสบการณ์ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ครูไม่เพียงพอไม่ครบทุกชั้นเรียน มีภาระในการสอนหลายชั้นและหลายกลุ่มสาระการเรียนรู้มาก และควรมีการปรับปรุงหลักสูตรและพัฒนาตามความเหมาะสมในแต่ละวิชา รูปแบบการเรียนการสอนยังเป็นแบบเดิม ข้อเสนอแนะ ได้แก่ ควรจัดครูเข้าสอนตามความรู้ความสามารถ ประสบการณ์และความถนัด เพิ่มจำนวนครูผู้สอนให้พอเหมาะกับรายวิชา

๒. ด้านการบริหารงบประมาณ จากผู้ตอบแบบสอบถาม แสดงปัญหา ได้แก่ ขาดงบประมาณสนับสนุนที่เพียงพอ ใช้งบประมาณไม่คุ้มค่า ไม่เกิดประโยชน์มาก มีประสิทธิภาพต่ำ เจ้าหน้าที่มีภาระมาก ทำบัญชีไม่เป็นปัจจุบัน ข้อเสนอแนะ ได้แก่ ควรทำบัญชีให้เป็นปัจจุบันมากขึ้น มีการวางแผนการใช้จ่ายให้ถูกต้องและเหมาะสม ติดตามควบคุมดูแลอย่างสม่ำเสมอ จัดสรรงบประมาณตามสภาพ ต้องมีความโปร่งใส ควรมีนโยบายในการใช้จ่ายงบประมาณอย่างชัดเจน มีการประสานงานทุกฝ่ายในการใช้จ่ายงบประมาณอย่างคุ้มค่า

๓. ด้านการบริหารงานบุคคล จากผู้ตอบแบบสอบถาม แสดงปัญหา ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนไม่มีขึ้นเงินเดือน ไม่มีวิทยฐานะ อัตราค่าตอบแทนน้อย และการคัดเลือกบุคลากรทางการศึกษาเน้นพรรคพวกมากกว่าเน้นผู้มีความรู้ความสามารถ มีการเอื้อพวกพ้องกันเอง ไม่เน้นผลงาน ข้อเสนอแนะ ได้แก่ การคัดเลือกบุคลากรให้ทำงานตามความรู้ความสามารถ มีความบริสุทธิ์ยุติธรรมแก่ทุกฝ่ายเสมอภาคกัน เน้นที่ผลงานเป็นหลัก ปลุกจิตสำนึกในการทำงานให้กับบุคลากรในด้านการงาน พัฒนาส่งเสริมยกย่องเชิดชูบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถ

๔. ด้านการบริหารงานทั่วไป จากผู้ตอบแบบสอบถาม แสดงปัญหา ได้แก่ สภาพแวดล้อมมีความแออัด ไม่เป็นระเบียบ ห้องน้ำและสถานที่การเรียนการสอนไม่สะอาดเรียบร้อย และการสนับสนุนส่งเสริมนักเรียนยังมีการเลือกปฏิบัติ ข้อเสนอแนะ ได้แก่ ควรจัดสภาพแวดล้อมให้มีความเป็นระเบียบ มอบหมายให้ฝ่ายที่เกี่ยวข้องดูแลความสะอาดเรียบร้อย การสนับสนุนส่งเสริมด้วยการให้ทุนการศึกษาแก่นักเรียนที่เรียนดี

๕.๒ อภิปรายผลการวิจัย

การอภิปรายผลการวิจัยครั้งนี้ จะกล่าวถึงการบริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ตามหลักอริยสัจ ๔ สังกัดสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ จังหวัดขอนแก่น โดยผู้วิจัยจะกล่าวถึงประเด็นสำคัญ และประเด็นที่น่าสนใจ พบว่า ความคิดเห็นของผู้บริหาร

สถานศึกษาและครูผู้สอน ในภาพรวมอยู่ในระดับดีมาก ซึ่งมีค่าเฉลี่ย ๓.๘๐ ซึ่งจะอภิปรายเป็นรายด้าน ดังนี้

๑. ด้านการบริหารวิชาการ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีการบริหารงานวิชาการตามหลักอริยสัจ ๔ โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ทุกข้ออยู่ในระดับมาก ได้แก่ ส่งเสริมให้ครูจัดทำแผนการเรียนรู้ ตามสาระการเรียนรู้โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ปลูกฝังคุณธรรม ค่านิยมที่ดีงามและคุณลักษณะที่พึงประสงค์ที่สอดคล้องกับเนื้อหาสาระ มีการบริหารการใช้หลักสูตรได้อย่างเหมาะสม เมื่อพิจารณาโดยภาพรวมแล้ว พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนมีทัศนคติในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ **พระครูสุรัตน์ภาส (ชูศักดิ์ จันทรมโม)** ศึกษาวิจัยเรื่อง การบริหารงานวิชาการตามหลักอริยสัจ ๔ โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา อำเภอบางเสาธง จังหวัดสมุทรปราการ พบว่า ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนมีการวางแผนการจัดทำโครงสร้างหลักสูตร สอดคล้องกับวิสัยทัศน์ ภารกิจ เป้าหมายและคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ ผู้บริหารและครูจัดกิจกรรมสอดคล้องกับความถนัดและความสนใจของผู้เรียน ด้านการวัดผลประเมินผลการเรียน ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนวัดประเมินผลอย่างต่อเนื่อง และนำผลที่ได้มาปรับปรุงในภาคเรียนต่อไป ด้านการพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนพัฒนาสื่อเทคโนโลยีและประเมินผลการใช้สื่อหลังการเรียนการสอน ด้านนิเทศการสอน ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนมีการอภิปรายแลกเปลี่ยนความคิดเห็น ปัญหา และอุปสรรคในงานวิชาการระหว่างครู **มนตรี พุฒซ้อน** ศึกษาวิจัยเรื่อง การบริหารงานวิชาการตามหลักอริยสัจ ๔ ระดับโรงเรียนประถมศึกษา อำเภอบ้านนา จังหวัดนครนายก พบว่า มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารงานวิชาการอยู่ในระดับมาก มีทัศนคติอยู่ในระดับมากและไม่แตกต่างกันทั้ง ๕ ด้าน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕ ซึ่งในด้านที่มีทัศนคติมาก ได้แก่ ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ ด้านการวัดและประเมินผลการเรียน ด้านนิเทศการศึกษา และด้านการพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษา ตามลำดับ

๒. ด้านการบริหารงบประมาณ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีการบริหารงานวิชาการตามหลักอริยสัจ ๔ โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ทุกข้ออยู่ในระดับมาก ได้แก่ บุคลากรมีความซื่อสัตย์สุจริต ปฏิบัติดี ปฏิบัติชอบ ตามหลักธรรมทางศาสนาและกฎหมาย มีการส่งเสริมบุคลากรให้มีความซื่อสัตย์สุจริต ปฏิบัติดี ปฏิบัติชอบ ตามหลักธรรมทางศาสนาและกฎหมาย มีระบบการตรวจสอบภายใน โดยหน่วยงานที่รับผิดชอบตรวจสอบภายใน ด้วยความเที่ยงธรรม ความซื่อสัตย์อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ **ชুবรี ม่วงกุง** ศึกษาวิจัยเรื่อง การบริหารงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานตามยุทธศาสตร์ สังกัดสำนักงานเขต

พื้นที่การศึกษาประถมศึกษาภูเก็ท โดยภาพรวม มีค่าเฉลี่ยอยู่ระดับมาก ปัญหาที่พบในการบริหารงบประมาณ ได้แก่ สถานศึกษามีการกำหนดแผนงานโครงการ แต่ในทางปฏิบัติงานระบบการตรวจสอบภายในไม่มีอิสระ และขาดความต่อเนื่อง โดยมีข้อเสนอแนะได้แก่ ผู้บริหารควรกำหนดแผนงาน โครงการต่างๆ อย่างเป็นระบบเพื่อนำไปสู่แนวปฏิบัติจริงอย่างชัดเจน ส่งเสริมให้ทุกคนมีส่วนร่วมในการวางแผน สร้างแรงจูงใจ ตลอดจนจัดให้มีคณะกรรมการตรวจสอบ ติดตาม การจัดทำตัวชี้วัด และรายงานผลอย่างต่อเนื่อง **ลักษณะ พรหมพา** ศึกษาวิจัยเรื่อง การบริหารงบประมาณในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สหวิทยาเขต ๓ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต ๒๙ โดยภาพรวม มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก พบว่า ควรมีการวางแผนงบประมาณให้เชื่อมโยงกับกิจกรรมของหน่วยงาน ควรมีการคำนวณเงินงบประมาณที่ต้องใช้ในการจัดทำแผน/โครงการ ควรมีการกำหนดวัตถุประสงค์ในการจัดซื้อจัดจ้างอย่างชัดเจน ควรมีระบบบัญชีและการควบคุมบัญชีอย่างชัดเจน ควรมีการวางแผนปฏิบัติงานและแผนการใช้จ่ายงบประมาณล่วงหน้า ควรมีการวางแผนกำหนดความต้องการในการใช้สินทรัพย์ ควรมีการวางแผนตรวจสอบภายใน

๓. ด้านการบริหารงานบุคคล พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีการบริหารงานวิชาการตามหลักอริยสัจ ๔ โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ทุกข้ออยู่ในระดับมาก ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษายึดหลักการปกครองที่เป็นธรรม เป็นกัลยาณมิตร และยุติธรรมต่อผู้ปฏิบัติดี ปฏิบัติชอบ ผู้ปฏิบัติงานทำงานด้วยจิตสำนึก ทุ่มเทเต็มกำลังความสามารถ เมื่อพิจารณาโดยภาพรวมแล้ว พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนมีทัศนคติในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ **พระศรีพรรณ โชติปัญญา (สุวรรณแสง)** ศึกษาวิจัยเรื่อง การบริหารงานบุคคลตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา อำเภอมะนัง จังหวัดอุบลราชธานี พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากทุกข้อเรียงจากมากไปหาน้อย ด้านหลักนิติธรรม ด้านหลักคุณธรรม ด้านหลักการมีส่วนร่วม ด้านหลักความโปร่งใส ด้านหลักความคุ้มค่า ด้านหลักความรับผิดชอบ แตกต่างกันอย่างมีนัยทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕ โดยผู้บริหารสถานศึกษาที่มีขนาดเล็ก มีการบริหารงานบุคคลตามหลักธรรมาภิบาลมากกว่า ผู้บริหารสถานศึกษาที่มีขนาดกลางและขนาดใหญ่ **เทพรัตน์ ดาวเรือง** ศึกษาวิจัยเรื่อง การบริหารงานบุคคลของผู้บริหารสถานศึกษาในอำเภอยะหา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายะลา เขต ๒ พบว่า โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ระดับมาก พบว่า การจัดสรรอัตราครูส่วนใหญ่ไม่ตรงกับรายวิชา ผู้บริหารสถานศึกษาไม่มีความยุติธรรมในการให้ขึ้นเงินเดือนครู ผู้บริหารสถานศึกษาขาดการสร้างขวัญกำลังใจให้แก่ครูครูบางส่วนยังขาดความรับผิดชอบต่อหน้าที่ของตนเอง

๔. ด้านการบริหารงานทั่วไป พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีการบริหารงานวิชาการตามหลักอริยสัจ ๔ โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ทุกข้ออยู่ในระดับมาก ได้แก่ สถานศึกษาเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ ค่านิยม รักศักดิ์ศรี มีจริยธรรม ตาม

ประเพณีทางสังคม ส่งเสริมพัฒนาคุณสภาพสิ่งแวดล้อมให้สะอาด มีความสะดวกสบาย เป็นระเบียบเรียบร้อย **รูปนรรณ์ มาลี** ศึกษาวิจัยเรื่อง การบริหารงานทั่วไปของโรงเรียน สังกัด กรุงเทพมหานคร เขตบางพลัด ผลการวิจัยพบว่า ในด้านงานคณะกรรมการสถานศึกษา แตกต่างกันที่ระดับนัยสำคัญ .๐๕ ในด้านงานสารสนเทศและการวางแผน แตกต่างกันที่ระดับนัยสำคัญ .๐๕ **จุฑามาศ ภูสง่า** ศึกษาวิจัยเรื่อง การบริหารตามหลักธรรมาภิบาล โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต ๒๔ พบว่า ครูผู้สอนมีความคิดเห็นต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมาก ไปหาน้อย **ธาดา อักษรขึ้น** ศึกษาวิจัยเรื่อง กลยุทธ์การบริหารโรงเรียนโสตศึกษาของประเทศไทยในทศวรรษหน้า ผลการวิจัยพบว่า องค์ประกอบของกลยุทธ์การบริหารโรงเรียนโสตศึกษาของประเทศไทยในทศวรรษหน้า จะประกอบไปด้วย ๗ องค์ประกอบ ได้แก่ กลยุทธ์การพัฒนาคุณภาพครูและบุคลากร กลยุทธ์ด้านการพัฒนาหลักสูตรและการสอน กลยุทธ์ด้านระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน กลยุทธ์การพัฒนาการบริหารจัดการศึกษา กลยุทธ์การพัฒนาความร่วมมือร่วม กลยุทธ์การบริหารจัดการด้านงบประมาณและสุดท้ายกลยุทธ์การพัฒนาวิชาการเพื่อการเรียนรู้

สรุปผลอภิปรายเชิงปริมาณ (Quantitative Research) และเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ดังนี้

๑. ผลการศึกษาสภาพการบริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ตามหลักอริยสัจ ๔ สังกัดสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ จังหวัดขอนแก่น สรุปได้ดังนี้

๑.๑ ด้านการบริหารวิชาการ พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย ๓.๘๐ แต่บุคลากรทางการศึกษาขาดความรู้เรื่องหลักสูตร ไม่มีความชัดเจนด้านหลักสูตร ครูผู้สอนยังขาดทักษะและประสบการณ์ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ครูไม่เพียงพอมีภาระในการสอนมาก ควรมีการปรับปรุงหลักสูตรและพัฒนาตามความเหมาะสมในแต่ละวิชา ส่งเสริมให้ครูจัดทำแผนการเรียนรู้อย่างดี โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

๑.๒ ด้านการบริหารงบประมาณ พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย ๓.๘๐ การทำบัญชีไม่เป็นปัจจุบัน ใช้งบประมาณไม่คุ้มค่า ไม่เกิดประโยชน์มาก มีประสิทธิภาพน้อย บุคลากรส่วนมากมีความซื่อสัตย์สุจริต ปฏิบัติดี ปฏิบัติชอบ ตามหลักธรรมทางศาสนาและกฎหมาย มีระบบการตรวจสอบภายใน โดยหน่วยงานที่รับผิดชอบตรวจสอบภายใน

๑.๓ ด้านการบริหารงานบุคคล พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย ๓.๗๙ บุคลากรมีภาระหน้าที่การทำงานหลายอย่าง ขาดบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถและเอาใจใส่ ขาดการพัฒนาบุคลากร การคัดเลือกบุคลากรทางการศึกษาเน้นพรรคพวกมากกว่าเน้นผู้มีความรู้ความสามารถ มีการเอื้อพวกพ้องกันเอง ไม่เน้นผลงาน

๑.๔ ด้านการบริหารงานทั่วไป พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย ๓.๘๔ งานด้านธุรการยังไม่มีความเป็นระเบียบและไม่เป็นระบบเท่าที่ควร การสนับสนุนส่งเสริมนักเรียนยังมีการเลือกปฏิบัติ ควรส่งเสริมพัฒนาคุณภาพสิ่งแวดล้อมให้สะอาด มีความสะอาดสบาย เป็นระเบียบเรียบร้อย

๒. ผลการศึกษาแนวทางการบริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ตามหลักอริยสัจ ๔ สังกัดสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ จังหวัดขอนแก่น

๒.๑ ด้านการบริหารวิชาการ จากผู้ตอบแบบสอบถาม แสดงปัญหา ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนยังขาดทักษะและประสบการณ์ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ครูไม่เพียงพอไม่ครบทุกชั้นเรียน มีภาระในการสอนหลายชั้นและหลายกลุ่มสาระการเรียนรู้มาก และควรมีการปรับปรุงหลักสูตรและพัฒนาตามความเหมาะสมในแต่ละวิชา รูปแบบการเรียนการสอนยังเป็นแบบเดิม ข้อเสนอแนะ ได้แก่ ควรจัดครูเข้าสอนตามความรู้ความสามารถ ประสบการณ์และความถนัด เพิ่มจำนวนครูผู้สอนให้พอเหมาะกับรายวิชา

๒.๒ ด้านการบริหารงบประมาณ จากผู้ตอบแบบสอบถาม แสดงปัญหา ได้แก่ ขาดงบประมาณสนับสนุนที่เพียงพอ ใช้งบประมาณไม่คุ้มค่า ไม่เกิดประโยชน์มาก มีประสิทธิภาพน้อย เจ้าหน้าที่มีภาระมาก ทำบัญชีไม่เป็นปัจจุบัน ข้อเสนอแนะ ได้แก่ ควรทำบัญชีให้เป็นปัจจุบันมากขึ้น มีการวางแผนการใช้จ่ายให้ถูกต้องและเหมาะสม ติดตามควบคุมดูแลอย่างสม่ำเสมอ จัดสรรงบประมาณตามสภาพ ต้องมีความโปร่งใส ควรมีนโยบายในการใช้จ่ายงบประมาณอย่างชัดเจน มีการประสานงานทุกฝ่ายในการใช้จ่ายงบประมาณอย่างคุ้มค่า

๒.๓ ด้านการบริหารงานบุคคล จากผู้ตอบแบบสอบถาม แสดงปัญหา ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนไม่มีขั้นเงินเดือน ไม่มีวิทยฐานะ อัตราค่าตอบแทนต่ำ และการคัดเลือกบุคลากรทางการศึกษานั้นพรรคพวกมากกว่าเน้นผู้มีความรู้ความสามารถ มีการเอื้อพวกพ้องกันเอง ไม่เน้นผลงาน ข้อเสนอแนะ ได้แก่ การคัดเลือกบุคลากรให้ทำงานตามความรู้ความสามารถ มีความบริสุทธิ์ยุติธรรมแก่ทุกฝ่ายเสมอภาคกัน เน้นที่ผลงานเป็นหลัก ปลุกจิตสำนึกในการทำงานให้กับบุคลากรในด้านการทำงาน พัฒนาส่งเสริมยกย่องเชิดชูบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถ

๒.๔ ด้านการบริหารงานทั่วไป จากผู้ตอบแบบสอบถาม แสดงปัญหา ได้แก่ สภาพแวดล้อมมีความแออัด ไม่เป็นระเบียบ ห้องน้ำและสถานที่การเรียนการสอนไม่สะอาดเรียบร้อย และการสนับสนุนส่งเสริมนักเรียนยังมีการเลือกปฏิบัติ ข้อเสนอแนะ ได้แก่ ควรจัดสภาพแวดล้อมให้มีความเป็นระเบียบ มอบหมายให้ฝ่ายที่เกี่ยวข้องดูแลความสะอาดเรียบร้อย การสนับสนุนส่งเสริมด้วยการให้ทุนการศึกษาแก่นักเรียนที่เรียนดี

๕.๓ ข้อเสนอแนะ

จากผลการศึกษาวิจัย การบริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ตามหลักอริยสัจ ๔ สังกัดสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ จังหวัดขอนแก่น พบว่า การบริหารงานทั้ง ๔ อยู่ในระดับมาก ผู้วิจัยได้มีข้อเสนอแนะและข้อแนะนำเพื่อการทำวิจัยครั้งต่อไป

๕.๓.๑ ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

๑. ด้านการบริหารวิชาการ ควรพัฒนาหลักสูตรให้สอดคล้องกับกับผู้เรียน ไม่มากเกินไป ตรงตามความต้องการของผู้เรียนและสอดคล้องกับสังคม จัดกิจกรรมตามความต้องการและความสนใจของผู้เรียน มีการให้คำแนะนำแก่ครูในการจัดการเรียนการสอน การเก็บรวบรวมหลักฐานการวัดผลประเมินผลของครูเป็นระบบที่ตรวจสอบได้ จัดครูเข้าสอนตามความรู้ความสามารถ ประสบการณ์และความถนัด เพิ่มจำนวนครูผู้สอนให้พอเหมาะกับรายวิชา โรงเรียนควรประสานร่วมมือกับโรงเรียนอื่นในการผลิตสื่อการเรียนการสอนที่เป็นมาตรฐานสากล

๒. ด้านการบริหารงบประมาณ ควรลดและเพิ่มงบประมาณในสิ่งที่จำเป็นหรือไม่จำเป็น ใช้จ่ายงบประมาณอย่างคุ้มค่า ให้เกิดประโยชน์มาก และมีประสิทธิภาพ มีการวางแผนการใช้จ่ายให้ถูกต้องและเหมาะสม ติดตามควบคุมดูแลอย่างสม่ำเสมอ จัดสรรงบประมาณตามสภาพ ต้องมีความโปร่งใส ควรมีนโยบายในการใช้จ่ายงบประมาณอย่างชัดเจน มีการประสานงานทุกฝ่ายในการใช้จ่ายงบประมาณอย่างคุ้มค่า

๓. ด้านการบริหารงานบุคคล การคัดเลือกบุคลากรให้ทำงานตามความรู้ความสามารถ มีความบริสุทธิ์ยุติธรรมแก่ทุกฝ่ายเสมอภาคกัน เน้นที่ผลงานเป็นหลัก เพิ่มอัตราเงินเดือนเพื่อสร้างความมั่นคงในด้านการเงินแก่บุคลากรทางการศึกษา ปลุกจิตสำนึกในการทำงานให้กับบุคลากรในด้านการงาน พัฒนาส่งเสริมยกย่องเชิดชูบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถ

๔. ด้านการบริหารงานทั่วไป ควรวางระบบระเบียบในการทำงานให้มีความเป็นมาตรฐาน สภาพแวดล้อมต้องมีความสะอาดเป็นระเบียบเรียบร้อย ควรสนับสนุนส่งเสริม จัดทรัพยากรเพื่อพัฒนาการเรียนการสอนที่ครูต้องการ มีทุนการศึกษาแก่นักเรียนที่เรียนดี

๕.๓.๒ ข้อเสนอแนะในการทำการศึกษาค้นคว้าครั้งต่อไป

๑. ควรศึกษาวิจัยเชิงลึกกับครูผู้สอนในสถานศึกษาต่อการบริหารงานบุคคลในสถานศึกษาตามหลักอคติ ๔

๒. ควรศึกษาแนวทางการบริหารงานบุคคลในสถานศึกษาตามหลักอคติ ๔

๓. ควรศึกษาแนวทางการแก้ไขการบริหารงานบุคคลตามหลักอคติ ๔

บรรณานุกรม

๑. ภาษาไทย

ก. ข้อมูลปฐมภูมิ

มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. พระไตรปิฎกภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๓๙.

(๑) หนังสือ:

กระทรวงศึกษาธิการ. คู่มือการศึกษาธรรมศึกษาขั้นตรี. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์การศาสนา,
๒๕๓๗.

กองศาสนศึกษา. ประวัติการศึกษาของคณะสงฆ์. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์การศาสนา, ๒๕๒๗.

ทองหล่อ เดชไทย. แนวคิดเกี่ยวกับการบริหารสาธารณสุข. หน่วยที่ ๑. นนทบุรี:
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช, ๒๕๓๔.

ธงชัย สันติวงษ์. องค์การและการบริหาร. พิมพ์ครั้งที่ ๙. กรุงเทพมหานคร: ไทยวัฒนาพานิช, ๒๕๔๗.

นวพร เรืองสกุล. ๒๖ ศตวรรษ. พระพุทธเจ้าสุดท้ายอด ซี อี ไอ. กรุงเทพมหานคร: บุญศิริการพิมพ์,
๒๕๔๙.

พระธรรมโกศาจารย์ (ประยูร ธมฺมจิตฺโต). พุทธวิธีการบริหาร. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาจุฬาลง
กรณราชวิทยาลัย, ๒๕๔๙. หน้า ๔๔ - ๔๕.

พระธรรมปิฎก (ป.อ.ปยุตฺโต). พุทธธรรม. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราช
วิทยาลัย, ๒๕๔๖.

พระมหาจรรยา สุทธิญาณ. พุทธศาสนากับสิ่งแวดล้อม. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์ธรรมสภา,
๒๕๓๖.

พระราชวรมณี ประยุทธ์ ปยุตฺโต. พุทธธรรม. กรุงเทพมหานคร: สุขภาพจิต, ๒๕๒๖.

ภาวิดา ธาราศรีสุทธิ และวิบูลย์ ไตวณะบุตร. หลักและทฤษฎีการบริหารการศึกษา. กรุงเทพมหานคร:
สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง, ๒๕๔๒.

มานพ ผลไพรินทร์. หลักการจัดการศึกษาพระปริยัติธรรม. พิมพ์ครั้งที่ ๒ กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์
การศาสนา, ๒๕๓๕.

ราชบัณฑิตยสถาน. พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. ๒๕๔๒. กรุงเทพมหานคร: นามิบุ๊คส์
พับลิเคชั่นส์, ๒๕๔๒.

วิโรจน์ สารรัตนะ. **การบริหารหลักการทฤษฎีและประเด็นการศึกษา**. กรุงเทพมหานคร: ทิพย์วิสุทธิ์, ๒๕๔๕.

วีระพล สุวรรณนันท. **หลักกระบวนการแก้ปัญหา**. พิมพ์ครั้งที่ ๔. กรุงเทพมหานคร: บริษัทประยูร วงศ์จำกัด, ๒๕๔๒.

สมคิด บางโพ. **หลักและทฤษฎีบริหารการศึกษา**. พิมพ์ครั้งที่ ๔. กรุงเทพมหานคร: สถาบันราชภัฏ พระนคร, ๒๕๔๔.

สมพงษ์ เกษมสิน. **การบริหารงานบุคคลแผนใหม่**. กรุงเทพมหานคร: ไทยวัฒนาพานิช, ๒๕๔๙.

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. **แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๗๙**. กรุงเทพมหานคร: พริกหวานกราฟฟิค, ๒๕๖๐.

สิรภาพ เหล่าลาภะ. **พุทธศาสตร์การเมือง**. กรุงเทพมหานคร: สหธรรมิก, ๒๕๔๕.

สุวรี ศิริโกการภิรมย์. **การวิจัยทางการศึกษา**. ลพบุรี: สถาบันราชภัฏเทพสตรี, ๒๕๔๖.

(๒) ดุษฎีนิพนธ์/วิทยานิพนธ์/สารนิพนธ์:

ชุบรี ม่วงกุ่ม. “การบริหารงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานตามยุทธศาสตร์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาภูเก็ท”. **วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการ บริหารการศึกษา**. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยหาดใหญ่, ๒๕๕๘.

ฐปนรรักษ์ มาลี. “การบริหารงานทั่วไปของโรงเรียน สังกัดกรุงเทพมหานคร เขตบางพลัด”. **วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา**. บัณฑิต วิทยาลัย: มหาวิทยาลัยสวนดุสิต, ๒๕๕๗.

ทศพร น้อมวงศ์. “การศึกษาความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาและความต้องการของผู้บริหารและครูผู้สอน โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญ ที่มีต่อการจัดการศึกษาวิชาสิ่งแวดล้อมศึกษา”. **สารนิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการมัธยมศึกษา การสอนสิ่งแวดล้อม**. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, ๒๕๔๗.

เทพรัตน์ ดาวเรือง. “การบริหารงานบุคคลของผู้บริหารสถานศึกษาในอำเภอยะหา สังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายะลา เขต ๒”. **วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา**. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา, ๒๕๖๐.

ธาดา อักษรชื่น. “กลยุทธ์การบริหารโรงเรียนโสตศึกษาของประเทศไทยในทศวรรษหน้า”. **วิทยานิพนธ์ปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา**. บัณฑิต วิทยาลัย: มหาวิทยาลัยศิลปากร, ๒๕๕๖.

พระครูปลัดบุญยัง ทูลโลภ. “การบริหารงานวิชาการตามหลักอริยสัจ ๔ ของบุคลากรทางการศึกษา
โรงเรียนประถมศึกษา อำเภอเมืองสุพรรณบุรี จังหวัดสุพรรณบุรี”. **วิทยานิพนธ์พุทธ
ศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา**. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัย
มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๕.

พระครูสุตชัยคุณ วุฒินันท์ สจจวโร. “การบริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา ตามหลัก
พรหมวิหาร ๔ สังกัดสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ จังหวัดชัยภูมิ”. **วิทยานิพนธ์
พุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา**. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัย
มหาจุฬาลงกรณมหาวิทยาลัย, ๒๕๕๘. หน้า ข.

พระครูสุรัตโนภาส. “การบริหารงานวิชาการตามหลักอริยสัจ ๔ โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษาประถมศึกษา อำเภอบางเสาธง จังหวัดสมุทรปราการ”. **วิทยานิพนธ์พุทธ
ศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา**. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัย
มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๙.

พระมหาสุภสิทธิ สุภสิทธิ หลักเพชร. “การบริหารโรงเรียนตามหลักสังคหวัตถุ ๔ ของโรงเรียนพระ
ปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดขอนแก่น”. **วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาการบริหารการศึกษา**. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราช
วิทยาลัย, ๒๕๖๐.

พระศรายุช วุฒิแพทย์. “การศึกษาสภาพและปัญหาการบริหารงานบุคคลโรงเรียนพระปริยัติธรรม
แผนกสามัญศึกษา จังหวัดเชียงราย. **วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชา
การบริหารการศึกษาและผู้นำทางการศึกษา**. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยสยาม,
๒๕๕๘.

พระศรีพรรณ โชติปถุญญ สุวรรณแสง. “การบริหารงานบุคคลตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหาร
โรงเรียนมัธยมศึกษา อำเภอเมือง จังหวัดอุบลราชธานี”. **วิทยานิพนธ์พุทธศาสตร
มหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา**. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลง
กรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๗.

พิชชาวีริน ชนะคุ้ม. อ่างใน พระศรายุช วุฒิแพทย์. พระศรายุช วุฒิแพทย์. “การศึกษาสภาพและ
ปัญหาการบริหารงานบุคคลโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดเชียงราย.
ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต การบริหารการศึกษาและผู้นำทางการศึกษา. บัณฑิต
วิทยาลัย: มหาวิทยาลัยสยาม, ๒๕๕๘.

เฟสเดอริค วินสโลว์ เทย์เลอร์. อ่างใน พระครูสุตชัยคุณ วุฒินันท์ สจจวโร. “การบริหารโรงเรียนพระ
ปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา ตามหลักพรหมวิหาร ๔ สังกัดสำนักงานพระพุทธศาสนา

แห่งชาติ จังหวัดชัยภูมิ”. วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหาร การศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาจุฬาลงกรณมหาวิทยาลัย, ๒๕๕๘.

มนตรี พุ่มซ้อน. การบริหารงานวิชาการตามหลักอริยสัจ ๔ ระดับโรงเรียนประถมศึกษา อำเภอบ้านนา จังหวัดนครนายก”. วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหาร การศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๕.

อรุณี ทองนพคุณ. “การศึกษาบทบาทการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาฉะเชิงเทรา”. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี, ๒๕๕๘.

(๓) บทความ:

จุฑามาศ ภูสง่า. “การบริหารตามหลักธรรมาภิบาล โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา เขต ๒๔”. วารสารสถาบันวิจัยพินิตธรรม ปีที่ ๔ ฉบับที่ ๑ (มกราคม ๒๕๖๐): ๑๑๑.

ลักษณะ พรหมพา. “การบริหารงบประมาณในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สหวิทยาเขต ๓ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต ๒๙”. วารสารสร้างสรรค์พัฒนา. เพื่อก้าวหน้าสู่ประชาคมอาเซียน ครั้งที่ ๒ (๑๘-๑๙ มิถุนายน ๒๕๕๘): ๒๕๑.

สมปอง ชาสิ่งแก้ว และคณะ. “ข้อเสนอเชิงนโยบายเพื่อการพัฒนาหลักสูตรพุทธศษตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย”. วารสารสถาบันวิจัยพินิตธรรม : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. ปีที่ ๔ ฉบับที่ ๒ (กรกฎาคม – ธันวาคม ๒๕๖๐): ๑๐๙.

(๔) เอกสารที่ไม่ได้ตีพิมพ์เผยแพร่และเอกสารอื่น ๆ:

กระทรวงศึกษาธิการ. คู่มือการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคล. กรุงเทพมหานคร: พ.ศ. ๒๕๔๖. (อัดสำเนา).

กระทรวงศึกษาธิการ. พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๒ ที่แก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. ๒๕๔๕ และแก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. ๒๕๕๓. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์ ร.ส.พ.. (อัดสำเนา).

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. ๒๕๖๐. มาตรา ๕๔. เล่มที่ ๑๓๔ ตอนที่ ๔๐ ก. หน้า ๑๔.

สถิติข้อมูลโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ข้อมูลสำรวจผู้บริหาร ครู ครูพิเศษ ประจำปีการศึกษา ๒๕๖๑ ครั้งที่ ๑ จากสำนักงานกลุ่ม ๗ จังหวัดขอนแก่น.

สำนักกรรมธิการ ๒ สำนักเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร. รายงานของคณะกรรมการขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ. การศึกษาของคณะสงฆ์พร้อมร่างพระราชบัญญัติการศึกษาพระปริยัติธรรม. สำนักเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร. ๒๕๖๐. (อัดสำเนา).

สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ. ประวัติสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ. พ.ศ. ๒๕๔๖. หน้า ๑ – ๒. (อัดสำเนา).

สุภาพร มากแจ้ง และสมปอง มากแจ้ง. การศึกษาสภาพการจัดการศึกษาของคณะสงฆ์. กรุงเทพมหานคร: กรมการศาสนา กระทรวงศึกษาธิการ. ๒๕๔๒. หน้า ๓ (อัดสำเนา).

สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ. คู่มือการตรวจสอบและประเมินผลข้อเสนอการวิจัยของหน่วยงานภาครัฐที่เสนอของงบประมาณประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๑ ตามมติคณะรัฐมนตรี.

(๕) สื่ออิเล็กทรอนิกส์:

วิกิพีเดีย. ประวัติความเป็นมาโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: <https://th.wikipedia.org/wiki> [๑๐ เมษายน ๒๕๖๑].

(๖) สัมภาษณ์

สัมภาษณ์ พระมหาธานินทร์ นนทกรี. นายเหมชาติ คำหาญพล. นายสิริชัย แก้วสิริรุ่ง. ๒๕ กันยายน ๒๕๖๑.

สัมภาษณ์ พระครูศรีวิสุทธิวัฒน์. พระมหานฤฤทธิ์ นริสสุโร. ดร.ยิ่งลักษณ์ งามดี. ๒๖ กันยายน ๒๕๖๑.

สัมภาษณ์ พระครูสุธีกิตติวรญาณ. พระมหาทรงพล แซ่คู. ๒๖ กันยายน ๒๕๖๑.

สัมภาษณ์ นายเด่นชัย สว่างเพราะ. นางจารุณี สุระเสียง. ๒๕ กันยายน ๒๕๖๑.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก.
แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

เรื่อง การบริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ตามหลักอริยสัจ ๔

สังกัดสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ จังหวัดขอนแก่น

คำชี้แจง

๑. การวิจัยครั้งนี้มุ่งศึกษาเรื่องการบริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ตามหลักอริยสัจ ๔ สังกัดสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ จังหวัดขอนแก่น

๒. โปรดตอบแบบสอบถามทุกข้อและให้ตอบตามความเป็นจริง เพื่อความถูกต้องและสมบูรณ์ของการวิจัย ทั้งนี้เพื่อใช้เป็นแนวทางในการปรับปรุงการบริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ให้มีประสิทธิภาพสูงสุด

๓. ข้อมูลที่ได้ จะแปลผลการวิจัยในภาพรวม อันจะเป็นประโยชน์ในการบริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ผู้วิจัยจะเก็บข้อมูลท่านเป็นความลับและใช้ประโยชน์เพื่อการวิจัยเท่านั้น **จะไม่มีผลกระทบต่อผู้ตอบแบบสอบถามแต่อย่างใด**

๔. แบบสอบถามฉบับนี้แบ่งออกเป็น ๒ ตอน ดังนี้

ตอนที่ ๑ เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับตำแหน่ง มีลักษณะเป็นการตรวจสอบรายการ (Checklist)

ตอนที่ ๒ เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับการบริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ตามหลักอริยสัจ ๔ สังกัดสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ จังหวัดขอนแก่น มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) ประกอบด้วย ๔ ด้าน คือ

๑. การบริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม ด้านการบริหารวิชาการ ตามหลักอริยสัจ ๔

๒. การบริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม ด้านการบริหารงานงบประมาณ ตามหลักอริยสัจ ๔

๓. การบริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม ด้านการบริหารงานบุคคล ตามหลักอริยสัจ ๔

๔. การบริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม ด้านการบริหารงานทั่วไป ตามหลักอริยสัจ ๔

ตอนที่ ๓ เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับปัญหาอุปสรรค และข้อเสนอแนะในการบริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ตามหลักอริยสัจ ๔ สังกัดสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ จังหวัดขอนแก่น

ผู้วิจัยขออนุโมทนาขอบคุณในความกรุณาของท่านมา ณ โอกาสนี้

ผู้ทำวิจัย

พระมหาพิชิต ธมมวิชิโต (ดุษฎีลา)

นิสิตหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพุทธบริหารการศึกษา

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตขอนแก่น

ตอนที่ ๑ แบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง โปรดใส่เครื่องหมาย / ลงใน หน้าข้อความที่ตรงกับความเป็นจริงของท่าน

๑. ตำแหน่งหน้าที่

ผู้บริหารโรงเรียน

ครูผู้สอน

๒. วุฒิการศึกษา

ปริญญาตรี

สูงกว่าปริญญาตรี

๓. ประสบการณ์ทำงาน

ระยะ ๑ - ๕ ปี

ระยะ ๖ - ๑๐ ปี

ระยะ ๑๑ ปี ขึ้นไป

ตอนที่ ๒ แบบสอบถามเกี่ยวกับการบริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ตามหลักอริยสัจ ๔
สังกัดสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ จังหวัดขอนแก่น

คำชี้แจง โปรดใส่เครื่องหมาย / ลงในช่องว่างที่ตรงกับความคิดเห็นของท่านมากที่สุด

- ๕ หมายถึง มีการปฏิบัติในระดับมากที่สุด
๔ หมายถึง มีการปฏิบัติในระดับมาก
๓ หมายถึง มีการปฏิบัติในระดับปานกลาง
๒ หมายถึง มีการปฏิบัติในระดับน้อย
๑ หมายถึง มีการปฏิบัติในระดับน้อยที่สุด

ลำดับ	การบริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ตามหลักอริยสัจ ๔	ระดับความคิดเห็น				
		๕	๔	๓	๒	๑
ด้านการบริหารวิชาการ ตามหลักอริยสัจ ๔						
๑.	มีการปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตรตามความเหมาะสมในแต่ละวิชา					
๒.	การจัดกระบวนการเรียนรู้โดยจัดเนื้อหาสาระและกิจกรรมที่สอดคล้องกับ ความสนใจและความถนัดของผู้เรียน					
๓.	การกำหนดวิธีการ และผู้รับผิดชอบในการประเมินผลการเรียน					
๔.	มีการจัดทำโครงการหลักสูตรและสาระต่างๆ ให้สอดคล้องกับวิสัยทัศน์ ภารกิจ เป้าหมาย คุณลักษณะที่พึงประสงค์ และสอดคล้องในภาพรวม ทั้งหมด					
๕.	การจัดครูเข้าสอนตามชั้นเรียนโดยคำนึงถึงความรู้ ความสามารถ และ ความเหมาะสม					
๖.	การเก็บรวบรวมหลักฐานการวัดผลประเมินผลของครูเป็นระบบที่ ตรวจสอบได้					
๗.	มีการบริหารการใช้หลักสูตรได้อย่างเหมาะสม					
๘.	มีการติดตามการปฏิบัติงานของหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้					
๙.	มีการติดตามประเมินผลการนำหลักสูตรไปใช้แต่ละรายวิชา					
ด้านการบริหารวิชาการ ตามหลักอริยสัจ ๔						
๑๐.	ส่งเสริมให้ครูจัดทำแผนการเรียนรู้ ตามสาระการเรียนรู้โดยเน้นผู้เรียน เป็นสำคัญ					
๑๑.	มีการปลูกฝังคุณธรรม ค่านิยมที่ดีงามและคุณลักษณะที่พึงประสงค์ที่ สอดคล้องกับเนื้อหาสาระ					
๑๒.	มีการรายงานผลการเรียนรู้ของผู้เรียนให้ผู้ปกครองได้ทราบเมื่อสิ้นปี การศึกษาทุกปี					

ลำดับ	การบริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ตามหลักอริยสัจ ๔	ระดับความคิดเห็น				
		๕	๔	๓	๒	๑
๑๓.	การตรวจสอบภายใน มีความเที่ยงธรรม ความซื่อสัตย์อย่างมีประสิทธิภาพ					
๑๔.	การใช้เบิกจ่ายงบประมาณตรงตามวัตถุประสงค์และคุ้มทุนกับผลผลิต					
๑๕.	ทุกแผนกและทุกสาระการเรียนรู้เบิกจ่ายงบประมาณอย่างคุ้มค่า					
๑๖.	มีการวางแผนใช้จ่ายงบประมาณที่สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ในการพัฒนาองค์อย่างเหมาะสม และมีประสิทธิภาพ					
๑๗.	มีการวางแผนติดตามและตรวจสอบการเบิกจ่ายงบประมาณถูกต้องตามวัตถุประสงค์และคุ้มทุนกับผลผลิต					
๑๘.	มีการปรับปรุงงบประมาณให้สอดคล้องในแต่ละแผนกและทุกสาระการเรียนรู้					
๑๙.	หน่วยงานที่รับผิดชอบใช้จ่ายงบประมาณถูกต้องตามวัตถุประสงค์ และมีประสิทธิภาพ					
๒๐.	บุคลากรมีความซื่อสัตย์สุจริต ปฏิบัติดี ปฏิบัติชอบ ตามหลักธรรมทางศาสนาและกฎหมาย					
๒๑.	การเบิกจ่ายครอบคลุมทั่วถึงทุกแผนกและทุกสาระการเรียนรู้					
๒๒.	มีระบบการตรวจสอบภายใน โดยหน่วยงานที่รับผิดชอบตรวจสอบภายใน ด้วยความเที่ยงธรรม ความซื่อสัตย์อย่างมีประสิทธิภาพ					
๒๓.	มีการส่งเสริมบุคลากรให้มีความซื่อสัตย์สุจริต ปฏิบัติดี ปฏิบัติชอบตามหลักธรรมทางศาสนาและกฎหมาย					
๒๔.	มีการจัดสรรงบประมาณได้อย่างครอบคลุมทั่วถึงทุกแผนกและทุกสาระการเรียนรู้					
ด้านการบริหารบุคคล ตามหลักอริยสัจ ๔						
๒๕.	ผู้ปฏิบัติงานทำงานด้วยจิตสำนึก ทุ่มเทเต็มกำลังความสามารถ					
๒๖.	มีการส่งเสริมความก้าวหน้าในการปฏิบัติงานโดยบริสุทธิ์ความยุติธรรม					
๒๗.	ให้ความเสมอภาคเท่าเทียมกัน					
๒๘.	มีการกระตุ้นให้บุคลากรเห็นความสำคัญและใช้ความรู้ความสามารถในการร่วมมือพัฒนาองค์กรอย่างเต็มศักยภาพ					
๒๙.	มีการมอบหมายหน้าที่ในการทำงานโดยคำนึงถึงความรู้ ความสามารถ และความเหมาะสม					
๓๐.	มีการจัดอบรมให้ความรู้ คำปรึกษาและแนะนำที่เหมาะสมแก่ครูและบุคลากรในการปฏิบัติงาน					
๓๑.	มีการประสานงานที่ดีกับทุกฝ่ายในองค์กรและทุกภาคส่วนในการบริหาร					

๓๒.	มีการให้โอกาสและสนับสนุนบุคคลที่มีความรู้ความสามารถบรรจุแต่งตั้งให้เหมาะสมกับงาน					
๓๓.	มีการติดตามและประเมินผลศักยภาพของในการปฏิบัติหน้าที่การทำงานของบุคลากร					
ด้านมรรค (แนวทางในการแก้ปัญหาการบริหารบุคคล)						
๓๔.	ผู้บริหารยึดหลักการปกครองที่เป็นธรรม เป็นกัลยาณมิตร และยุติธรรมต่อผู้ปฏิบัติดี ปฏิบัติชอบ					
๓๕.	มีการส่งเสริมและพัฒนาบุคลากร เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงานเหมาะสมอย่างสม่ำเสมอ					
๓๖.	มีการนำระบบคุณธรรมมาใช้ในการคัดเลือกบุคลากร					
ด้านการบริหารงานทั่วไป ตามหลักอริยสัจ ๔						
๓๗.	มีวัฒนธรรมและค่านิยมในการบริหารงานเป็นไปในแนวเดียวกัน					
๓๘.	คุณสภาพสิ่งแวดล้อมให้สะอาด สะดวกสบาย เป็นระเบียบเรียบร้อย					
๓๙.	มีค่านิยมในการทำงาน จริยธรรม และปฏิบัติตามกฎระเบียบและประเพณีทางสังคม					
๔๐.	มีการกระตุ้นให้เห็นถึงความสำคัญวัฒนธรรมและค่านิยมในการบริหารงาน					
๔๑.	เห็นความสำคัญในการพัฒนาคุณสภาพสิ่งแวดล้อมให้สะอาด มีความสะดวกสบาย เป็นระเบียบเรียบร้อย					
๔๒.	มีฝึกอบรมการเรียนรู้ ค่านิยม คุณธรรมและจริยธรรม ตามกฎระเบียบและประเพณีทางสังคม					
๔๓.	ส่งเสริมองค์ให้มีวัฒนธรรมและค่านิยมที่ดี มุ่งปรับเปลี่ยนวัฒนธรรมการทำงานและทัศนคติของผู้บริหาร					
๔๔.	ส่งเสริมพัฒนาคุณสภาพสิ่งแวดล้อมให้สะอาด มีความสะดวกสบาย เป็นระเบียบเรียบร้อย					
๔๕.	ส่งเสริมให้เกิดการเรียนรู้ มีค่านิยม รักศักดิ์ศรี มีจริยธรรม และปฏิบัติตามกฎระเบียบและประเพณีทางสังคม					
๔๖.	ปรับเปลี่ยนกระบวนการทัศน วัฒนธรรมและค่านิยม ที่มุ่งปรับเปลี่ยนวัฒนธรรมการทำงานและทัศนคติของผู้บริหาร					
๔๗.	กระตุ้นให้เกิดการปรับปรุง และสร้างความตระหนักให้เกิดกับผู้ที่เกี่ยวข้องต้องมีการปรับปรุงและพัฒนาอย่างต่อเนื่อง					
๔๘.	โรงเรียนเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ มีค่านิยม รักศักดิ์ศรี มีจริยธรรม และปฏิบัติตามกฎระเบียบและประเพณีทางสังคม					

ตอนที่ ๓ แบบสอบถามเกี่ยวกับปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะในการบริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนก
สามัญศึกษา ตามหลักอริยสัจ ๔ สังกัดสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ จังหวัดขอนแก่น

คำชี้แจง โปรดกรอกข้อความตามความคิดเห็นของท่าน

๑. ด้านการบริหารวิชาการ ตามหลักอริยสัจ ๔ หมายถึง การจัดกระบวนการเรียนการสอน การ
จัดทำหลักสูตร การจัดกิจกรรม การประเมินผล การพัฒนาหลักสูตร เป็นต้น

ปัญหา อุปสรรค

.....
.....
.....

ข้อเสนอแนะ

.....
.....
.....

๒. ด้านการบริหารงบประมาณ ตามหลักอริยสัจ ๔ หมายถึง การจัดกระบวนการหรือดำเนินการ
การเบิกจ่ายงบประมาณ การตรวจสอบค่าใช้จ่ายเงินงบประมาณ และการรายงานการปฏิบัติงานต่างๆ

ปัญหา อุปสรรค

.....
.....
.....

ข้อเสนอแนะ

.....
.....
.....

๓. ด้านการบริหารบุคคล ตามหลักอริยสัจ ๔ หมายถึง การจัดกระบวนการเกี่ยวกับตัวบุคคล
การสรรหาคนเข้าทำงาน การคัดเลือก การบรรจุแต่งตั้ง การโอนย้าย การฝึกอบรม การพิจารณาความดี
ความชอบ การเลื่อนตำแหน่ง การเลื่อนเงินเดือน

ปัญหา อุปสรรค

.....
.....
.....

ข้อเสนอแนะ

.....
.....
.....

๔. ด้านการบริหารงานทั่วไป ตามหลักอริยสัจ ๔ หมายถึง การจัดการกระบวนการหรือการจัดทำ เพื่อเชื่อมโยงถึงงานด้านอื่นๆ ให้สามารถดำเนินไปโดยมีวัตถุประสงค์หลักคือ ประสานงาน ส่งเสริมสนับสนุน และอำนวยความสะดวกต่างๆ

ปัญหา อุปสรรค

.....
.....
.....

ข้อเสนอแนะ

.....
.....
.....

ขออนุโมทนาขอบคุณทุกท่าน ที่กรุณาให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถามงานวิจัยครั้งนี้

แบบสัมภาษณ์

เรื่อง การบริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ตามหลักอริยสัจ ๔

สังกัดสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ จังหวัดขอนแก่น

คำชี้แจง

๑. การวิจัยครั้งนี้มุ่งศึกษาเรื่องการบริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ตามหลักอริยสัจ ๔ สังกัดสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ จังหวัดขอนแก่น

๒. โปรดตอบแบบสัมภาษณ์ทุกข้อและขอให้ตามความเป็นจริงเพื่อความถูกต้องและสมบูรณ์ของการวิจัย ทั้งนี้เพื่อใช้เป็นแนวทางในการปรับปรุงการบริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ให้มีประสิทธิภาพสูงสุด

๓. ข้อมูลที่ได้ จะแปรผลการวิจัยในภาพรวม อันจะเป็นประโยชน์ในการบริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ผู้วิจัยจะเก็บข้อมูลท่านเป็นความลับและใช้ประโยชน์เพื่อการวิจัยเท่านั้น จะไม่มีผลกระทบต่อผู้ตอบแบบสอบถามแต่อย่างใด

๔. แบบสอบถามฉบับนี้แบ่งเป็น ๒ ตอน ดังนี้

ตอนที่ ๑ เป็นแบบสัมภาษณ์ข้อมูลส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับตำแหน่งหน้าที่ มีลักษณะเป็นการกรอกคำสัมภาษณ์

ตอนที่ ๒ เป็นข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการบริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดขอนแก่น ประกอบด้วย ๔ ด้าน คือ

๑. ด้านการบริหารงานวิชาการ ตามหลักอริยสัจ ๔
๒. ด้านการบริหารงบประมาณ ตามหลักอริยสัจ ๔
๓. ด้านการบริหารงานบุคคล ตามหลักอริยสัจ ๔
๔. ด้านการบริหารงานทั่วไป ตามหลักอริยสัจ ๔

ผู้วิจัยขอขอบพระคุณในความกรุณาของท่านมา ณ โอกาสนี้

พระมหาพิชิต ธมมวิชิโต

นิสิตหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพุทธบริหารการศึกษา
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตขอนแก่น

๓. ท่านมีแนวทางการบริหารบุคคล ตามหลักอริยสัจ ๔ อย่างไร

๓.๑ ระบุปัญหา (ทุกข์).....

.....
๓.๒ สาเหตุแห่งปัญหา (สมุทัย).....

.....
๓.๓ การกำหนดจุดมุ่งหมายในการแก้ปัญหา (นิโรธ).....

.....
๓.๔ การกำหนดแนวทางในการแก้ปัญหา (มรรค).....

๔. ท่านมีแนวทางการบริหารงานทั่วไป ตามหลักอริยสัจ ๔ อย่างไร

๔.๑ ระบุปัญหา (ทุกข์).....

.....
๔.๒ สาเหตุแห่งปัญหา (สมุทัย).....

.....
๔.๓ การกำหนดจุดมุ่งหมายในการแก้ปัญหา (นิโรธ).....

.....
๔.๔ การกำหนดแนวทางในการแก้ปัญหา (มรรค).....

ผู้วิจัยขอขอบพระคุณในความกรุณาของท่านมา ณ โอกาสนี้

ข้อเสนอแนะในการพัฒนา Best Practices (เอกสาร)

๑. การบริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ตามหลักอริยสัจ ๔ สังกัดสำนักงาน
พระพุทธศาสนาแห่งชาติ จังหวัดขอนแก่น

๑. ชื่อ.....

๒. สอนองตัวชี้วัด.....

๓. ข้อเสนอแนะโดยทั่วไป.....

๔. ข้อเสนอแนะเพื่อหาสาระ.....

๔.๑ ความเป็นมา.....ควรนำเสนอในประเด็นต่างๆ ดังนี้

.....
.....
.....

๔.๒. กระบวนการพัฒนา

.....
.....
.....

๔.๓ วิธีปฏิบัติที่เป็นเลิศ

.....
.....
.....

๔.๔ ผลการดำเนินงาน

.....
.....
.....

๔.๕ ปัจจัยความสำเร็จ

.....
.....
.....

๕. ข้อคิดเห็นเพิ่มเติม.....

.....
.....

ลงชื่อ.....ผู้ประเมิน

(พระมหาพิชิต ธมฺมวิชิโต)

ภาคผนวก ข.

ตารางค่าความเชื่อมั่น (IOC) ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา

ตารางค่าความเชื่อมั่น (IOC) ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา

เรื่อง การบริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ตามหลักอริยสัจ ๔

สังกัดสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ จังหวัดขอนแก่น

เกณฑ์การประเมินความสอดคล้อง (Index of consistency : IOC) ของผู้เชี่ยวชาญ มีดังนี้

- +๑ = แน่ใจว่าคำถามมีความเหมาะสม
- ๐ = ไม่แน่ใจว่าคำถามมีความเหมาะสมหรือไม่
- ๑ = แน่ใจว่าคำถามไม่มีความเหมาะสม

ตอนที่ ๑ ตารางวิเคราะห์ความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิ

ข้อ	ข้อมูลที่สอดคล้อง	ผู้เชี่ยวชาญ (รูป/คน)					IO C	แปล ผล
		๑	๒	๓	๔	๕		
๑	ความสอดคล้องเหมาะสมกับหัวข้อการวิจัย	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๑.๐	ใช้ได้
๒	ความสอดคล้องเหมาะสมกับจุดประสงค์การวิจัย	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๑.๐	ใช้ได้
๓	ความสอดคล้องเหมาะสมกับข้อความการวิจัย	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๑.๐	ใช้ได้
๔	ความเหมาะสมของเนื้อหาการวิจัย	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๑.๐	ใช้ได้
๕	ความสอดคล้องเหมาะสมกับวิธีการวิจัย	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๑.๐	ใช้ได้
๖	ความสอดคล้องเหมาะสมกับสภาพปัจจุบันและปัญหาการวิจัย	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๑.๐	ใช้ได้
๗	ความเหมาะสมของขนาดตัวอักษร	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๑.๐	ใช้ได้
๘	ความเหมาะสมของการใช้ภาษา	+๑	+๑	๐	+๑	+๑	๐.๘	ใช้ได้
๙	ความเหมาะสมกับผู้ตอบคำถาม	+๑	+๑	+๑	+๑	๐	๐.๘	ใช้ได้
๑๐	ความเหมาะสมกับแบบคำถาม	+๑	+๑	+๑	๐	+๑	๐.๘	ใช้ได้

$$\text{ค่า IOC} = \frac{๑.๐+๑.๐+๑.๐+๑.๐+๑.๐+๑.๐+๑.๐+๑.๐+๐.๘+๐.๘+๐.๘}{$$

๑๐

$$= \frac{๙.๘}{๑๐} = ๐.๙๘$$

๑๐

สรุปว่า แบบสอบถามเพื่อความเหมาะสมของรูปแบบใช้ได้

ตอนที่ ๒ ตารางวิเคราะห์ความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิต่อนวัตกรรม

ข้อ	ข้อมูลที่สอดคล้อง	ผู้เชี่ยวชาญ (รูป/คน)					IOC	แปลผล
		๑	๒	๓	๔	๕		
๑	มีการปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตรตามความเหมาะสมในแต่ละวิชา	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๑.๐	ใช้ได้
๒	การจัดกระบวนการเรียนรู้โดยจัดเนื้อหาสาระและกิจกรรมที่สอดคล้องกับความสนใจและความถนัดของผู้เรียน	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๑.๐	ใช้ได้
๓	การกำหนดวิธีการ และผู้รับผิดชอบในการประเมินผลการเรียน	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๑.๐	ใช้ได้
๔	มีการจัดทำโครงการหลักสูตรและสาระต่างๆ ให้สอดคล้องกับวิสัยทัศน์ ภารกิจ เป้าหมาย คุณลักษณะที่พึงประสงค์ และสอดคล้องในภาพรวมทั้งหมด	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๑.๐	ใช้ได้
๕	การจัดครูเข้าสอนตามชั้นเรียนโดยคำนึงถึง ความรู้ ความสามารถ และความเหมาะสม	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๑.๐	ใช้ได้
๖	การเก็บรวบรวมหลักฐานการวัดผลประเมินผลของครูเป็นระบบที่ตรวจสอบได้	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๑.๐	ใช้ได้
๗	๗. มีการบริหารการใช้หลักสูตรได้อย่างเหมาะสม	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๑.๐	ใช้ได้
๘	๘. มีการติดตามการปฏิบัติงานของหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้	+๑	+๑	+๑	๐	+๑	๐.๘	ใช้ได้
๙	๙. มีการติดตามประเมินผลการนำหลักสูตรไปใช้แต่ละรายวิชา	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๑.๐	ใช้ได้
๑๐	ส่งเสริมให้ครูจัดทำแผนการเรียนรู้ ตามสาระการเรียนรู้โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๑.๐	ใช้ได้
๑๑	มีการปลูกฝังคุณธรรม ค่านิยมที่ดีงามและคุณลักษณะที่พึงประสงค์ที่สอดคล้องกับเนื้อหาสาระ	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๑.๐	ใช้ได้
๑๒	มีการรายงานผลการเรียนรู้ของผู้เรียนให้ผู้ปกครองได้ทราบเมื่อสิ้นปีการศึกษาทุกปี	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๑.๐	ใช้ได้
๑๓	การตรวจสอบภายใน มีความเที่ยงธรรม	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๑.๐	ใช้ได้

ข้อ	ข้อมูลที่สอดคล้อง	ผู้เชี่ยวชาญ (รูป/คน)					IOC	แปลผล
		๑	๒	๓	๔	๕		
	ความซื่อสัตย์อย่างมีประสิทธิภาพ							
๑๔	การใช้เบิกจ่ายงบประมาณตรงตามวัตถุประสงค์และคุ้มทุนกับผลผลิต	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๑.๐	ใช้ได้
๑๕	ทุกแผนกและทุกสาระการเรียนรู้เบิกจ่ายงบประมาณอย่างคุ้มค่า	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๑.๐	ใช้ได้
๑๖	มีการวางแผนใช้จ่ายงบประมาณที่สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ในการพัฒนาองค์อย่างเหมาะสม และมีประสิทธิภาพ	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๑.๐	ใช้ได้
๑๗	มีการวางแผนติดตามและตรวจสอบการเบิกจ่ายงบประมาณถูกต้องตามวัตถุประสงค์และคุ้มทุนกับผลผลิต	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๑.๐	ใช้ได้
๑๘	มีการปรับปรุงงบประมาณให้สอดคล้องในแต่ละแผนกและทุกสาระการเรียนรู้	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๑.๐	ใช้ได้
๑๙	หน่วยงานที่รับผิดชอบใช้จ่ายงบประมาณถูกต้องตามวัตถุประสงค์ และมีประสิทธิภาพ	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๑.๐	ใช้ได้
๒๐	บุคลากรมีความซื่อสัตย์สุจริต ปฏิบัติดี ปฏิบัติชอบ ตามหลักธรรมทางศาสนาและกฎหมาย	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๑.๐	ใช้ได้
๒๑	การเบิกจ่ายครอบคลุมทั่วถึงทุกแผนกและทุกสาระการเรียนรู้	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๑.๐	ใช้ได้
๒๒	มีระบบการตรวจสอบภายใน โดยหน่วยงานที่รับผิดชอบตรวจสอบภายใน ด้วยความเที่ยงธรรม ความซื่อสัตย์อย่างมีประสิทธิภาพ	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๑.๐	ใช้ได้
๒๓	มีการส่งเสริมบุคลากรให้มีความซื่อสัตย์สุจริต ปฏิบัติดี ปฏิบัติชอบ ตามหลักธรรมทางศาสนาและกฎหมาย	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๑.๐	ใช้ได้
๒๔	มีการจัดสรรงบประมาณได้อย่างครอบคลุมทั่วถึงทุกแผนกและทุกสาระการเรียนรู้	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๑.๐	ใช้ได้
๒๕	ผู้ปฏิบัติงานทำงานด้วยจิตสำนึก ท่วมเทเต็ม กำลังความสามารถ	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๑.๐	ใช้ได้
๒๖	มีการส่งเสริมความก้าวหน้าในการปฏิบัติงาน โดยบริษัทีความยุติธรรม	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๑.๐	ใช้ได้
๒๗	ให้ความเสมอภาคเท่าเทียมกัน	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๑.๐	ใช้ได้

ข้อ	ข้อมูลที่สอดคล้อง	ผู้เชี่ยวชาญ (รูป/คน)					IOC	แปลผล
		๑	๒	๓	๔	๕		
๒๘	มีการกระตุ้นให้บุคลากรเห็นความสำคัญและใช้ความรู้ความสามารถในการร่วมมือพัฒนาองค์กรอย่างเต็มศักยภาพ	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๑.๐	ใช้ได้
๒๙	มีการมอบหมายหน้าที่ในการทำงานโดยคำนึงถึงความรู้ ความสามารถ และความเหมาะสม	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๑.๐	ใช้ได้
๓๐	มีการจัดอบรมให้ความรู้ คำปรึกษาและแนะนำที่เหมาะสมแก่ครูและบุคลากรในการปฏิบัติงาน	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๑.๐	ใช้ได้
๓๑	มีการประสานงานที่ดีกับทุกฝ่ายในองค์กรและทุกภาคส่วนในการบริหาร	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๑.๐	ใช้ได้
๓๒	มีการให้โอกาสและสนับสนุนบุคคลที่มีความรู้ความสามารถบรรจุแต่งตั้งให้เหมาะสมกับงาน	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๑.๐	ใช้ได้
๓๓	มีการติดตามและประเมินผลศักยภาพของในการปฏิบัติหน้าที่การทำงานของบุคลากร	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๑.๐	ใช้ได้
๓๔	ผู้บริหารยึดหลักการปกครองที่เป็นธรรม เป็นกัลยาณมิตร และยุติธรรมต่อผู้ปฏิบัติดีปฏิบัติชอบ	+๑	+๑	+๑	๐	+๑	๐.๘	ใช้ได้
๓๕	มีการส่งเสริมและพัฒนาบุคลากร เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงานเหมาะสมอย่างสม่ำเสมอ	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๑.๐	ใช้ได้
๓๖	มีการนำระบบคุณธรรมมาใช้ในการคัดเลือกบุคลากร	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๑.๐	ใช้ได้
๓๗	มีวัฒนธรรมและค่านิยมในการบริหารงานเป็นไปในแนวเดียวกัน	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๑.๐	ใช้ได้
๓๘	คุณสภาพสิ่งแวดล้อมให้สะอาด สะดวกสบาย เป็นระเบียบเรียบร้อย	+๑	+๑	๐	+๑	+๑	๐.๘	ใช้ได้
๓๙	มีค่านิยมในการทำงาน จริยธรรม และปฏิบัติตามกฎระเบียบและประเพณีทางสังคม	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๑.๐	ใช้ได้
๔๐	มีการกระตุ้นให้เห็นถึงความสำคัญวัฒนธรรมและค่านิยมในการบริหารงาน	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๑.๐	ใช้ได้
๔๑	เห็นความสำคัญในการพัฒนาคุณภาพ	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๑.๐	ใช้ได้

ข้อ	ข้อมูลที่สอดคล้อง	ผู้เชี่ยวชาญ (รูป/คน)					IOC	แปลผล
		๑	๒	๓	๔	๕		
	สิ่งแวดล้อมให้สะอาด มีความสะดวกสบาย เป็นระเบียบเรียบร้อย							
๔๒	มีฝึกรอบการเรียนรู้ ค่านิยม คุณธรรมและ จริยธรรม ตามกฎระเบียบและประเพณีทาง สังคม	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๑.๐	ใช้ได้
๔๓	ส่งเสริมองค์ให้มีวัฒนธรรมและค่านิยมที่ดี มุ่ง ปรับเปลี่ยนวัฒนธรรมการทำงานและทัศนคติ ของผู้บริหาร	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๑.๐	ใช้ได้
๔๔	ส่งเสริมพัฒนาคุณภาพสิ่งแวดล้อมให้สะอาด มีความสะดวกสบาย เป็นระเบียบเรียบร้อย	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๑.๐	ใช้ได้
๔๕	ส่งเสริมให้เกิดการเรียนรู้ มีค่านิยม รักศักดิ์ศรี มีจริยธรรม และปฏิบัติตามกฎระเบียบและ ประเพณีทางสังคม	+๑	+๑	+๑	+๑	๑+	๑.๐	ใช้ได้
๔๖	ปรับเปลี่ยนกระบวนทัศน์ วัฒนธรรมและ ค่านิยม ที่มุ่งปรับเปลี่ยนวัฒนธรรมการทำงาน และทัศนคติของผู้บริหาร	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๑.๐	ใช้ได้
๔๗	กระตุ้นให้เกิดการปรับปรุงและสร้างความ ตระหนักให้เกิดขึ้นกับผู้ที่เกี่ยวข้องต้องมีการ ปรับปรุงและพัฒนาอย่างต่อเนื่อง	+๑	+๑	+๑	๐	+๑	๐.๘	ใช้ได้
๔๘	โรงเรียนเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ มีค่านิยม รักศักดิ์ศรี มีจริยธรรม และปฏิบัติตาม กฎระเบียบและประเพณีทางสังคม	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๑.๐	ใช้ได้

$$\text{ค่า IOC} = \frac{๑.๐+}{๔๘๐} = ๐.๙๘$$

จากตาราง พบว่า มีค่าดัชนีความสอดคล้องของแบบสอบถาม (IOC) ระหว่าง ๑.๐๐ มีข้อคำถามที่มีค่าดัชนีความสอดคล้องเท่ากับ ๑ อยู่ ๔๔ ข้อ

ภาคผนวก ค.

รายชื่อโรงเรียน กลุ่มประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

รายชื่อโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดขอนแก่น จำนวน
๒๖ แห่ง ประกอบด้วยรายชื่อแต่ละโรงเรียน

๑. โรงเรียนประภัสสรวิทยา วัดศรีนวล ต. ในเมือง อ. เมือง
๒. โรงเรียนจันทวิทยาكم วัดมรรคสำราญ ต. ในเมือง อ. เมือง
๓. โรงเรียนวัดหนองแวงวิทยา วัดหนองแวง ต. ในเมือง อ. เมือง
๔. โรงเรียนตราษุพิทยาكم วัดตราษุนาราม ต. ในเมือง อ. เมือง
๕. โรงเรียนวิเวกธรรมประสิทธิ์วิทยา วัดธาตุ ต. ในเมือง อ. เมือง
๖. โรงเรียนวัดท่าพระหงษ์เทศประดิษฐ์ ต. ท่าพระ อ. เมือง
๗. โรงเรียนวัดธาตุกุดกว้าง ต. เมืองเก่า อ. เมือง
๘. โรงเรียนวัดตาลเรียงวิทยา วัดตาลเรียง ต. พระลับ อ. เมือง
๙. โรงเรียนสารคุณวิทยา วัดบุญบาลประดิษฐ์ ต. ชุมแพ อ. ชุมแพ
๑๐. โรงเรียนบุญยสารโสภิตวิทยา วัดศรีชมชื่น ต. สะอาด อ. น้ำพอง
๑๑. โรงเรียนญาณสังวร วัดมหาชัย ต. วังชัย อ. น้ำพอง
๑๒. โรงเรียนวัดท่าน้ำพอง ต. น้ำพอง อ. น้ำพอง
๑๓. โรงเรียนธรรมวิทย์ราชภูร์บำรุง วัดพิชัยพัฒนาราม ต. วังชัย อ. น้ำพอง
๑๔. โรงเรียนมิ่งเมืองธีรานุเคราะห์ วัดมิ่งเมืองพัฒนาราม ต. บ้านเรือ อ. ภูเวียง
๑๕. โรงเรียนมัธยมวัดโพธิ์ชัยศึกษา วัดคุ้มโนนสวรรค์ ต. บ้านกง อ. หนองเรือ
๑๖. โรงเรียนพระปริยัติธรรม วัดสว่างรังษีวิทยา ต. กุดกว้าง อ. หนองเรือ
๑๗. โรงเรียนร่มโพธิ์ทองธรรมวิทย์ วัดโพธิ์ทอง ต. บ้านกง อ. หนองเรือ
๑๘. โรงเรียนวัดประสิทธิ์ธรรมสารวิทยา วัดประสิทธิ์ ต. โนนสะอาด อ. หนองเรือ
๑๙. โรงเรียนวัดโพธิ์กลาง ต. กุดเค้า อ. มัญจาคีรี
๒๐. โรงเรียนบูรพารามวิทยาสรศักดิ์ วัดบูรพาราม ต. บ้านฝาง อ. บ้านฝาง
๒๑. โรงเรียนวัดแจ้งสว่างนอก ต. โนนสะอาด อ. ชุมแพ
๒๒. โรงเรียนวัดสระแก้วพิทยาكم วัดสระแก้ว ต. ชำเรียง อ. ชุมแพ
๒๓. โรงเรียนวัดจันทร์ประสิทธิ์ ต. ในเมือง อ. บ้านไผ่
๒๔. โรงเรียนวัดประชาพัฒนาราม ต. บ้านฝาง อ. กระนวน
๒๕. โรงเรียนวัดท่ากระบือวิทยาสรศักดิ์ วัดท่ากระบือ ต. ภูผาม่าน อ. ภูผาม่าน
๒๖. โรงเรียนนพคุณวิทยา วัดอโศการาม ต. โสภนภเต็น อ. พล

ตารางแสดงกลุ่มตัวอย่างประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

ลำดับ	โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา	กลุ่มประชากร	กลุ่มตัวอย่าง
๑	โรงเรียนประภัสสรวิทยา วัดศรีนวล	๒๘	๘
๒	โรงเรียนจันทวิทยาคุณ วัดมรรคสำราญ	๖	-
๓	โรงเรียนวัดหนองแวงวิทยา วัดหนองแวง	๒๕	๘
๔	โรงเรียนตราขุพิทยาคุณ วัดตราขุนาราม	๖	-
๕	โรงเรียนวิเวกธรรมประสิทธิ์วิทยา วัดธาตุ	๒๖	๘
๖	โรงเรียนวัดท่าพระหงษ์เทศประดิษฐ์	๑๙	๘
๗	โรงเรียนวัดธาตุกุดกว้าง	๕	-
๘	โรงเรียนวัดตาลเรียงวิทยา วัดตาลเรียง	๑๐	๘
๙	โรงเรียนสารคุณวิทยา วัดบุญบาลประดิษฐ์	๒๕	๘
๑๐	โรงเรียนปัญญาสารโสภิตวิทยา วัดศรีชมชื่น	๘	-
๑๑	โรงเรียนญาณสังวร วัดมหาชัย	๘	-
๑๒	โรงเรียนวัดท่าน้ำพอง	๙	-
๑๓	โรงเรียนธรรมวิทย์ราษฎร์บำรุง วัดพิชัยพัฒนาราม	๔	-
๑๔	โรงเรียนมิ่งเมืองธีรานุเคราะห์ วัดมิ่งเมืองพัฒนาราม	๗	-
๑๕	โรงเรียนมัธยมวัดโพธิ์ชัยศึกษา วัดคุ้มโนนสวรรค์	๘	-
๑๖	โรงเรียนพระปริยัติธรรม วัดสว่างรังษีวิทยา	๖	-
๑๗	โรงเรียนร่วมโพธิ์ทองธรรมวิทย์ วัดโพธิ์ทอง	๑๑	๘
๑๘	โรงเรียนวัดประสิทธิ์ธรรมสารวิทยา วัดประสิทธิ์	๔	-
๑๙	โรงเรียนวัดโพธิ์กลาง	๑๑	๘
๒๐	โรงเรียนบูรพารามวิทยาสรรค์ วัดบูรพาราม	๑๑	๘
๒๑	โรงเรียนวัดแจ้งสว่างนอก	๑๑	๘
๒๒	โรงเรียนวัดสระแก้วพิทยาคุณ วัดสระแก้ว	๔	-
๒๓	โรงเรียนวัดจันทรประสิทธิ์	๑๒	๘
๒๔	โรงเรียนวัดประชาพัฒนาราม	๓	-
๒๕	โรงเรียนวัดท่ากระเปือวิทยาสรรค์ วัดท่ากระเปือ	๙	-
๒๖	โรงเรียนนพคุณวิทยา วัดอโศการาม	๗	-
รวม		๒๗๕	๘๘

ภาคผนวก ง
รายนามผู้เชี่ยวชาญ

รายนามผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

๑. พระครูสโมธานเขตคณารักษ์,ดร.

ตำแหน่ง	ประธานหลักสูตรสาขาวิชาพุทธบริหารการศึกษา
สถานที่ทำงาน	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตขอนแก่น
๒. ดร.สังวาลย์ เพ็ญยุระ

ตำแหน่ง	อาจารย์ประจำหลักสูตรสาขาวิชาพุทธการบริหารการศึกษา
สถานที่ทำงาน	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตขอนแก่น
๓. ผศ.ดร.รัชนี้ จรุงศิริวัฒน์

ตำแหน่ง	อาจารย์ประจำหลักสูตรสาขาวิชาการสอนสังคมศึกษา
สถานที่ทำงาน	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตขอนแก่น
๔. พระอธิการบุญช่วย โชติวิโส,ดร.

ตำแหน่ง	อาจารย์ประจำหลักสูตรสาขาวิชาพุทธการบริหารการศึกษา
สถานที่ทำงาน	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตขอนแก่น
๕. ผศ.ดร.พรสวรรค์ สุวรรณธาดา

ตำแหน่ง	ประธานหลักสูตรสาขาวิชาการสอนภาษาไทย
สถานที่ทำงาน	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตขอนแก่น

ภาคผนวก จ.

แบบหนังสือขอความอนุเคราะห์ต่างๆ

ที่ ศธ ๖๑๓๒.๑/ว ๔๘

บัณฑิตศึกษา
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
วิทยาเขตขอนแก่น ตำบลโคกสี
อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น ๔๐๐๐๐

๖ กันยายน ๒๕๖๑

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือการวิจัย

เรียน พระครูโสภณเขตคณารักษ์, ดร.

สิ่งที่ส่งมาด้วย เครื่องมือการวิจัย จำนวน ๑ ชุด

ด้วย พระมหาพิชิต ธมมวิชิโต (คุณยุคลา) รหัสประจำตัว ๖๐๐๕๒๐๕๐๑๘ นิสิตหลักสูตร
พุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพุทธบริหารการศึกษา บัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราช
วิทยาลัย วิทยาเขตขอนแก่น ได้รับอนุมัติให้ทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง “การบริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนก
สามัญศึกษา ตามหลักอริยสัจ ๔ สังกัดสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ จังหวัดขอนแก่น” โดยมี ผศ.ดร.
ธีระศักดิ์ บึงมุ่ม และ ดร.สมปอง ขาสิ่งห์แก้ว เป็นคณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์

ดังนั้น เพื่อให้งานวิทยานิพนธ์ของนิสิตมีคุณภาพและถูกต้องตามหลักการวิจัย คณะกรรมการ
ควบคุมวิทยานิพนธ์พิจารณาเห็นว่า ท่านเป็นผู้มีความเชี่ยวชาญในการตรวจสอบเครื่องมือวิจัย จึงขอความ
ร่วมมือท่านเป็นผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบเครื่องมือวิจัยของนิสิตท่านนี้ด้วย

บัณฑิตศึกษา วิทยาเขตขอนแก่น หวังเป็นอย่างยิ่งว่าคงได้รับร่วมมือจากท่านด้วยดี ขออนุโมทนา
ในการช่วยเหลือด้านวิชาการมา ณ โอกาสนี้

เรียนมาด้วยความนับถือ

(พระโสภณพัฒนบัณฑิต,รศ.ดร.)

รองอธิการบดี วิทยาเขตขอนแก่น

ประธานกรรมการบริหารหลักสูตรระดับบัณฑิตศึกษา วิทยาเขตขอนแก่น

บัณฑิตศึกษา มจร.วิทยาเขตขอนแก่น

ผช.เลขานุการบัณฑิตศึกษา

พระมหาพิชิต ธมมวิชิโต (นิสิต)

โทร. ๐๙๒ ๕๕๒ ๖๔๒๖

โทร. ๐๘๓ ๕๒๖๖๗๕๖

ทศพร
- พระครูสุเมธ
วิมลคุณากร
ก.๑.๒๕๖๑

ที่ ศธ ๖๑๓๒.๑/ว ๔๘

บัณฑิตศึกษา
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
วิทยาเขตขอนแก่น ตำบลโคกสี
อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น ๔๐๐๐๐

๖ กันยายน ๒๕๖๑

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือการวิจัย

เจริญพร ดร.สังวาลย์ เพ็ญยุระ

สิ่งที่ส่งมาด้วย เครื่องมือการวิจัย จำนวน ๑ ชุด

ด้วย พระมหาพิชิต ธมมวิชิโต (คุณยุลา) รหัสประจำตัว ๖๐๐๕๒๐๕๐๑๘ นิสิตหลักสูตร
พุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพุทธบริหารการศึกษา บัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราช
วิทยาลัย วิทยาเขตขอนแก่น ได้รับอนุมัติให้ทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง “การบริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนก
สามัญศึกษา ตามหลักอริยสัจ ๔ สังกัดสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ จังหวัดขอนแก่น” โดยมี ผศ.ดร.
ธีระศักดิ์ บึงมม และ ดร.สมปอง ชาสิงห์แก้ว เป็นคณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์

ดังนั้น เพื่อให้งานวิทยานิพนธ์ของนิสิตมีคุณภาพและถูกต้องตามหลักการวิจัย คณะกรรมการ
ควบคุมวิทยานิพนธ์พิจารณาเห็นว่า ท่านเป็นผู้มีความเชี่ยวชาญในการตรวจสอบเครื่องมือวิจัย จึงขอความ
ร่วมมือท่านเป็นผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบเครื่องมือวิจัยของนิสิตท่านนี้ด้วย

บัณฑิตศึกษา วิทยาเขตขอนแก่น หวังเป็นอย่างยิ่งว่าคงได้รับร่วมมือจากท่านด้วยดี ขออนุโมทนา
ในการช่วยเหลือด้านวิชาการมา ณ โอกาสนี้

เจริญพร

(พระโสภณพัฒนบัณฑิต, รศ.ดร.)

รองอธิการบดี วิทยาเขตขอนแก่น

ประธานกรรมการบริหารหลักสูตรระดับบัณฑิตศึกษา วิทยาเขตขอนแก่น

บัณฑิตศึกษา มจร.วิทยาเขตขอนแก่น

ผช.เลขานุการบัณฑิตศึกษา

พระมหาพิชิต ธมมวิชิโต (นิสิต)

โทร. ๐๔๒ ๕๕๒ ๖๔๖๖

โทร. ๐๘๓ ๔๒๖๖๗๕๖

ที่ ศธ ๖๑๓๒.๑/ว ๔๘

บัณฑิตศึกษา

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

วิทยาเขตขอนแก่น ตำบลโคกสี

อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น ๔๐๐๐๐

๖ กันยายน ๒๕๖๑

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือการวิจัย

เจริญพร ผศ.ดร.รัชนี้ จรุงศิริวัฒน์

สิ่งที่ส่งมาด้วย เครื่องมือการวิจัย จำนวน ๑ ชุด

ด้วย พระมหาพิชิต ธมฺมวิชิโต (ดุษฎีลา) รหัสประจำตัว ๖๐๐๕๒๐๕๐๑๘ นิสิตหลักสูตร
พุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพุทธบริหารการศึกษา บัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราช
วิทยาลัย วิทยาเขตขอนแก่น ได้รับอนุมัติให้ทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง “การบริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนก
สามัญศึกษา ตามหลักอริยสัจ ๔ สังกัดสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ จังหวัดขอนแก่น” โดยมี ผศ.ดร.
ธีระศักดิ์ บึงมุ่ม และ ดร.สมปอง ขาสิ่งห์แก้ว เป็นคณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์

ดังนั้น เพื่อให้งานวิทยานิพนธ์ของนิสิตมีคุณภาพและถูกต้องตามหลักการวิจัย คณะกรรมการ
ควบคุมวิทยานิพนธ์พิจารณาเห็นว่า ท่านเป็นผู้มีความเชี่ยวชาญในการตรวจสอบเครื่องมือวิจัย จึงขอความ
ร่วมมือท่านเป็นผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบเครื่องมือวิจัยของนิสิตท่านนี้ด้วย

บัณฑิตศึกษา วิทยาเขตขอนแก่น หวังเป็นอย่างยิ่งว่าคงได้รับร่วมมือจากท่านด้วยดี ขออนุโมทนา
ในการช่วยเหลือด้านวิชาการมา ณ โอกาสนี้

เจริญพร

(พระโสภณพัฒนบัณฑิต,รศ.ดร.)

รองอธิการบดี วิทยาเขตขอนแก่น

ประธานกรรมการบริหารหลักสูตรระดับบัณฑิตศึกษา วิทยาเขตขอนแก่น

6/9/61

บัณฑิตศึกษา มจร.วิทยาเขตขอนแก่น

ผ.ช.เลขานุการบัณฑิตศึกษา

พระมหาพิชิต ธมฺมวิชิโต (นิสิต)

โทร. ๐๙๒ ๕๕๒ ๖๔๒๖

โทร. ๐๘๓ ๔๒๖๖๗๕๖

ที่ ศธ ๖๑๓๒.๑/ว ๔๘

บัณฑิตศึกษา

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

วิทยาเขตขอนแก่น ตำบลโคกสี

อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น ๔๐๐๐๐

๖ กันยายน ๒๕๖๑

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือการวิจัย

เรียน พระอธิการบุญช่วย โชติวิโส, ดร.

สิ่งที่ส่งมาด้วย เครื่องมือการวิจัย จำนวน ๑ ชุด

ด้วย พระมหาพิชิต ธมมวิชิโต (ดุษฎยา) รหัสประจำตัว ๖๐๐๕๒๐๕๐๑๘ นิสิตหลักสูตร
พุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพุทธบริหารการศึกษ บัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราช
วิทยาลัย วิทยาเขตขอนแก่น ได้รับอนุมัติให้ทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง “การบริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนก
สามัญศึกษา ตามหลักอริยสัจ ๔ สังกัดสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ จังหวัดขอนแก่น” โดยมี ผศ.ดร.
ธีระศักดิ์ บึงมูม และ ดร.สมปอง ขาสิ่งแก้ว เป็นคณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์

ดังนั้น เพื่อให้งานวิทยานิพนธ์ของนิสิตมีคุณภาพและถูกต้องตามหลักการวิจัย คณะกรรมการ
ควบคุมวิทยานิพนธ์พิจารณาเห็นว่า ท่านเป็นผู้มีความเชี่ยวชาญในการตรวจสอบเครื่องมือวิจัย จึงขอความ
ร่วมมือท่านเป็นผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบเครื่องมือวิจัยของนิสิตท่านนี้ด้วย

บัณฑิตศึกษา วิทยาเขตขอนแก่น หวังเป็นอย่างยิ่งว่าคงได้รับร่วมมือจากท่านด้วยดี ขออนุโมทนา
ในการช่วยเหลือด้านวิชาการมา ณ โอกาสนี้

เรียนมาด้วยความนับถือ

(พระโสภณพัฒนบัณฑิต,รศ.ดร.)

รองอธิการบดี วิทยาเขตขอนแก่น

ประธานกรรมการบริหารหลักสูตรระดับบัณฑิตศึกษา วิทยาเขตขอนแก่น

บัณฑิตศึกษา มจร.วิทยาเขตขอนแก่น

ผช.เลขานุการบัณฑิตศึกษา

พระมหาพิชิต ธมมวิชิโต (นิสิต)

โทร. ๐๔๒ ๕๕๒ ๖๔๒๖

โทร. ๐๘๓ ๔๒๖๖๗๕๖

ที่ ศธ ๖๑๓๒.๑/ว ๔๘

บัณฑิตศึกษา
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
วิทยาเขตขอนแก่น ตำบลโคกสี
อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น ๔๐๐๐๐

๖ กันยายน ๒๕๖๑

เรื่อง ขอกความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือการวิจัย

เจริญพร ผศ.ดร.พรสวรรค์ สุวรรณธาดา

สิ่งที่ส่งมาด้วย เครื่องมือการวิจัย จำนวน ๑ ชุด

ด้วย พระมหาพิชิต ธมฺมวิชิโต (ดุษฎีลา) รหัสประจำตัว ๖๐๐๕๒๐๕๐๑๘ นิสิตหลักสูตร
พุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพุทธบริหารการศึกษา บัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราช
วิทยาลัย วิทยาเขตขอนแก่น ได้รับอนุมัติให้ทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง “การบริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนก
สามัญศึกษา ตามหลักอริยสัจ ๔ สังกัดสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ จังหวัดขอนแก่น” โดยมี ผศ.ดร.
ธีระศักดิ์ บึงมุ่ม และ ดร.สมปอง ชาสิงห์แก้ว เป็นคณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์

ดังนั้น เพื่อให้งานวิทยานิพนธ์ของนิสิตมีคุณภาพและถูกต้องตามหลักการวิจัย คณะกรรมการ
ควบคุมวิทยานิพนธ์พิจารณาเห็นว่า ท่านเป็นผู้มีความเชี่ยวชาญในการตรวจสอบเครื่องมือวิจัย จึงขอกความ
ร่วมมือท่านเป็นผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบเครื่องมือวิจัยของนิสิตท่านนี้ด้วย

บัณฑิตศึกษา วิทยาเขตขอนแก่น หวังเป็นอย่างยิ่งว่าคงได้รับร่วมมือจากท่านด้วยดี ขออนุโมทนา
ในการช่วยเหลือด้านวิชาการมา ณ โอกาสนี้

เจริญพร

(พระโสภณพัฒนบัณฑิต,รศ.ดร.)

รองอธิการบดี วิทยาเขตขอนแก่น

ประธานกรรมการบริหารหลักสูตรระดับบัณฑิตศึกษา วิทยาเขตขอนแก่น

บัณฑิตศึกษา มจร.วิทยาเขตขอนแก่น

ผช.เลขานุการบัณฑิตศึกษา

พระมหาพิชิต ธมฺมวิชิโต (นิสิต)

โทร. ๐๙๒ ๕๕๒ ๖๔๒๖

โทร. ๐๘๓ ๔๒๖๖๗๕๖

แบบประเมินความเที่ยงตรง (IOC) ของเครื่องมือวิจัย

เรื่อง การบริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ตามหลักอริยสัจ ๔
ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความถูกต้องและความครอบคลุมของเนื้อหาที่ต้องการศึกษาจำนวน ๕ ท่าน

(พระครูสมเอนเขตคณารักษ์,ดร.)

ประธานหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพุทธบริหารการศึกษา
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตขอนแก่น

(ดร.สังวาลย์ เพี้ยยุระ)

อาจารย์ประจำหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพุทธบริหารการศึกษา
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตขอนแก่น

(ผศ.ดร.รชนี จรุงศิริวัฒน์)

อาจารย์ประจำหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการสอนสังคมศึกษา
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตขอนแก่น

(พระอธิการบุญช่วย โชติวิโส,ดร.)

อาจารย์ประจำหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพุทธบริหารการศึกษา
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตขอนแก่น

(ผศ.ดร.พรสวรรค์ สุวรรณธาดา)

ประธานหลักสูตรพุทธศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาการสอนภาษาไทย
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตขอนแก่น

ที่ ศธ.๖๑๓๒.๑/ว ๕๔

บัณฑิตศึกษา

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
วิทยาเขตขอนแก่น ตำบลโคกสี
อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น ๔๐๐๐๐

๑๓ กันยายน ๒๕๖๑

เรื่อง ขออนุญาตแจกแบบสอบถามและสัมภาษณ์เพื่อการวิจัย

เรียน พระครูสุธีกิตติวรญาณ ผู้อำนวยการโรงเรียนวัดหนองแวงวิทยา

สิ่งที่ส่งมาด้วย ๑. แบบสอบถาม จำนวน ๑๐ ชุด
๒. แบบสัมภาษณ์ จำนวน ๒ ชุด

ด้วย พระมหาพิชิต ธมฺมวิชิโต (คุณยุลา) รหัสประจำตัว ๖๐๐๕๒๐๕๐๑๘ นิสิตหลักสูตร
พุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพุทธบริหารการศึกษา บัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราช
วิทยาลัย วิทยาเขตขอนแก่น ได้รับอนุมัติให้ทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง “การบริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนก
สามัญศึกษา ตามหลักอริยสัจ ๔ สังกัดสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ” โดยมี ผศ.ดร.ธีระศักดิ์ บึงมูม และ
ดร.สมปอง ชาสิ่งห์แก้ว เป็นคณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์

การนี้ เพื่อให้งานวิจัยของนิสิตสำเร็จคล่องตามหลักการวิจัยและเป็นไปตามวัตถุประสงค์ จึงเรียน
มาเพื่อขอความอนุเคราะห์จากท่านได้อนุญาตให้นิสิตแจกแบบสอบถามและสัมภาษณ์บุคลากรในหน่วยงานที่
ท่านกำกับดูแล โดยข้อมูลที่ได้จักใช้ประโยชน์ในการวิจัยเท่านั้น

บัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตขอนแก่น หวังเป็นอย่างยิ่งว่าคง
ได้รับร่วมมือจากท่านด้วยดี ขออนุโมทนาขอบคุณที่ช่วยเหลือด้านวิชาการมา ณ โอกาสนี้

รวม
๖๐๕๒๐๕๐๑๘
ธมฺมวิชิโต

เรียนมาด้วยความนับถือ

(พระโสภณพัฒนบัณฑิต, รศ.ดร.)

รองอธิการบดี วิทยาเขตขอนแก่น

ประธานคณะกรรมการบริหารหลักสูตรระดับบัณฑิตศึกษา วิทยาเขตขอนแก่น

บัณฑิตศึกษา มจร วิทยาเขตขอนแก่น

-ผ.เลขานุการบัณฑิตศึกษา

-พระมหาพิชิต ธมฺมวิชิโต

โทร. ๐๙ ๒๕๕๒ ๖๔๒๖

โทร. ๐๘ ๒๕๖๖ ๖๗๕๖

ประวัติผู้วิจัย

- ชื่อ ฉายา/นามสกุล : พระมหาพิชิต ธรรมวิชิโต/ดุษฎีลา
- วัน เดือน ปีเกิด : ๖ มีนาคม ๒๕๒๐
- ภูมิลำเนาที่เกิด : ๒๐๐ หมู่ ๙ ตำบลบ้านยา อำเภอหนองหาน จังหวัดอุดรธานี
- การศึกษา : น.ธ.เอก, ป.ธ.๖, พธบ. การสอนภาษาไทย มหาวิทยาลัยจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตขอนแก่น
- อุปสมบท : ๒๔ เมษายน ๒๕๔๗
- สังกัด : วัดหนองแวง พระอารามหลวง อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น
- ปีที่เข้าศึกษา : ๑ มิถุนายน ๒๕๖๐
- ปีที่สำเร็จการศึกษา : ๒๕๖๑
- ที่อยู่ปัจจุบัน : วัดหนองแวง พระอารามหลวง อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น
- โทรศัพท์: ๐๘๓ - ๔๒๖๖๗๕๖
- อีเมล: phichit500@hotmail.co.th